

SLOVENIJA
RAZPADAJOČA LDS
PROTI PARTNERSTVU

EVROPA
KAJ JE PRINESEL
KONGRES EPP V RIMU

DEMOKRACIJA

Miloš Urbanija je postal podjetnik leta. Je k temu pripomogel njegov sodelavec Gregor Golobič?

ZAVAJAJOČA NAGRADA

INTERVJU

Roman Globokar

Katoliške šole prinašajo svežino

ŠPICA.

BREZ KONZERVANSOV

Zbiranje okoli partnerstva

Metod Berlec

Iztekel se je rok, ko naj bi politične stranke odgovorile na ponudbo predsednika vlade Janeza Janše o Partnerstvu za razvoj. Po pričakovanju so ponudbo sprejele vladne stranke SDS, NSi in SLS. Do ponudbe so se bolj ali manj pozitivno izrekli v DeSUS in SNS. Upokojenska stranka, ki jo vodi obrambni minister Karl Erjavec, je pri tem dokaj nepredvidljiva. Čeprav je vladna stranka, njeni poslanci pogosto glasujejo proti vladnim predlogom. Večkrat se zdi, da so precej razdvojeni in ne vedo, kako bi se odločili. Podobno je z Jelinčičevimi nacionalisti, ki enkrat divje napadajo Janševo vlado, predsednika parlamenta Franceta Cukjatija, drugi glasujejo kot vladajoča koalicija. Zanimivo je, da je od poslancev SNS do vlade še najbolj konstruktiven predsednik stranke. Konstruktivno do vlade se obnašata tudi manjšinska poslanca. Njuno ravnanje se sklada z ravnanjem v preteklih mandatih, ko sta vedno podpirala oblast. Izmed omenjenih strank je še vedno v najboljšem položaju največja vladna stranka SDS. Nje ne razjedajo spori tako kot druge stranke. Morda ima težave samo s tem, da se po bleščeči zmagi na zadnjih parlamentarnih volitvah nanjo lepijo tudi ljudje, ki jo skušajo izrabit izključno za svoje gmotne koristi. Hkrati pa ne mirujejo niti lobiji, ki so dobro delovali pod prejšnjo vladavino in se poskušajo znajti tudi v novih časih. Spori v SLS so za zdaj potihnili, saj Podobnikovi nasprotniki v stranki čakajo, kako se bodo razpletle jesenske volitve. Drugače je v Novi Sloveniji. Bajukovi kritiki ne mirujejo in poskušajo izsiliti izredni kongres še pred lokalnimi volitvami, čeprav se je javnomnenjska podoba Andreja Bajuka, potem ko je prejel ugledno nagrado Financial Timesa za najboljšega evropskega finančnega ministra preteklega leta, precej izboljšala. Čeprav Bajuku javno nasprotuje poraženec z zadnjega kongresa Anton Vovk, so poznavalci prepričani, da je v ozadju spet evropski poslanec Alojz Peterle. Nekatere skrbi, da bi se v NSi zgodilo nekaj podobnega kot leta 1991 v Slovenski demokratični zvezi, to je, da bi prišlo do razkola, ki je v precejšnji meri pripomogel k razpadu Demosa. No, drugi v

ta scenarij ne verjamejo in so prepričani, da bo Vovk s svojim nerganjem porabil ves politični kapital, ki ga je dobil v tekmi za predsednika stranke na zadnjem kongresu. Po njihovo ni pametno izsiliti izrednega kongresa nekaj mesecev pred lokalnimi volitvami, saj to nedvomno slabi javno podobo stranke.

Glavni opozicijski stranki sta Partnerstvo za razvoj različno sprejeli. Predsednik SD Borut Pahor se je na pobudo pozitivno odzval. Za sodelovanje v partnerstvu je pridobil tudi stranko, ob tem pa Janši postavil pogoj, da bi bilo treba v zvezi s tem podpisati nekakšen dokument. V NSi in SLS nad tem niso preveč navdušeni, saj menijo, da je dovolj, da ima vladna koalicija svojo koalicijsko pogodbo. Vsekakor se zdi, da bodo SD zaradi svoje zmerne in konstruktivne drže pri reformah vsaj delno sodelovali. Borut Pahor se zaveda, da lahko samo s sredinsko držo, nad katero pa niso navdušeni stari komunisti v SD, naredi premik in poveča volilno bazo stranke. Seveda ob tem tvega, da pride do razkola v stranki. Baza se mu je uprla prav v času (prejšnji teden), ko je mislil, da je z vladajočo koalicijo dosegel kompromis glede t. i. vojnih zakonov. Posebno poglavje pa sta LDS in Jelko Kacin, ki sta Partnerstvo za razvoj zavrnila. Nihče več ne ve, kakšen program ta stranka zagovarja, kaj je njen cilj. Izgublja se v notranjih prepirih, ki stranko slabijo in ljudi od nje odvrčajo. Zdi se, da je Kacinovo glavno vodilo, odkar je predsednik LDS, da nasprotuje vladi, Janši, skratka vsemu, pa tudi če to za večji del liberalne demokracije ni sprejemljivo. Zaradi tega mu je ne nazadnje pred kratkim pisal Slavko Gaber, ki se ne more sprijazniti, da je na vrhu LDS človek, ki je po svojem političnem prepričanju skrajnež v vseh pogledih ...

Ostro je do vlade nastopil predsednik republike Janez Drnovšek. Kritičen je do njenega ravnanja v primeru plinskega terminala v Tržaškem zalivu, ki naj bi ga gradili Italijani. Po njegovo bi morala vlada v tem primeru odločneje ukrepati. Farsa pa je, da to zahteva človek, ki je vsa leta svojega vladanja slovel po svoji neodločnosti ... **D**

Posebno poglavje
sta LDS in Jelko
Kacin, ki sta
Partnerstvo za
razvoj zavrnila.
Nihče več ne ve,
kakšen program ta
stranka zagovarja ...

UVODNE STRANI

- 9 Sodniki, Planica, pedofilija in ...
 10 Pogledi: Mazaštvo in dvojezičnost
 11 Kolumna: Programski svet

POLITIKA

- 12 Partnerstvo postaja realnost
 15 Kongres EPP v Rimu

GOSPODARSTVO

- 18 Zavajajoča nagrada
 21 Prvi kvartal uspešen
 22 Hrvaško manipuliranje z varčevalci

SLOVENIJA

- 24 Bolonjski študij v Sloveniji
 26 Posavje – pokrajina prihodnosti
 28 Na moji zemlji odlagališča ne bo!

TUJINA

- 30 Izraelski tektonski premik
 31 Globus: Obletnica odhoda
 32 Tuji tisk: Baza na Luni

INTERVJU

- 34 Dr. Roman Globokar

NEKOČ IN DANES

- 38 Usode ljubljanskih stavb
 40 Zavetnik pred zlobnimi jeziki
 42 Naši kraji: Ribnica

KULTURA

- 46 Beseda mora obdržati moč
 47 Razstave namesto pasijona

OGLEDALO

- 48 Film: Antarktična pustolovščina
 50 Avtomobilizem: Eprostor
 52 Znanost: Tekma pod oblaki
 54 Šport: Hokejski osorej
 56 Črna kronika: Šaljivci praznijo sodišča
 58 Rumeno: Adijo, Špelca!
 60 TV-kuloar: Nedeljska kombinacija
 66 Končno profesionalca na vrhu RTVS?

34 Intervju: dr. Roman Globokar

Katoliško šolstvo je na Slovenskem zelo skromno zastopano. Imamo sicer nekaj deset vrtcev, nobene osnovne šole, štiri katoliške gimnazije (pribl. 1 odstotek srednješolske populacije) in nobene visokošolske ustanove. Prepričan sem, da so katoliške šole vnesle v slovenski šolski prostor svežino in spodbude tudi za druge šole.

12 Partnerstvo postaja realnost

Potem ko je Partnerstvo za razvoj, ki ga je za izpeljavo gospodarskih in socialnih reform strankam predlagal predsednik vlade, še pred dvema tednoma viselo v zraku, zdaj postaja realnost. Kot kaže, bodo v njem sodelovale vse stranke razen LDS.

15 Kongres EPP v Rimu

V Rimu je potekal 17. kongres Evropske ljudske stranke, ki izhaja iz krščanskodemokratskih idealov, vgrajenih v temelje Evropske unije, in letos praznuje svojo tridesetletnico.

18 Zavajajoča nagrada

Miloš Urbanija je pred kratkim postal podjetnik leta, čeprav je imela Ultra po zadnjih objavljenih podatkih za četrtno nižje letne prihodke (celo nižje kot leta 2002). Mnogi so zato prepričani, da je zanj lobiral njegov sodelavec Gregor Golobič.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
 Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
 Tel.: 01/ 434 54 48 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
 01/ 434 54 63 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
 Faks: 01/ 434 54 62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Gregor Drnovšek, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Kavtičnik, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: mag. Andrej Aplenc, Esad Babačić, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik),

Bor Slana, Reuters, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 SIT / 2,29 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbajer

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
 Poština plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Fotografija na naslovnici: FOTO SPRING, fotomontaža

Civilna družba je ugotovila potrebo po spremembi

Mitja Volčanšek, foto: Gregor Pohleven

O stanju v mestni občini Ljubljana (MOL) smo se pogovarjali z Dimitrijem Kovačičem, državnozbornim poslancem in ljubljanskim mestnim svetnikom iz vrst SDS.

V ponedeljek, 27. marca, je bil končno sprejet proračun mestne občine Ljubljana (MOL) za leto 2006, pri tem pa so se dogajale nepravilnosti.

Pred glasovanjem na mestnem svetu je moj strankarski kolega Peter Sušnik predlagal, da se snide odbor za finance in pregleda, ali je glede na številna dopolnila proračun še uravnotežen. Predlog je šel na glasovanje in mestni svet se je z 18 glasovi za in 13 proti odločil, da se seja pretrga, dokler odbor za finance zadeve ne bo pregledal. Županja Simšičeva je nato predsednico odbora Metko Tekavčič (SD) vprašala, kdaj bo sklicala sejo odbora. Ko je ta začela odgovarjati, pa je županja nenadoma pozvala k vnovičnemu glasovanju. Nekateri svetniki so v tem času zapustili svoja mesta, in še preden so se vrnili, je županja ugotovila, da je bilo za Sušnikov predlog le 12 glasov podpore. Tako smo direktno glasovali o celotnem proračunu. Župani je zvijača uspela, a je s tem zlorabila svoj položaj in poslovnik.

Proračun je vprašljiv tudi vsebinsko. V SDS smo menili, da je proračun slab, ker ni razvojno naravnan in je tako kot prejšnja leta grajen na indeksaciji posameznih postavk. Poleg tega predvideni načrti niso del razvojne strategije, temveč *ad hoc* načrti kot tisti iz prejšnjih let, zaradi katerih nas še danes boli glava. Tako koncipirane proračuna ni mogoče spremeniti z dopolnili, zato ga nismo podprli. Kljub temu

smo predlagali nekaj dopolnil, da bi zadevo vsaj malo popravili, a so nam to potem očitali kot nenačelnost.

Bolje bi bilo, če proračuna sploh ne bi sprejeli in bi koalicija sama ugotovila, da je v takšni obliki škodljiv, saj bodo na hitro sprejeti načrti močno obremenili mesto, to pa ne bo imelo nič od tega. Proračun bo obremenil tudi prihodnjega župana, kar je precej nekorektno. Najbolje bi bilo, da bi županja odstopila, do volitev pa bi vodstvo MOL vodilo le tekoče posle. Financiranje bi do volitev lahko uredili na podlagi lanskega proračuna, sorazmerno po dvanajstinah. Sprejetje proračuna vzbuja sum, da se nadaljuje politika iz prejšnjih let, ko so bili nekateri posli v interesu le nekaterih posameznikov, Ljubljana pa je utrpela večmilijardno škodo.

Proračun vsebuje tudi sporne načrte.

Vemo, kako so bili tudi v preteklosti izpeljani številni sporni načrti, ki jih tu niti ne bi našteval. Ob tem je toliko bolj upravičena bojazen, da bomo čez eno leto tudi pri teh ugotavljali posledice in preštevali škodo. Resni načrti morajo biti zastavljeni dolgoročno in razvojno, ne pa da vsako leto namečeš nekaj investicij, pri katerih ne gre toliko za interes mesta kot posameznikov.

Vzpenjača bo, kot kaže, edini realiziran načrt v tem mandatu, pa še ta je popolnoma zgrešen in finančno predimenzioniran. Za

realizacijo te izrazito nefunkcionalne konstrukcije bosta na koncu porabljeni več kot dve milijardi tolarjev.

Kako to, da je proračun podprla tudi t. i. frakcija mestne LDS?

Večkrat sem zatrdil, da je ta t. i. frakcija samo privid, ki ga poskušajo ustvariti v javnosti, da bi se oprali vseh lumparij, ki so se dogajale, in bi odšli na volitve »neomadeževani«. Do zdaj ta frakcija ni nikoli glasovala drugače od koalicije. Njihovo podporo proračunu sem napovedal in tako se je tudi zgodilo, poleg tega so podali nekaj opazk in ustvarili fikcijo, da so zadeve uskladili.

Nam lahko kaj poveste o t. i. Zboru za Ljubljano?

Ne gre za strankarsko, ampak za pobudo civilne družbe. Zlasti se tukaj pojavlja ime Nove revije, je pa še več gibanj, ki se, kot slišim, povezujejo v poskusu organiziranja širokega gibanja, katerega glavni namen je zamenjava obstoječe ljubljanske oblasti, ki se je v zadnjih letih močno kompromitirala. Če bo do tega prišlo, bomo v SDS kot največji opozicijski stranki v Ljubljani pripravljeni sodelovati. Ne nameravamo pa gibanja voditi ali usmerjati. Mislim, da je to stvar civilne družbe, pri tem pa bi bila naša vloga gotovo pomembna. Mislim, da je civilna družba ugotovila, da je v Ljubljani treba nekaj narediti, da bi prišlo do spremembe.

Naš je najboljši!

Že pred časom je tabloid Direkt zapisal, da ima Demokracija enega najboljših arhivov. Slednje očitno drži, saj so se Direktovi novinarji, kot kaže, pred kratkim lotili brskanja po starih številkah Demokracije in na plan potegnili zgodbo o notarsko overjeni izjavi Borisa Šuštarja o tem, kako sta ga izsiljevala Anton Rop in Gregor Golobič. Na Demokraciji smo polaskani, težava je le v tem, da smo mi zgodbo, ki so jo na Direktu predstavili kot supe-rekskluzivo, objavili že pred letom dni.

ISKRICA

Soške postrvi

Aleksander Škorc

S težko glavo je minister Virant poslušal sodnika Mesena, ki je menil: "Sodstvo je nedvomno najpomembnejše. Če mi ne bi tako uspešno sodili, bi se utegnili v državi zgoditi kaj hudega. Kakšni sodni zaostanki, na primer. A da bi se delili na dobre in slabe? Ni govora. Vsi smo na enem čolnu in enako masla imamo na glavi. Če torej nekemu vzamem in dam drugemu, se mi bo zgodil upor, v javnosti bomo prali umazano perilo in sodstvo se bo sesulo. Kaj bo pa potem?"

V pisarno je planil doktor Koštrun: "Ja, kdo pa je rekel vam, sodniki ubogi, da ste najpomembnejši? Jaz, doktor na kvadrat s petsto urami dežurstva mesečno, trdim, da smo zdravniki najpomembnejši in si zaslužimo največ. Kako boste pa sodili, če vas mi ne bomo sproti ozdravljali?"

Medtem je vstopil šolnik Šarkelj in rekel: "Vi da ste pomembni? Če vas mi, šolniki, ne bi vsega naučili, ne bi znali ne soditi ne zdraviti. S tem sem povedal vse in jasno je, kdo je najpomembnejši."

Vstopil je sindikalni delavec Smolnič in menil: "Če vam mi, delavci, ne bi zgradili sodišč, bolnišnic in šol ter jih ustrezno opremili, bi se lahko s svojim znanjem vsi obrisali pod nosom. Jasno je torej, da smo najpomembnejši mi, delavci."

Kmet Vilko je prav na hitro planil v pisarno: "Nimam prav veliko časa, ker živina mora jesti trikrat na dan, a vam povem, da so vaše sodbe piškave, vaši pacienti vse bolj bolni, učenci, ki se učijo vse več, znajo vse manj in vaši vse bolj bleščeči izdelki se še nikoli niso tako hitro kvarili. Le krompir je vedno krompir. Priznam vam, da ste vsi pomembnejši od mene, samo ne hodite k meni prosjačit, ko boste nekoč prejeli pravično plačilo za svoje delo."

Minister Virant je molče odšel in nihče ni vedel kam. Celo Janša ga je pomagal iskati in je končno, v skrbeh za plačno politiko, odšel na krajše sprostitevno plezanje v Posočje. In glej ga, spaka, ob bistri hčeri planin je stal minister Virant in lovil postrvi. Nihče ne ve, kaj mu je Janša rekel, vsekakor se je Virant vrnil, sklical novinarje in objavil: "Sesul jih bom v prah, drugega za drugim ali pa kar vse skupaj. Tako mi bog pomagaj."

Novinarka Paškova je brž oddijala do Janše in mu postavila skrajno izvirno vprašanje: "Boste zaradi spogledovanja s Cerkvijo zamenjali Viranta?"

H-umor

»Če si poslanska skupina SD želi čas za premislek, nič ne škodi. Če smo čakali eno leto, lahko počakamo še malo.«

(Predsedniku državnega zbora Francetu Cukjatiu se nič ne mudi. Z modrostjo v prihodnost.)

»Predsednik vlade želi imeti le neko navidezno predstavo, v kateri bomo mi lahko nosili samo odgovornost, ne bomo pa imeli nobenega vpliva na odločitve, saj nas bodo vedno preglašovali. Ko pa bo šlo za trenutek resnice, bomo poslušali očitke, da smo se pravzaprav o tem že dogovorili v partnerstvu.«

(Jelko Kacin ni navdušen nad Janševo pobudo za vključitev v Partnerstvo za razvoj. Očitno so izkušnje iz časov vladavine LDS naredile svoje.)

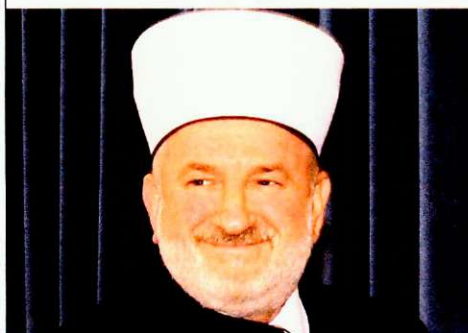

»Če ne bo podpisanega sporazuma, bomo študente in dijakе pozvali na demonstracije.«

(Študentski funkcionar Miha Ulčar znova grozi z ulico. Če je treba, tudi z nemogočimi zahtevami.)

»Mobilni telefon, da lahko bere SMS.«

(Angleški nogometaš in nesojeni pisatelj Wayne Rooney razlaga, katero knjigo ima njegova izvoljenka na svoji nočni omarici.)

»Deloval je sicer v tistem nekakšnem komunističnem sistemu, vendar ga jaz nikoli nisem doživljal kot komunista.«

(Poglavar muslimanov v BiH Mustafa Cerić meni, da je imela Slovenija konec osemdesetih let zelo netipičnega partijskega šefa.)

»Vive la France, vive la monarchie!«

(Kardinal Franc Rode je navihano pozdravil francoske vernike v Rimu.)

»Za moj denar skrbi Ivan Simič.«

(Smučarski skakalec Robert Kranjec svoje prihranke zaupa direktorju davčne uprave.)

»Čeprav vam politični nasprotniki očitajo demagoške obljube, si dovolim izreči oceno, da ponujate Italiji pošteno ponudbo.«

(Predsednik SD Borut Pahor je v Gorici podprl in bodril Leve demokrate, čeprav niti v lastni stranki nima podpore.)

»Predlagane reforme bi se tako ali drugače izjalovile, z Damijanom ali brez njega. Čim prej, tem manj bo škode.«

(Ekonomist Jože Mencinger še naprej trdovratno nasprotuje reformam in ne glede na ceno prisega na status quo.)

»Miha Brejc je za Lipico to, kar je za kuhinjo multipraktik: reže, seklja, melje, gnete, ožema, meša, stiska ...«

(Novinarka Tatjana Pihlar ugotavlja, da eden od slovenskih poslancev v evropskem parlamentu deluje podobno kot kuhinjski pripomoček na električni pogon.)

»V igri konji govorijo v verzih, ljudje pa v prozaični prozi. To zgovorno pove, da sem prišel do sklepa, da so v Lipici in okoli nje konji bolj kulturni od ljudi.«

(Borec za lipicance Boris A. Novak je znova ogorčen nad človeško primitivnostjo.)

»Teologi v Butaliji so šli v luft! Kot tisti možakar z dinamitom na glavi.«

(Filozof Boris Vezjak orisuje eksplozivne posledice Žižkovega ekskurza o ateizmu.)

Blejski otok na ustavnem sodišču

Potem ko je Vrhovno sodišče RS v začetku marca ugodilo pritožbi ministrstva za kulturo in s tem zavrnilo denacionalizacijski zahtevek župnije Bled, v katerem je zahtevala vrnitev Blejskega otoka v naravi, se je pred kratkim pravni pooblaščenec župnije Danijel Starman zoper takšno odločitev pritožil na ustavno sodišče. V pritožbi je zapisal, da je odločba Vrhovnega sodišča RS v nasprotju z ustavo, ker naj bi kršila več njenih členov. Tako naj bi bili z njegovo odločitvijo kršeni 2. člen ustave, ki govori o načelu zaupanja, pravičnosti in pravne varnosti, 33. člen ustave, ki govori o pravici do zasebne lastnine, ter 14. in 22. člen ustave, ki govorita o enakem varstvu pravic. Načelo enakosti pred zakonom naj bi po Starmanovem mnenju sodišče kršilo s tem, ko je za potrebe svoje odločitve spremenilo dosedanje sodno prakso, ki je veljala na tem področju. Kot je zapisal Starman, je to sodišče že januarja lani ugotovilo, da je spomenike državnega pomena v lasti države, kar Blejski otok je, mogoče vrniti

Bo Blejski otok izjema?

tudi v naravi, zdaj pa je to odločitev radikalno spremenilo. Prav tako naj bi Vrhovno sodišče RS po Starmanovem mnenju isto načelo kršilo s tem, ko vseh denacionalizacijskih upravičencev ni obravnavalo enako. Kot je zapisal, so se do zdaj denacionalizacijskim upravičencem spomeniki državnega pomena vračali v naravi, četudi so imeli status kulturnih in naravnih znamenitosti, v primeru Blejskega otoka pa se ta praksa radikalno spreminja, kar pomeni, da pred zakonom niso vsi enaki. Zaradi teh in še nekaterih drugih na prvi pogled precej resnih pomanjkljivosti je Starman Ustavnemu sodišču RS predlagal, da odločbo Vrhovnega sodišča RS razveljavi. Kdaj bodo ustavni sodniki odločali o njegovi pritožbi, za zdaj ni znano. A. K.

Modrosti tedna

»Slovenski šoli je treba dodati dodano vrednost počlovečenja in tistih pedagoških načel, ki pomagajo pri razvoju celostne osebnosti. To pa lahko merijo samo generacije, ki bodo šolo vzele za svojo, ne pa številke in razvrščanje šol po njih.«

(Teolog dr. Ivan J. Štuhec)

»Imamo relativno visok standard državljanских pravic, osebnih svoboščin, socialne varnosti in materialnega blagostanja, vendar ravnanje sodobnega človeka temelji tudi na nekaterih zmotah. Ena izmed njih je prav gotovo zanikanje moralnih vrednot, napačen pogled na ločevanje svobode od odgovornosti in na ločevanje pravic od dolžnosti, zlasti pri šolajoči se mladini.«

(Poslanka Mojca Kucler Dolinar)

Umik iz gospodarstva

Konec marca je svoje poročilo o umiku države iz aktivnega lastniškega upravljanja v podjetjih izdelala delovna skupina, ki jo vodi Peter Groznik. Svoje poročilo je oddala kot zadnja med skupinami, ki jih je za pripravo predlogov privatizacije gospodarskih družb v večinski državni lasti novembra lani ustanovila vlada. Ta doslej še ni sprejela odločitve o predlaganih modelih privatizacije Telekom Slovenije, NLB, NKBM, Zavarovalnice Triglav in energetskih družb. Po predlogu skupine naj bi oba državnata sklada (KAD in SOD) lastniške deleže v 350 slovenskih podjetjih prodajala postopno, nato pa bi se v treh letih preoblikovala tako, da bi imela v posameznih družbah t. i. portfeljske naložbe z največ 10-odstotnim skupnim lastniškim deležem. Manjše lastniške deleže nameravajo prodajati hitreje, medtem ko naj bi pomembnejše svežnje z več zaposlenimi prodajali

premišljeno, sčasoma pa bi zanje poiskali tudi strateške partnerje. S tem naj bi zasledovali pravi in ne večkrat v zasebne namene zlorabljeni nacionalni interes, pri tem pa naj bi se poskušali izogniti takšni lastniški strukturi, ki ne bi bila razvojno usmerjena. Vlada naj bi omenjeni predlog, ki je zanj nezavezujoč, obravnavala v prihodnjih mesecih. V. K.

Velika škoda

Od prvega potrjenega primera ptičje gripe v Sloveniji pri divjih pticah v začetku februarja rejci perutnine ugotavljajo, da se je samo februarja letos prodaja piščančjega mesa na domačem trgu znižala za 20 odstotkov, marca pa je bila nižja za 15 odstotkov. Proizvajalci se odzivu domačih potrošnikov na pojav ptičje gripe poskušajo prilagoditi z zmanjšanjem proizvodnje in tudi števila zaposlenih. V Perutnini Ptuj so v skladu z napovedmi zaradi nižje prodaje belega mesa nekoliko zmanjšali število zaposlenih, vendar naj bi brez zaposlitve ostali le tisti delavci, ki so imeli sklenjene začasne delovne pogodbe in se je njihov rok iztekel v teh dneh. Racionalizacijo na več področjih bodo zaradi zmanjšanja prodaje prisiljeni izvesti tudi v Pivki Perutninarstvu, kjer naj bi znižali število honorarnih sodelavcev. Drugih večjih odpuščanj ne načrtujejo, vendar pri tem čakajo na odziv trga na to bolezen. Ptičja gripa povzroča skrb tudi gospodarstvu in ne le zdravstvu. V. K.

Nova pravila za novinarje

Med parlamentarnimi novostmi, ki neposredno zadevajo delo novinarjev, je nov hišni red DZ. Kljub zaskrbljenosti novinarjev naj bi bil evropsko primerljiv in ne bo oviral dela medijev, zagotavlja predsednik DZ France Cukjati.

Po novih pravilih se morajo tudi redni poročevalci iz DZ vsakokrat prijaviti v recepciji in navesti, kam so namenjeni, prepovedano pa je zadrževanje novinarjev na hodnikih pred sobami, kjer potekajo seje. Na zahteve novinarskih predstavnikov so nekatera določila omilili. Zaradi veta državnega sveta so poslanci znova odločili o zakonu o vojnih veteranih, ki razširja krog upravičencev in odpravlja posebno financiranje ZZB NOB, ter o novem t. i. azbestnem zakonu. Kljub pomislekom nekaterih predstavnikov DeSUS so oba zakona znova potrdili, čeprav so proti noveli azbestnega zakona demonstrirali bolniki z azbestozo. Zakon namreč kot upravičence do odškodnin obravnava le osebe, ki so bile poklicno izpostavljene azbestu.

Poročanje medijev iz parlamenta naj kljub novostim ne bi bilo okrnjeno.

Poslanci so skozi sito prve obravnave pripustili dopolnila zakona o medijih, pri čemer se je razvila živahna razprava. Vrtela se je predvsem okoli razširjanja pravice do popravka in načina razdeljevanja sredstev iz medijskega sklada. Po mnenju opozicije nad slednjim ne bo pravega nadzora, predstavniki koalicije pa so opozorili na pozitivne učinke zakona na pluralizacijo medijskega prostora. DZ je med drugim izglasoval ustanovitev parlamentarne protikorupcijske ko-

misije, ki bo zamenjala t. i. Kosovo komisijo, ker se je slednja izkazala za neučinkovito. Večino v novi komisiji, ki bo začela delovati prihodnji mesec, bo imela opozicija.

Opozicijski poslanci niso zlahka pozrli preselitve vlade v nove prostore (ti sicer ostajajo na Gregorčičevi ulici). Pobudo za proračunski nadzor izvedbe prenove poslojpa,

ki zdaj gosti vlado, je na urad za nadzor proračuna vložil predsednik komisije DZ za nadzor proračuna in poslanec LDS Milan M. Cvikl. Posebej se sprašuje, ali so v vladi za prenovo pridobili poprejšnje soglasje v proračunu za preteklo leto.

Precej vroče krvi je povzročal tudi predlog zakona o žrtvah vojnega nasilja, o katerem obširneje pišemo na drugih straneh. DZ je obravnaval (tretjič) še zakona o Slovencih zunaj meja RS in o gospodarskih družbah. M. V.

Obletnica rojstva

Praznovanje Maistrovega rojstva v Kamniku

V Kamniku je bila 29. marca osrednja slovesnost ob občinskem prazniku, rojstnem dnevu generala in pesnika Rudolfa Maistra. Na slovesnosti pri Maistrovem spomeniku je sodelovala častna enota Slovenske vojske, slavnostni govornik pa je bil v kamniškem kulturnem

domu državni sekretar Aleksander Zorn. Stodvaintridesete obletnice Maistrovega rojstva so se spomnili tudi v Mariboru in Ljubljani ter seveda na ministrstvu za obrambo. Maister se je rodil 29. marca 1874 v Kamniku. Služboval je v raznih krajih Slovenije in takratne avstro-ogrske monarhije. Umrl je leta 1934 na Uncu pri Rakeku, pokopan pa je v Mariboru. Kot vojaški poveljnik se je ob koncu prve svetovne vojne povezal z Narodnim svetom za Štajersko in 1. novembra 1918 prevzel vojaško poveljstvo nad Mariborom in slovensko Štajersko. Ker je mestni svet razglasil priključitev Maribora republiki Nemški Avstriji, je Maister na svojem območju nemudoma ustanovil slovensko vojsko z okoli 4.000 vojaki in 200 častniki. V noči na 23. november 1918 je s soborci razorožil zeleno gardo mariborskih Nemcev. Novembra in decembra so Maister in njegovi soborci zasedli narodnostno mejno območje na Štajerskem. Sedanja državna meja poteka v glavnem po njegovem severnem robu. M. B.

Občni zbor NSZ

V soboto, 1. aprila, je bil v Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu občni zbor društva Nova slovenska zaveza, ki ohranja spomin na medvojni upor proti komunistični revoluciji, predvsem pa na žrtve medvojnih umorov in povojnih množičnih pomorov. Srečanja se je udeležilo veliko ljudi – od preživelih nekdanjih domobrancev ter njihovih sorodnikov do sorodnikov žrtev revolucije in simpatizerjev. Predsednik NSZ Anton Drobnič je govoril o nekaterih aktualnih temah, ki se dotikajo naše še vedno zelo neurejene polpretekle zgodovine. NSZ izdaja zelo kakovostno glasilo Zavezo, ki izide štirikrat na leto. Vsaka številka ima več kot sto strani, v njej pa so objavljeni komentarji in pričevanja o medvojnem partizanskem nasilju. Pred kratkim je izšla že šestdeseta številka (prva je izšla leta 1991). Revija je v slovenski javnosti precej neznana, vendar je gradivo, ki je bilo doslej objavljeno na njenih straneh, neprecenljiv vir podatkov, ki bodo v prihodnosti ključni pri temeljiti reviziji dosedanje zgodovine. V. M.

Srečanje v Zavodu sv. Stanislava je bilo dobro obiskano.

Sodniki, Planica, pedofilija in ...

Mag. Andrej Aplenc

Nenavadna kombinacija! Čeprav je videti, da nimajo sodniki, Planica, pedofilija in Jelinčič Plemeniti nič skupnega, lahko ugotovimo, da ni tako. Pri vseh teh v javnosti tako odmevnih primerih obstaja skupni imenovalec: kršenje človekovih pravic večine. Čudno, da tega do sedaj ni izpostavil še nihče.

Nekateri sodniki so ob poskusu uvedbe novega plačnega sistema v državni upravi grozili s stavko. Vse dosedanje vlade so manipulirale s plačami za dosego socialnega miru in zmage na volitvah, enkrat več enemu, drugič več drugemu. Sedanja vlada želi napraviti v javni upravi red, kakršnega imajo vse spodobne države, vrh sodniškega sistema se je pa uprl, ker naj bi hotel biti »neodvisen«. Gospod Jernej Potočar je kot višji sodnik v nekdanjem režimu dvakrat v enem mesecu prepovedal razširjanje časopisa Tribuna. Kdo mu danes kot predsedniku višjega sodišča verjame, da se zavzema za »neodvisnost« ?!? Njegov trajni mandat je trden kakor skala, ne odgovarja nikomur, briga ga. Razumljivo je, da od javnih razprav med sodniki in ministri ni koristi. Kaj storiti?

Volitve sodnikov Sodniki bi morali biti izvoljeni na splošnih volitvah. Ker se v javnih razpravah primerjajo z ministri in poslanci, naj bodo primerljivi tudi tu. Misel ni potegnjena iz rokava: v ZDA državne sodnike volijo in izvolijo take, kot si jih želijo; take, ki prekupčevalcem z mamili, tatovom in posiljevalcem odmerjajo pogojne kazni, ali take, ki kriminalce obsodijo tako, kot zaslužijo. Pri nas bi bili dodatni stroški volitev majhni, sodnike bi volili takrat, ko volimo predsednika države. Ker bi bili izvoljeni in ne imenovani, bi bil vpliv politike popolnoma izključen. Po anketah sedaj od 60 do 70 odstotkov ljudi ni zadovoljnih s sodniki, ali z drugimi besedami, večina ni zadovoljna z uveljavljanjem svoje zakonske pravice do dobrega sodnega varstva. Volitve sodnikov bi to razmerje obrnile.

Mladostniki v težavah Na planiških tekmah je bilo po poročanju več kot 50 mladostnikov tako pijanih, da so jih morali odpeljati v bolnišnico na praznjenje želodcev. Stroške bodo plačali vsi državljani. Menim, da je to v temelju narobe. Vsakemu pijanemu v Planici bi morali zaračunati polno ceno zdravniških storitev. Gorska reševalna služba se pritožuje, da s helikopterjem vozi v dolino pijance na stroške vseh državljanov in ob nepotrebnem tveganju reševalcev. Še en primer, ko so pravice večine državljanov zapostavljene z ozirom na manjšino.

V časopisih beremo pedofilske zgodbe, novinarka Ženja Leiler je v Delu objavila grozljiv podatek, naj bi bil vsak tretji ali četrti otrok tako zlorabljen. Oglasili so se najrazličnejši zagovorniki in varuhi človekovih pravic in zahtevali človekove pravice za pedofile, in sicer v obliki tajnosti pedofilskih seznamov, pravičnega sojenja, psihiatrične vzgoje itd. Nihče pa ni zapisal, da morajo biti absolutno varovane temeljne otrokove pravice, pa četudi na škodo nekaterih pravic (tajnost seznamov) manjšine (pedofilov), ki počno zavržena dejanja.

Človek lahko uveljavlja svoje pravice vse do tedaj, dokler z njimi ne krati pravic drugih.

Med svobodo in kriminalom Jelinčič Plemeniti se je s sogovornico na televiziji znesel nad pedofili na svoj znani način, zaradi česar sta bila potem oba deležna hude kritike, tudi varuha človekovih pravic. Nisem in ne bom govoril v takih prispodobah kakor Jelinčič Plemeniti. Vendar tako govori že petnajst let. Kaj je spodbudilo (samo)oklicane varuhe človekovih pravic, da so se oglasili šele sedaj in ne že zdavnaj prej? Za vse mirovnike in varuhe pravic naj citiram, kaj je nedavno rekel Noam Chomski (znani levičar) o svobodi govora, kar gre v podporo Jelinčiču Plemenitemu, pa če vam je všeč ali ne. Chomski pravi: »Menim, da je Supreme Court (ameriško vrhovno sodišče) doseglo zadovoljiv standard varovanja (svobode) govora v 60. letih, standard, ki je višji kot v katerikoli drugi državi na svetu. Na kratko, svoboda govora mora biti varovana vse do tam, ko govor poziva k takojšnjemu kriminalnemu dejanju.«

Človek lahko uveljavlja svoje pravice vse do tedaj, dokler z njimi ne krati pravic drugih. V navedenih primerih pa manjšina želi uveljaviti svoje pravice na škodo pravic večine.

Potrebujemo spremembe. Najboljša bi bila ta, da bi parlament uzakonil volitve sodnikov. ■

Mazaštvo in dvojezičnost

Pavel Ferluga

Na Opčinah boste videli napis OPICINA na tabli, na kateri je bil do nedavnega tudi slovenski napis OPČINE.

Kraška burja nas nima rada. Podrla je tablo z napisoma. Vrli tržaški občinski uslužbenci so tablo vnovič postavili, a tokrat samo z italijanskim napisom. Slovenskega so preprosto dali v skladišče, ker je videti, da ga burja ne mara, ker daje večji upor. Če pa se vrnete v Slovenijo po nabrežinski strani proti Gorjanskemu, boste naleteli na več pomazanih dvojezičnih smerokazov. Pomazane so le slovenske besede. To je v zamejstvu nekaj vsakdanjega in oblast je brezbrizna, italijanski mediji pa tega ne objavijo, četudi kdo protestira. Če bolje pogledate, boste tudi videli, da na tabli, ki pred mejo naznanja Slovenijo kot evropsko državo, lepo mazaško piše, da je EU le do meje, Slovenija ni Evropa. Po sabotinskih titovskih dogodivščinah res dajemo vtis, da nismo v Evropi, zato take akcije niti ne presenečajo.

Presenetljiva pa je brezbriznost italijanskih oblasti do mazaškega izživljanja istrskih pobalinov, ki to nekaznovano počenja že rutinsko. Policija jih pozna, a ne ukrepa, saj dobro ve, da naša država ne bo protestirala. Še bolj pa je presenetljivo, kako slovenski mediji reagirajo na mazaštvo na koprskem območju, če se sploh pojavi kak pomazan italijanski napis. Mislim, da se je to zgodilo le enkrat, pa so vsi naši miroljubni Slovenci označevali to dejanje za ksenofobijo in ne vem kaj še vse.

Zato mislim, da bi bilo smiselno, posebno kadar na Primorskem piha burja, za nekaj časa odstraniti vsaj table z italijanskimi napisi, da ji ne bi podrla burja. Pa tudi nekaj mazaštva ne bi škodilo, da bi se približali pozitivnemu obmejnemu sodelovanju v evroozračju. Kje so sabotinski prenašalci kamena? Ti bi morali iz vzajemnosti v Kopru popacati napis TITOV TRG - PIAZZA TITO (seveda samo italijanski del). Če bi imeli Italijani v Trstu kak podoben dvojezični napis, npr. PIAZZA MUSSOLINI - MUSSOLINIJEV TRG (kar se ne bo nikoli zgodilo, saj so pametnejši od titovstov), bi bila dilema, kaj premazati. Verjetno bi ostal neomadeževan.

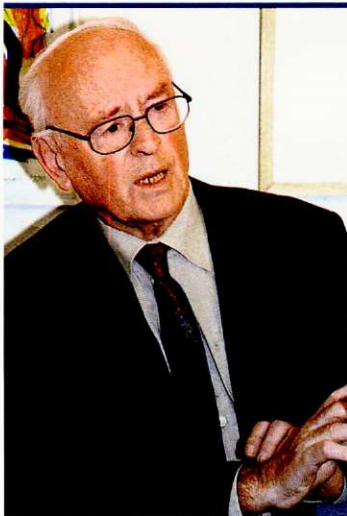

Vladne reforme

Vida Kocjan

Kdor pozna predsednika vlade Janeza Janšo, ve, da zlepa ne vrže puške v koruzo.

Po še vedno nerazjasnjem odstopu ministra za reforme Jožeta P. Damijana se v nekaterih občinah pojavljajo alarmantni naslovi, da je konec tudi z reformami. Mičo Mrkač je na primer zapisal, da »reform ne bo še vsaj deset let« in da je »enotna davčna stopnja pokopana zgodba«. Res je, da so reforme vedno nevhvaležna naloga za vse vlade, zaradi česar se jih nekatere niti ne lotevajo. Vendar je imela ta vlada dovolj modrosti, da je zagrizla tudi v to kislo jabolko. Da izpeljava ne bo lahka, je jasno vsakomur. To se vidi tudi po tem, da premier (do oddaje tega prispevka v tisk) še ni predlagal novega kandidata, ki bi nasledil Damijana. Gre za izredno nevhvaležno nalogo in tisti, ki bo to prevzel, si takšnega ploma, kot se je zgodil Damijanu, ne more več privoščiti. Damijanov odstop je tudi voda na mlin tistim, ki nasprotujejo reformam, predvsem pa tistim, ki si iz lastnih dnevnopolitičnih vzgibov ne želijo, da bi ta vlada reforme tudi izpeljala. Vendar pa vemo, da bo premier tisto, kar je obljubil in za kar se je zavezal pred volivci in državljani, izpeljal. Posebno še, ker so predlagane reforme minimum tistega, kar bi v Sloveniji morali uvesti, če se želimo rešiti iz čedalje večjega zaostajanja za razvitimi državami. O reformah je pretekli teden na predavanju o konkurenčnosti in globalizaciji v Novi Gorici govoril tudi mednarodni strokovnjak Peter Kraljič, ki je prepričan, da so reforme, kakršne predlaga vlada, nujne, zato bi morali vlada, delodajalci in sindikati o tem najti nacionalni konsenz. Ob tem še meni, da bi vodilna slovenska podjetja morala ostati v domači lasti; poleg tega je v Sloveniji veliko uspešnih podjetij, ki bi jih morala država zavarovati tako, kot to delajo drugje v Evropi. Kraljič poudarja, da Slovenija kot tranzicijska država z najboljšim izhodiščem ni izkoristila vseh svojih potencialov. Če vodilni slovenski politiki iz vrst opozicije nočejo in niso pripravljeni javno priznati, da so reforme nujne, jih bo morda k razmisleku o njihovem ravnanju, s katerim škodijo vsem prebivalcem, prisilil vsaj Kraljič, ki ne velja za strokovnjaka, naklonjenega vladajoči politični opciji. Ali pa je to utopija?

Programski svet

Dr. Janko Kos

Pierre Bourdieu, ena od avtoritet leve sociologije, je v svojih predavanjih o televiziji zatrdil, da je ta medij velika nevarnost za umetnost, literaturo, znanost, filozofijo, pravo in da je s svojo komercialno poželjivostjo, sposobno vsakršne manipulacije, nevaren političnemu in demokratičnemu življenju. Mnoge teh ugotovitev držijo.

Ne samo za komercialne televizije, ampak tudi za te, ki se imajo za javne, nacionalne ali državne. Toda zato ni nič manj res, da se prek televizije in radia razširjajo izobrazba, kultura in zabava v najširši socialni prostor.

Radiotelevizija je od vseh medijev najbolj demokratičen. Vse to velja na Slovenskem predvsem za državno – javno Radiotelevizijo Slovenija. Od komercialnih televizij jo ločuje dejstvo, da prek nje prihaja med ljudi vse, kar lahko s svojimi spoznanji, predstavami, vrednotami oblikuje sodobno slovenstvo, družbo in državo – od politike, gospodarstva in sociale do verstva, kulture, znanosti, ne nazadnje športa. Kar sta v 19. in 20. stoletju za oblikovanje slovenske identitete postorila knjiga in tisk, to zdaj počne radiotelevizija. Slovenstvo stopa iz Gutenbergove galaksije – prosto po McLuhanu – v svet govornih besed in žive podobe.

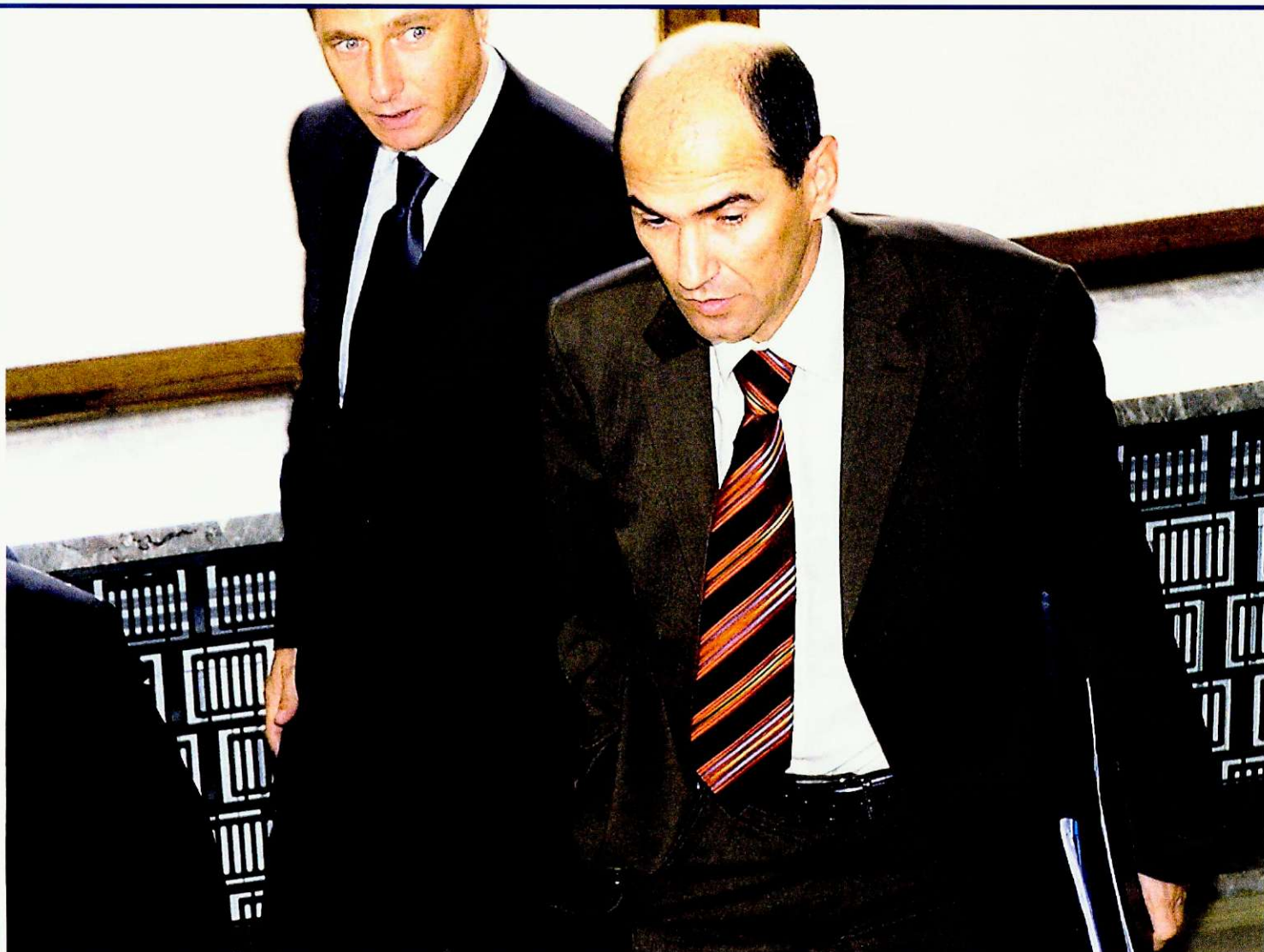
Odgovornemu za upravljanje te velike naloge bo novi zakon, ki spreminja vodenje Radiotelevizije Slovenija, samo v korist. Mnogi so ga imeli za politično sumljivega. Prav narobe, po svojem dejanskem pomenu ustreza nacionalni, vsedržavni, vseslovenski naravi te ustanove. Šele novi zakon uvaja vanjo demokratično odgovornost. Njeno upravljanje ne bo več izročeno naključnim, po nejasnih sindikalno-cehovskih načelih izbranim delegatom v nekdanji svet RTV, nikomur in v ničemer odgovornim. Novi programski svet postavlja glavnega direktorja radiotelevizije; nadzoroval bo delo direktorjev in urednikov, usmerjal jih bo programsko, vsebinsko in ne samo formalno. In sam bo odgovoren javnosti, ki ga je postavila – civilnodružbenim društvom in združenjem, strankam, radiotelevizijskim delavcem, verskim skupnostim, najvišji znanstveno-umetniški ustanovi. Pri imenovanju članov so imeli besedo predsednik države, predvsem pa državni zbor s svojo volilno komisijo. Odgovornost za delo programskega sveta je na široko razdeljena navzdol in navzgor, hkrati zelo konkretna in prepoznavna. Z neodgovornostjo delegatskega sistema je konec.

Med glavnimi nalogami RTVS je vendarle tudi dvig življenjskega okusa Slovencev, ne popuščanje vsakdanjemu neokusu.

Z novim vodenjem se bo nacionalni pomen osrednje slovenske radiotelevizije nujno povečal, razlika s komercialnimi televizijami bo morala postati še vidnejša. Pokazala se bo v vseh vrstah radiotelevizijskih oddaj. V informativnih sporočilih o notranji in zunanji politiki bo potrebna večja pluralnost, primernejše ravnotežje med levimi, desnimi in sredinskimi stališči. Kritična polemčnost se je doslej gojila s pomočjo okroglih miz, soočanj in podobnega, prav tako ali še bolj so potrebni nastopi neodvisnih komentatorjev s širšim razgledom in z izvirnejšo presojo. Dokumentarnim oddajam bo treba nameniti več prostora, morale bi postati hrbtenica nacionalne radiotelevizije, njihova kakovost pa skoraj enaka angleškimi. Večja pluralnost bo zaželena v kulturnih programih, od »klasičnih« do sodobnih, pri teh čim bolj kritično, ne samo reklamno. V ta namen bo potrebna večja selektivnost, pozornost zaslužijo samo dogodki, ki so nacionalno pomembni, takrat pa obširneje, kot je v navadi pri kratkih, površno nametanih kulturnih novicah, ki o stanju sodobne kulture ne povejo ničesar. In čim več otroških in mladinskih oddaj, postavljenih v primerne čase.

Nekaj dela čaka to radiotelevizijo z zabavno-razvedrilnimi oddajami, kjer je prisiljena tekmovati s komercialno ponudbo. Razlog več za selektivno izbirčnost. Mednje ne sodijo podpopravčni primerki popevkarstva in narodnozabavnega popevanja, ampak samo najboljše obojega. Prav tako ne prenosi dolgoveznih rokovskih koncertov ali pa skromni posnetki zabavnih šovov, kakršne lahko vidimo v boljši izvedbi

na tujih televizijah. Želimo slovensko izvirnost tudi v zabavi. Delež športa bo moral biti odmerjen po njegovem dejanskem pomenu in nacionalni teži. Boljša programska usmeritev ne bo mogla niti mimo reklam – na nacionalko ne spadajo neokusne, slaboumne, estetsko primitivne reklame. Med glavnimi nalogami te radiotelevizije je vendarle tudi dvig življenjskega okusa Slovencev, ne popuščanje vsakdanjemu neokusu. ■

Janezu Janši je uspelo pridobiti širše soglasje za izvedbo reform.

Partnerstvo postaja realnost

Aleš Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Potem ko je Partnerstvo za razvoj, ki ga je za izpeljavo gospodarskih in socialnih reform strankam predlagal predsednik vlade, še pred dvema tednoma viselo v zraku, zdaj postaja realnost. Kot kaže, bodo v njem sodelovale vse stranke razen LDS.

Osemindvajsetega marca se je iztekel rok, do katerega naj bi vse stranke odgovorile na pobudo predsednika vlade Janeza Janše o oblikovanju Partnerstva za razvoj, v okviru katerega bi si stranke, ki bi vstopile vanj, prizadevale izpeljati sveženj potrebnih gospodarskih in socialnih reform. Do določene roka so se o Janševi pobudi izrekle vse parlamentarne stranke razen LDS, ki je svoje stališče do partnerstva Janši poslala tri dni po izteku roka. V NSi, SLS, DeSUS, SNS in SD so Janši sporočili,

da se pridružujejo pobudi o partnerstvu in da so izpolnjeni vsi pogoji, da lahko stranke začnejo s prvimi neposrednimi pogovori o posameznih dokumentih, s katerimi bodo uvajali reforme, medtem ko so v LDS Janševo povabilo zavrnili. Kot je na tiskovni konferenci dan po seji izvršilnega odbora LDS, na kateri so njegovi člani sprejeli odločitev, da stranka

ne bo vstopila v partnerstvo, dejal njen predsednik Jelko Kacin, so se za takšno potezo odločili zato, ker želi predsednik vlade le navidezno predstaviti, v kateri bi LDS nosila samo odgovornost za reforme, ne bi pa imela nobenega vpliva na odločitve, ker jih bodo preglašovali. »Ko pa bo šlo za trenutek resnice, bomo poslušali očitke, da smo se pravzaprav o tem že dogovorili v

partnerstvu. To ni projekt, ki bi bil dovolj transparenten, da bi mi v njem sodelovali,« je dejal Kacin. Kot enega od razlogov za nesodelovanje v partnerstvu je navedel še spoznanje, do katerega so prišli v njihovi stranki. »V dejanjih predsednika vlade, vladajoče koalicije in po njihovem odzivu na nekatere predloge LDS smo prišli do spoznanja, da pobudi predse-

Vse stranke, ki so se pozitivno odzvale na Janševo pobudo, se bodo sešle na posebnem sestanku v prihodnjih dneh.

dnika vlade preprosto ni mogoče verjeti, kajti od besed do dejanj je velik in globok prepad. Tako vlada na eni strani govori o umiku iz gospodarstva, na drugi pa nadaljuje z dosedanjimi praksami poseganja v gospodarstvo celo tam, kjer so rezultati najboljši. Tako ne gre za umik države iz gospodarstva, ampak za politično kadrovanje, ki ne prispeva h gospodarski rasti in ki ne more dvigniti zaupanja v premierjeve izjave,« je dejal Kacin.

Predsednik vlade je takšno, sicer pričakovano odločitev LDS (slednja namreč že od vsega začetka ni kazala pretirane navdušenosti nad sodelovanjem v partnerstvu, svoje morebitno sodelovanje pa je pogojevala celo z revidiranjem nekaterih odločitev, ki jih je vlada že sprejela) obžaloval, hkrati pa je dal jasno vedeti, da to ne bo ogrozilo ne partnerstva ne predlaganih reform. Tako so iz njegovega kabineta že sporočili, da se bodo vse stranke, ki so se pozitivno odzvale na predsednikovo pobudo, že v teh dneh sešle na posebnem sestanku, na katerem naj bi se dogovorile o podrobnostih sodelovanja v partnerstvu.

Strah v koaliciji Čeprav je predsedniku vlade s pritegnitvijo velike večine strank za sodelovanje v partnerstvu uspel veliki met, s katerim je lahko zadovoljen, pa bi mu nekaj težav kmalu povzročile koalicijske stranke, ki do zdaj niso problematizirale tega, da bi v partnerstvu sodelovale tudi opozicijske stranke. V zadnjih dneh je bilo namreč slišati več javnih pomislekov, v katerih so predsedniki nekaterih koalicijskih strank problematizirali

zdaj že skoraj dokončno dejstvo, da bodo v partnerstvu sodelovali tudi Socialni demokrati (SD). Tako je predsednik SLS Janez Podobnik na tiskovni konferenci, sklicani na to temo, dejal, da se v njihovi stranki z vstopom SD v partnerstvo bojijo predvsem vrste proceduralnih predlogov in razprav, ki bi jih lahko v partnerstvu predlagala ta stranka. Podobnik je Janšo že pozval, naj iz sporazuma o partnerstvu, ki ga morajo stranke, ki so pristopile k partnerstvu, podpisati, še preden se bo začela razprava o konkretnih predlogih reform, črta proceduralni del sporazuma, ki so ga predlagali SD. Po Podobnikovih besedah omenjeni predlog predvideva, da imajo lahko predsedniki strank do posameznih konkretnih predlogov reform drugačna stališča od svojih poslanskih skupin, kar je po Podobnikovih besedah ponesrečen predlog, saj bi se lahko zgodilo, da bi predsedniki strank v okviru partnerstva neki predlog podprli, poslanci njihovih poslanskih skupin pa bi nato v državnem zboru glasovali drugače. Ker gre pri Podobnikovih pomislekih za manj pomembno vprašanje, saj je za koalicijo pomembnejše, da za posamezne dele reform dobi soglasje vodstev vseh strank, kot pa to, kako bodo v parlamentu glasovali poslanci SD (zdajšnja koalicija ima namreč dovolj glasov, da sama potrdi reforme), so se v ozadju pojavili namigi, naj bi šlo pri tem nasprotovanju bolj za strah SLS in NSi pred tesnejšim povezovanjem SDS in SD in morebitno novo koalicijo, ki bi se lahko oblikovala iz takšne-

Zamrznjena sprava

Nekateri so napoved nove koalicije videli tudi v poenotenju stališč SDS in SD pri vprašanju, ali bi veljalo počakati z nadaljnjimi usklajevanji glede zakona o žrtvah vojnega nasilja, ki naj bi ga v parlamentarni postopek skupaj vložile vse parlamentarne stranke. Socialni demokrati so namreč, potem ko je njihovo vodstvo naletelo na upor svojega članstva, ki predlaganim rešitvam zakona menda ostro nasprotuje, predlagali, da bi stranke pogajanja o tem zakonu za nekaj časa zamrznile in s tem pridobile čas, da o ustreznosti zakona prepričajo tudi javnost, v SDS pa so jim na to ob manjšem začudenju preostalih koalicijskih strank odgovorili, da za kaj takega ne vidijo ovir.

Kot je znano, največ polemik pri omenjeni noveli zakona, ki so ga v parlamentarni postopek vložile koalicijske stranke, sproža vprašanje, ali iz dosedanjega zakona črtati določilo, ki pravi, da do statusa žrtve vojnega nasilja, s tem pa tudi do odškodnine niso upravičene osebe, ki so v drugi svetovni vojni prostovoljno sodelovale z okupatorjem, ali naj to določilo v zakonu ostane. LDS je predlagala, da bi določilo, da sodelavci okupatorja ne morejo dobiti statusa žrtve vojnega nasilja, ostalo, v SD pa so zagovarjali kompromisen predlog, da se omenjeno določilo črta in da se to napiše le v obrazložitvi zakona. Očitno pa je bilo to za še vedno zelo radikalno članstvo SD le preveč, da bi Pahorju dovolilo, da bi zakon podprl.

ga sodelovanja. No, v SLS in NSi takšna namigovanja zavračajo. Tiskovni predstavnik SLS Rok

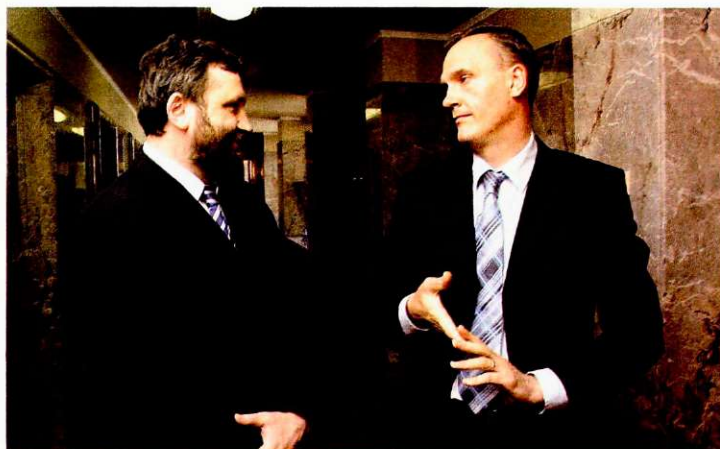
Ravnikar na vprašanje, ali njihovi pomisleki proti sodelovanju SD v Partnerstvu za razvoj izvirajo iz ►

Predsednik LDS Jelko Kacin

Predsednik SD Borut Pahor

SLS ne vidi potrebe za proceduralni del sporazuma o partnerstvu.

► strahu pred morebitnim tesnejšim povezovanjem SDS in SD, ki bi lahko nekoč pripeljalo tudi do oblikovanja koalicije, odgovarja, da se v stranki s tem vprašanjem ne obremenjujejo, saj so vse stranke zdajšnje koalicije v koalicijski pogodbi, ki je za vse stranke obvezujoča, natančno določile način dela v koaliciji, zato sodelovanje SD v Partnerstvu za razvoj nikakor ne more vplivati na delo koalicije. Na vprašanje, ali kljub vsemu zdajšnje nekoliko tesnejše sodelovanje med SDS in SD vidijo kot morebitni zametek prihodnje koalicije, Ravnikar posredno odgovarja, da slednje še ne pomeni ničesar, ker bodo novo koalicijo tako ali tako določili volivci na prihodnjih volitvah, prav tako pa tudi članstvo obeh strank, za katerega pa je, kot dodaja, vprašanje, ali bi se s takšno koalicijo strinjalo. Sicer pa Ravnikar v dejstvu, da so partnerstvu pridružili SD in ne liberalna demokracija, ne vidi nič posebnega. »Za nas je pomembna vsebina in ne politični prestiž. Partnerstvo za razvoj ima cilj izboljšati življenje pre-

Vodja poslanske skupine NSi Alojz Sok

Predsednik DeSUS Karl Erjavec

Zmago Jelinčič partnerstvo podpira.

Janševa SDS bo s sodelovanjem SD v partnerstvu dobila široko soglasje za izpeljavo nujno potrebnih reform.

bivalk in prebivalcev Slovenije. Na koncu bo pomembno, kakšne spremembe bodo reforme prinesle ljudem, in ne toliko, kdo jih je podpiral,« odgovarja.

Koalicija SDS in SD ni realna

Namigovanja, da SLS problematizira dele sporazuma, ki naj bi ga ob oblikovanju Partnerstva za razvoj podpisale vse stranke, ki bodo vanj vstopile, samo zato, ker se v primeru vstopa SD v partnerstvo boji morebitnega tesnejšega sodelovanja med SDS in SD, zanikajo tudi v Novi Sloveniji. Kot nam je dejal podpredsednik stranke in vodja njene poslanske skupine v državnem zboru Alojz Sok, njihova stranka ne nasprotuje temu, da SD vstopijo v partnerstvo, ampak temu, da bi morali za oblikovanje partnerstva podpisati poseben sporazum. Kot pravi, so stranke koalicije podpisale koalicijsko pogodbo in ta med nalogaми, ki jih mora opraviti koalicija, zajema tudi večino reform, ki jih nameravajo zdaj izpeljati, zato se jim podpisovanje novega sporazuma o tem ne zdi smiselno. Na vprašanje, ali se mu zdi koalicija SDS in SD realna, Sok odgovarja da ne. To naj bi se po njegovih besedah pokazalo ob sprejemanju t. i. vojnih zakonov, saj so stališča vladnih in opozicijskih strank do te problematike še

vedno precej narazen. Če pa bi kljub vsemu prišlo do sodelovanja SD v koaliciji, bi morali v NSi temeljito premisliti, ali bi v takšni koaliciji sodelovali ali ne.

Če torej verjamemo Ravnikarju in Soku, za zdaj ni resne možnosti, da bi zdajšnje sodelovanje med Janšo in Pahorjem preraslo v resnejše koalicijsko sodelovanje (takšna namigovanja je od-

ločno zanikal tudi Borut Pahor), zato se zdi, da gre pri vstopanju SD v partnerstvo predvsem za poskus sodelovanja, od katerega si obe stranki obetata koristi. SDS in njen predsednik bosta s sodelovanjem SD v partnerstvu dobila precej široko soglasje za izpeljavo nujno potrebnih reform, SD in predsednik Borut Pahor pa bodo lahko s takšnim sodelovanjem uresničili svoje napovedi, ki so jih dali v začetku mandata, da bodo, ko bo šlo za vprašanja nacionalnega pomena, konstruktivna opozicija, hkrati pa se bodo še bolj ločili od čedalje radikalnejše LDS in njenega predsednika. ▣

ANKETA

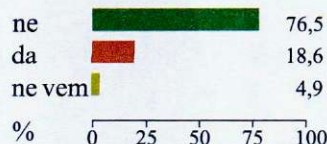
Ali soglašate, da v Partnerstvu za razvoj sodeluje Pahorjeva SD?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Ali vam je žal, da je minister za reforme Jože P. Damijan odstopil?

Glasovalo: 102

DEMOKRACIJA spletna

PRAZNIK SLOVENSKE ZASTAVE

Tudi letos društvo Heraldika Slovenica vabi na slovesnost v zemljepisnem središču Slovenije – GEOSS v spomin na prvo razobešenje slovenske belo-modro-rdeče tribarvnice aprila 1848 v Ljubljani, ki je istega leta zaplapolala po vseh slovenskih deželah in mestih.

Letošnja prireditev v čast »belo-modro-rdeče zastave« bo 9. aprila v Spodnji Slivni pri Vačah, slavnostni govornik pa bo minister za gospodarstvo Andrej Vizjak.

Vabljeni!

Naš cilj – vaša Evropa

Mitja Volčanšek, foto EPP, Gregor Pohleven

Pod tem geslom je prejšnji četrtek in petek v Rimu potekal 17. kongres Evropske ljudske stranke (EPP), ki izhaja iz krščanskodemokratskih idealov, vgrajenih v temelje Evropske unije, in letos praznuje svojo tridesetletnico.

Njena ustanovitev in dotedanja usmeritev temeljita na krščanskodemokratski ideji evropskega povezovanja, ki je vzniknila na pogorišču 2. svetovne vojne in je notranje razklani Evropi omogočila vzpostavitev trajnega miru, svobode in blaginje.

Krščanska dediščina Naj na kratko povzamemo dejavnost krščansko usmerjenih politikov, ki je privedla do uresničitve evropskega projekta. Povojna Evropa je bila gospodarsko, moralno in politično zlomljena, posledica tega pa je bila vzpostavitev dveh zrcalno nasprotujočih si blokov, ameriškega in sovjetskega, kar je evropsko celino razdvojilo in zmanjšalo njen pomen dejavni-

ka mednarodne politike, ki ga je uživala do tedaj.

Iz nujnosti trajne pomiritve napetosti med Nemčijo in Francijo, ki so bile nekaj stoletij navidezno neizčrpen vir konfliktov, je vzniknila zamisel o nadnacionalnem združevanju. Slišalo se je utopično, toda nekateri ključni politiki najpomembnejših evropskih sil, ki so se napajali v zavesti o skupnih krščanskih temeljih Evrope, so verjeli, da je to mogoče izpeljati. To so bili francoski zunanji minister Robert Schuman, zahodnonemški kancler in organizator CDU Konrad Adenauer ter italijanski premier in vodja tamkajšnje krščanske demokracije Alcide de Gasperi.

Marshalllovemu načrtu, s katerim so ZDA Zahodni Evropi

pomagale pri obnovi in oživitvi gospodarstva (države vzhodnega bloka so na pritisk Sovjetske zveze zavrnile pomoč), so sledila politična in strateška zavezništva (NATO). Leta 1949 se je kot posvetovalno telo evropskih držav oblikoval Svet Evrope.

Interese francoskega in nemškega gospodarstva pa je bilo treba povezati in preplesti tako, da bi postal kakršen koli konflikt nemogoč. Ker je bila temelj za povojni preporod težka industrija, si je Robert Schuman zamislil nadnacionalno strukturo, ki bi povezala proizvodnjo premoga, železa in jekla obeh držav in vseh drugih, ki bi se jima bili pripravljene pridružiti. K sporazumu so pristopile še

Italija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg in tako je leta 1952 med temi državami začela veljati Evropska skupnost za premog in jeklo (ESPJ).

Prvič so skupnostne ustanove prevzele pristojnosti nacionalnih držav, razpolagale s svojim sistemom financiranja in se samostojno dogovarjale s proizvajalci. Po izrednem uspehu ESPJ je sledila naslednja stopnja, in sicer ustanovitev Evropske gospodarske skupnosti na podlagi rimskega sporazuma iz leta 1957. To so bili temelji, ki so leta 1992 s podpisom maastrichtskega sporazuma omogočili nadgradnjo EGS iz gospodarske v politično zvezo držav, ki danes šteje že 25 članic. ►

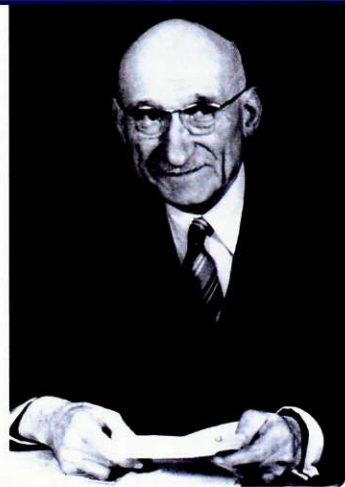

Stari in novi predsednik EPP Wilfried Martens s podpredsedniki

► **Spet vodilna** Krščanskodemokratska politika lahko tudi danes odigra relevantno vlogo. Evropska ljudska stranka po volitvah leta 2004 predstavlja najmočnejšo skupino znotraj evropskega parlamenta, njene članice pa usmerjajo politično življenje marsikaterih evropskih držav tudi zunaj unije. EPP pripadajo predsednik evropske komisije José Manuel Barroso in predsedniki vlad nekaterih najpomembnejših držav: Italije (Silvio Berlusconi), Nemčije (Angela Merkel), Avstrije (Wolfgang Schäussel).

sednika evropske komisije pa še osem komisarjev. V evropskem parlamentu so zastopani z 264 poslanci.

EPP je botrovala pomembnim odločitvam, kot sta uvedba evra in širitev EU na srednjo in vzhodno Evropo leta 2004. Z vstopom Slovenije v EU pred dvema letoma so tudi stranke slovenske pomladi SDS, NSi in SLS postale polnopravne članice EPP. Čeprav izhajajo iz različne politične tradicije, je njihovo povezovanje znotraj EPP povsem logično, saj so kot prve poveljevali politič-

»Oče« evropske ideje Robert Schuman

Kot poudarjajo v EPP, unija ni samo gospodarski pojem, temveč »skupnost vrednot« – svobode, miru, stabilnosti in blaginje po vsej Evropi.

Združenje krščanskodemokratskih strank, ki je pred 30 leti prvič povežalo 11 strank iz sedmih držav, šteje danes 68 članic iz 35 držav, v njenih vrstah pa je 11 predsednikov vlad držav evropske petindvajsetice, poleg pred-

ne organizacije na Slovenskem (oziroma kot njihove legitimne naslednice) zagovarjale politiko, ki temelji na demokraciji, posameznikovi svobodi in odgovornosti, zasebni lastnini in tržnem gospodarstvu.

Slovenec podpredsednik Slovensko delegacijo v Rimu prejšnji teden so med drugim sestavljali prvaki omenjenih strank Janez Janša, Andrej Bajuk in Janez Podobnik.

Kongres je bil priložnost za izvolitev novega vodstva. Medtem ko je bil za predsednika EPP potrjen Belgijec Wilfried Martens, so delegati za enega od desetih podpredsednikov s triletnim mandatom izbrali evropskega poslanca NSi Lojzeta Peterleta (od slovenskih predstavnikov je za to funkcijo kandidirala tudi evropska poslanica SDS Romana Jordan Cizelj).

Rimski kongres je ponudil priložnost za razpravo o nadaljnji širitvi EU in možnostih za oživitve evropske ustavne pogodbe, kar v EPP močno podpirajo.

Francoski notranji minister Nicolas Sarkozy je tako poudaril potrebo po jasnejši določitvi

prihodnje meje unije, avstrijski kancler in predsedujoči EU Wolfgang Schäussel pa je spomnil na zavezo unije balkanskim državam in na obljubo o začetku pogajanj s Turčijo. Slovenski premier Janez Janša je realistično ocenil, da do ratificiranja evropske ustavne pogodbe verjetno ne bo prišlo prav kmalu.

Evropo državljanom Že snovalci letošnjega kongresa so zaznali, da je glavna praktična naloga evropske politike Evropo približati njenim državljanom kar so poskušali izraziti tudi z geslom kongresa. O tem govori tudi t. i. rimski manifest, ki ga je ob tej priložnosti sprejela EPP. Pomenljiv je že njegov naslov: Za Evropo državljanov: prednostne naloge za boljšo prihodnost. V dokumentu se poleg usmeritve v prihodnost jasno odražajo korenine tega političnega gibanja. V manifestu namreč ugotavljajo, da je proces evropskega povezovanja »največji dosežek v zgodovini naše celine«, saj je EU dala državljanom »trajni mir, svobodo, stabilnost in blaginjo«. Pozitivni učinki širitve, ki jo EPP ves čas podpira, so že vidni, zato je treba še naprej ohraniti »projekt za upanje in blaginjo za vso celino«, ali kot je nekoč dejal Schuman: »Oblikovati moramo Evropo, da bomo vanjo lahko sprejeli tudi narode z Vzhoda.«

Kot je Evropi po letu 1945 grozila obrobnost in možnost porajanja novih konfliktov, zaradi česar je nastala pobuda za oblikovanje novega evropskega jedra, tako se danes EPP zavzema za močno unijo. Prav potrditev evropske ustavne pogodbe naj bi pripomogla k temu,

RADIJSKI MISIJON
na valovih Radia Ognjišče do 9. aprila 2006

"Spoznajte Gospoda!"
(Jer 31,34)

SREDA

10.15 in 13.00 Misijonski pogovor /p. Vili Lovše/
17.00 Misijonski pogovor /p. Marko Rupnik/
18.15 Pričevanje javnih delavcev
19.30 Prenos molitve
20.30 - 23.00 Radijska kateheza

ČETRTEK

10.15 in 13.00 Misijonski pogovor /p. Beno Lavrih/
17.00 Misijonski pogovor /p. Marko Rupnik/
18.15 Dijaška oddaja
19.30 Radijska molitev
20.30 - 23.00 POGOVORNI VEČER
/p. Jože Roblek in p. Milan Bizanti/

PETEK (500. letnica rojstva sv. Frančiška Ksaverja)

09.15 in 16.00 O sv. Frančišku Ksaverju I.
10.15 in 13.00 Misijonski pogovor /p. Janez Poljansek/
17.00 Misijonski pogovor /p. Marko Rupnik/
18.15 Spoznanje več, predsodek manj
/dr. Drago Ocvirk/
19.30 Prenos molitve
20.30 - 23.00 POGOVORNI VEČER
/dr. Stanislav Slatinek in p. Jože Pucelj/

SOBOTA

09.00 Sobotna iskrica
10.15 Misijonski pogovor /p. Lojze Bratina/
11.00 Za življenje, za danes in jutri
13.00 Misijonski pogovor /p. Lojze Bratina/
17.00 Misijonski pogovor - zaključni
/p. Marko Rupnik/

Vovk proti Bajuku

Tik pred kongresom EPP v Rimu je domačo politično javnost presenetil nekdanji Bajukov protikandidat za predsednika Nove Slovenije Franc Vovk, ki je tedaj zbral presenetljivo visoko podporo. Že takrat je župan Dolenjskih Toplic kritiziral strankino vodstvo zaradi slabe povezanosti s članstvom na lokalni ravni. Vovk sedaj zaradi padanja priljubljenosti NSi v javnomnenjskih anketah predlaga sklic izrednega kongresa stranke, znova pa je bilo slišati namige, naj bi za njegovo solistično akcijo v resnici stal evropski poslanec Lojze Peterle. Sklic kongresa, za katerega bi Vovk potreboval podporo najmanj tretjine regijskih ali občinskih odborov NSi, je spričo bližine lokalnih volitev zelo malo verjeten.

Za približanje evropskih ustanov državljanom bo potrebna evropska ustava.

Izbira Rima ima tudi simbolni pomen, saj se je prav tu »rodila« EGS.

da bi delovala »bolj transparentno, demokratično in učinkovito«.

Neuspeh referendumov v Franciji in na Nizozemskem lani je namreč pokazal odtujenost državljanov od unije, preveliko stopnjo birokratizma in netransparentnega odločanja.

Evropska ustava po mnenju EPP zadošča za zagotavljanje potrebnih reform za učinkovito delovanje razširjene unije, ob tem pa besedilo izraža zavedanje o potrebi po poglobitvi povezave kot prvem pogoju za nadaljnjo širitev in ponuja tudi alternative polnopravnemu članstvu, npr. možnost privilegiranega partnerstva. Vsekakor bo ustavo treba sprejeti, drugače EU grozi ohromitev učinkovitega delovanja.

Treba bo razširiti sodelovanje tudi na sredozemske države (t. i. barcelonski proces) in države vzhodne Evrope, kjer utegne unija delovati kot sredstvo za širjenje demokracije in človekovih pravic. V zvezi s tema sklopoma so bile sprejete tudi posebne resolucije o sredozemski kooperaciji, obsodbi volilne prevare v Belorusiji in podpori »oranžni« koaliciji v Ukrajini. Poleg osrednjega manifesta je bilo skupno sprejetih kar 17 resolucij. Med drugimi je pomembna tista, ki pozdravlja začetek pristopnih pogajanj z našo sosedo Hrvaško (v Rimu je bil tudi hrvaški premier in vodja HDZ Ivo Sanader).

Jasne prioritete Podpisniki dokumenta so določili tudi prednostne naloge, pred katerimi stoji EU. Te so bolj inovativna in kohezivna

Evropa, ki bo v luči sprejete lizbonske strategije zagotavljala rast in zaposlovanje. V ta namen si bo treba prizadevati proti protekcionističnim ukrepom posameznih držav, skrbeti pa za socialno pravičnost, ki izhaja iz krščanskega družbenega nauka. Druga skrb je varnostno vprašanje, pri čemer v EPP poudarjajo pomen sodelovanja nadnacionalnih ustanov, kot sta Europol in Eurojust, in posameznih obveščevalnih služb v luči najnovejših terorističnih groženj. Druge prednostne naloge so

Predsedniki SDS, NSI in SLS Janez Janša, Andrej Bajuk, Janez Podobnik na kongresu EPP v Rimu

tesnejša skupna varnostna strategija, na podlagi katere bi Evropa lahko igrala odločilno vlogo v svetovni politiki, implementacija človeškega dostojanstva z blokiranjem financiranja za dejavnosti, ki v vsaj eni izmed članic unije niso legalne, ter trajnostni razvoj v povezavi z varstvom okolja in primernim reševanjem energetske problematike.

Zavezanost prvotnim idejam

Čeprav manifest poudarja stvarne, tudi materialne probleme, s katerimi se bo treba soočiti, se njegovi podpisniki zavedajo,

Podpredsednik EPP Lojze Peterle

José Manuel Barroso

da EU ni samo gospodarski pojem, temveč »skupnost vrednot« – svobode, miru, stabilnosti in blaginje po vsej Evropi.

Tukaj gre vnovič za uveljavitev krščanskih načel, ki so po zadnjem svetovnem konfliktu narekovala zavračanje tako golega individualizma ameriškega tipa kot tudi sovjetskega egalitarizma, ki bi nujno vodil v totalitarizem, namesto nji-ju pa uveljavitev človekove osebne svobode kot najvišje vrednote ob sočasnem solidarnostnem čutu.

Raznolikost članic EPP je odraz raznolikosti same Evrope, pri čemer so v ospredju vrednote in

načela človekovega dostojanstva in individualnosti, svobode in odgovornosti, enakosti, pravičnosti, subsidiarnosti in solidarnosti, ki temeljijo na spoštovanju zasebne lastnine in tržnega gospodarstva s socialnim predznakom.

Rdeča nit delovanja krščanskodemokratskih politikov tako ostaja zavezanost evropski ideji, ki sega onkraj golega gospodarskega povezovanja za doseganje večjega dobička. Ta ideja izhaja prav iz političnega in moralnega sistema, ki so ga posredovali evropski državniki, ko so gradili na ruševinah druge svetovne vojne. **D**

Zavajajoča nagrada

Vida Kocjan, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Miloš Urbanija je prejel nagrado podjetnik leta, čeprav je imela Ultra po zadnjih objavljenih podatkih za četrtno nižje letne prihodke (nižje kot leta 2002). Mnogi so zato prepričani, da je za nagrado lobiral njegov sodelavec Gregor Golobič.

V obrazložitvi priznanja je podjetje predstavljeno kot visokotehnološko, ki naj bi imelo tri registrirane patente. Po zadnjih podatkih Urada za intelektualno lastnino RS je Ultra šele sredi leta 2005 pridobila prvi patent, in sicer za sistem za izmenjavo plačilnih podatkov in pripadajočo plačilno terminalno napravo, katere izumitelja sta Bogdan Pavlič in Aleksander Polutnik. Patent je bil registriran več kot eno leto po znameniti parlamentarni seji o korupciji in klientelizmu, kjer je Urbanija trdil, da ima Ultra »vse visokotehnološke produkte pa-

tentno zaščitene«, kar pa ni bilo res. Zaščitena je imela le nekatera imena, ne pa tudi proizvodov. Ko je Ultra začela toniti, se je v njej zaposlil Urbanijev mecen

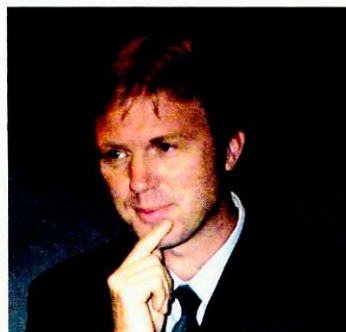
Gregor Golobič, v zadnjem času pa še Janez Kopač.

Nagrada zasebnikov Nagrada do podjetnik leta podeljuje revija

Podjetnik, ki jo je 12. 1. 1990 ustanovil Jože Vilfan, pozneje pa se je družbi kot soustanoviteljica pridružila tudi družba Delo Revije (ustanovljena 25. 9. 1990). Družba

Miloš Urbanija, Gregor Golobič, Janez Kopač

Podjetnik ima 2,1 milijona tolarjev ustanovitvenega kapitala, kar je zakonsko najnižji mogoč ustanovitveni kapital za družbo z omejeno odgovornostjo. Direktor podjetja je Jože Vilfan. Revija v vseh letih izdajanja nekako ni našla svojega prostora (prvo leto se je imenovala Revija za razvoj), tudi med podjetniki je skoraj neznana, edino, s čimer opozarja nase, je vsakoletno podeljevanje priznanj podjetnik leta. V letošnji kratki informaciji o priznanju je Vilfan zapisal, »da ideja priznanja ves čas ostaja enaka: počastiti najboljše podjetnike, kajti oni so znanilci nove dobe«. In nadaljuje: »Kot ustanovitelj tega priznanja verujem, da bodo na izzive ne le na gospodarskem področju, ampak tudi na drugih družbenih področjih optimalne odgovore znali poiskati samo pogumni in ustvarjalni posamezniki z izvrnimi idejami.« Predsednik letošnje strokovne komisije je bil Bogomir Kovač, ki se po Vilfanovih besedah »vedno odloča na temelju trdnih kriterijev (finančni in drugi podatki), hkrati pa tudi na temelju sporočilnosti osebnosti, ki je bila izbrana, in tudi ugleda podjetniške osebnosti v družbi«.

Dogovor ob čaju Prav na tej podlagi je Vilfan letos za dobitnika priznanja predlagal (oziroma izbral) Miloša Urbanijo. Sam pravi, da so to naredili v uredništvu revije, kjer je glavni urednik, kandidatov pa naj bi bilo dvanajst. Komisija se je nato odločila za enega. V tem naj bi bila tudi razlika s prejšnjimi leti, ko so bili predlogi za priznanje štirje. Vilfan zatrjuje, da je po odločitvi komisije uredništvo dodatno preverilo vse podatke o

predlaganem podjetniku, zgovorno podjetja in posebej finančne podatke. Na podlagi tega so se na popoldanskem čaju sredi februarja zbrali člani komisije in dosedanjim podjetniki leta (razen redkih izjem, kot pravi Vilfan), »prediskutirali predlog komisije in se tudi seznanili z drugimi imeni, ki so se znašla v konkurenci. Predlog komisije je bil potrjen, pravi Vilfan.

Predsednik komisije Bogomir Kovač

Strel mimo Ob tem opozorimo na kriterij pri izbiri. Ta je po Vifanovem mnenju preprost: »Iščemo novo ime oziroma imena, ki simbolizira podjetniški presežek.« Beseda presežek naj bi povedala vse. »Mnogi so dobri, malo manj jih je odličnih, a samo nekateri so pojem,« zatrjuje Vilfan. Če pogledamo imena, ki so v preteklih letih prejela priznanja, ugotovimo, da to načeloma lahko tudi velja (imena vseh prejemnikov objavljamo v okvirju). Letošnji izbor pa je zagotovo strel mimo. Miloš Urbanija ni novo ime, sploh pa ne ime, ki bi simboliziralo »podjetniški prese-

Pismo Zasavca

»Pišem iz Zasavja, ki velja za eldeesovo prestolnico. Nisem član nobene stranke. Leta 1995 sem se kot mlad razvojni inženir zaposlil v zagorskem podjetju Ultra, d. o. o. Z mojim prihodom smo začeli razvijati sistem za merjenje nivoja goriv v podzemnih rezervoarjih na bencinskih servisih. Projekt je potekal eno leto, v tem času pa se praktično ni nič prodalo, strošek projekta je bil 1 milijon mark. Takrat se je v Demokraciji pisalo, da se je sonda prekopirala. Ker sem sodeloval pri razvoju, lahko rečem, da se je prekopirala samo ideja, tehnično pa se je izdelek precej razlikoval od konkurence. Poanta vsega tega je bila, da je bil izdelek prodan Petrolu že eno leto prej, preden je bil razvit, čeprav je imela konkurenca boljše izdelke in bi jih lahko ponudila takoj. Vmes je Urbanija kupoval čas in zavlačeval odločitev na Petrolu, ali z drugimi besedami – lobiral. Bil je reden gost Petrolove stolpnice. Poleti 1996 je Ultra podpisala pogodbo s Petrolom o montaži cca. 250 merilnih sistemov na bencinskih servisih. Prodajna cena izdelka je bila 10-krat višja od lastne, kar pomeni, da so na tem projektu zaslužili vsaj 5 milijonov mark. To pa je bila tudi kapitalska osnova za Ultrin »veliki« vzpon in posredno tudi financiranje LDS. Na otvoritvi leta 1989 je bil tudi Milan Kučan. S sliko, na kateri je bil s Kučanom, se je Urbanija dolgo časa postavljal v svoji pisarni. Ko je leta 1996 kazalo, da so zmagale pomladne stranke, je Urbanija je izjavil, da bo imel velike težave pri pridobivanju poslov v državnih podjetjih. Že takrat je usoda Ultrine visela na nitki. Ko se je ponesrečil Premk, je v Ultri zavladal nekakšen vakuum. Odnosi s Petrolom so se poslabšali, vendar se je Urbanija pravi čas preusmeril na Mobitel. Prek podjetja MTO je začel Mobitelu prodajati stebre za bazne postaje. Prodajna cena teh stebrov je bila 12-krat višja od tržne, gre pa za čisto navadne cevi, ki bi jih lahko za 10-krat nižjo ceno zvarili v katerikoli zasavski delavnici. Ko je padla vlada Drnovška, je bila v Ultri spet panika. Na hitro je bilo treba spakirati 120 sistemov Bird (čeprav še niso bili dokončani) in jih odpeljati v Mobitelovo skladišče. Po nekaj mesecih se je vse pripeljalo nazaj v Ultro. Takrat so se v Ultri pojavljala močna trenja. Urbanija se je zavedal, da podjetje dolgoročno ne bo moglo obstati, če bo poslovalo samo z državnimi podjetji. Poskušal je s prodajo v JV Evropi, Avstraliji, Južni Afriki in Rusiji, vendar brez večjih uspehov. Pozneje so se začeli razvijati tudi sistemi M-pay, talk-track, za katere v Ultri trdijo, da imajo patente. Ker sem se tudi sam v preteklosti v Ultri ukvarjal s patentiranjem, lahko povem, da jih nimajo in jih nikoli ne bodo imeli, ker nečesa, kar je že izdelal nekdo drug, ne moreš patentirati. V takšnih pogojih tudi sam nisem mogel več delovati, zato sem si poiskal novo delovno mesto.«

Opomba: Pismo je zaradi pomanjkanja prostora nekoliko skrajšano, ime pošiljatelja pa je znano avtorici prispevka.

žek«. Še manj se Urbanija lahko meri z Igorjem Akrapovičem, lastnikom družbe Akrapovič, d. o. o., ki je pred časom tudi postal podjetnik leta. Poudariti je treba, da je Akrapovič podjetnik, ki v gospodarskih krogih uživa velik ugled in velja za zgled uspeha na svetovni ravni. Na podjetniški poti je imel največje težave z državnimi organi, v politiki ni nikoli sodeloval. Ko smo se že pred časom pogovarjali z njim, je dejal, da načeloma ni za nagrade,

»ker imajo te bolj negativen kot pozitiven odziv«.

Politično ime Ob imenih Urbanija in Ultra se večina slovenskih državljanov spomni na parlamentarno razpravo izpred dveh let, ko so poslanci na izredni seji obravnavali sum korupcije in klientelizma, veliko očitkov pa je letelo prav na Ultro in Miloša Urbanijo. V tistem času se je izkazalo, da je bila Ultra ustanovljena predvsem kot politično ▶

► motivirano podjetje, večino svojih prihodkov pa je ustvarjala na račun tudi desetkrat višjih prodajnih cen, ki so jih dosegali pri poslovanju z monopolnimi državnimi podjetji. Urbanija je bil vsa leta zagovornik LDS, v politiko se je vključil že zelo zgodaj in bil že pred osamosvojitvijo aktiven v ZSMS. Takrat smo zapisali, da je bil pred osamosvojitvijo celo »prvo ime Zasavja«, družil pa se je z Mojmirjem Ocvirkom in Gregorjem Golobičem, v zadnjem desetletju glavnim kadrovikom v državi. Po osamosvojitvi je Urbanija okoli sebe zbral ekipo sošolcev, prej zaposlenih v družbi Energoinvest Varnost, ki je propadla, imela pa je dober program elektronike, in 5. januarja 1990 ustanovil »svoje« podjetje. Iz nekdanje družbe naj bi odnesli »znanje in program« in ga nato razvijali dalje. Miloš Urbanija že več kot desetletje v Zagorju velja za glavnega kadro-

Urad za intelektualno lastnino

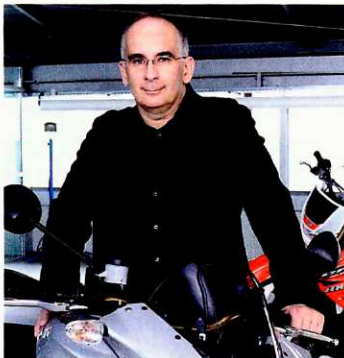
vika LDS, čeprav se sam v politiko ne vključuje aktivno. Nered se pojavlja tudi v javnosti; celo na lokalni ravni se je izjav in intervjujev vsa leta skrbno izogibal. Konec leta 2003 se je v Ultri zaposlil Gregor Golobič, pred tem za krajši čas tudi Zoran Thaler,

v zadnjem času pa še Janez. Ko pač. Po besedah naših sogovornikov je Urbanija za Gregorja Golobiča dejal, da je zaposlil strokovnjaka, ki naj bi mu odpiral vrata v Sloveniji in na zahodnih tujih trgih. Po zadnjih dogodkih, ko je Urbanija dobil

Ultra na več tisoč plačilnih avtomatov predvsem za osvežilne pijače in sendviče nameščen svoj sistem plačevanja, sistem za sledenje avtomobilov in nadzor nad porabo goriva na posameznih bencinskih črpalkah. Za vse to uporabljajo moderne tehnološke rešitve mobilne telefonije. Želeli so si prodor v Nemčijo, ki je zibelka avtomobilske industrije, pa tudi trg je ogromen, za to pa naj bi bil zadolžen prav Golobič. V času parlamentarne razprave pa se je pokazalo, da poslujejo predvsem s podjetji, ki so v državni lasti, pri čemer izstopajo mobilni operaterji, kot so Telekom, Mobitel, Simobil in Debitel, na naftnem področju pa Petrol.

Po razkritju počasen zaton

Leto 2004, to je leto razkritja delovanja Ulte, je bilo po bilančnih podatkih katastrofalno. Dosegli so »le« 1,5 milijarde tolarjev prihodkov, kar je bilo za 25 odstotkov manj kot leto prej (leta 2003 slabi dve milijardi). Kakšni so podatki za leto 2005, še ni znano, saj so jih morale gospodarske družbe oddati šele pretekli teden. Postavlja se vprašanje, zakaj je Urbanija potreboval to priznanje. Odgovor je v besedah vodilnega predstavnika ene od Iskrinih družb, katere generalni direktor je pred leti prejel priznanje menedžer leta, kar je sicer nekaj drugega, učink priznanja pa je isti: »Ko je naš direktor prejel nagrado, smo to povedali tudi kupcem z Bližnjega vzhoda. Ti so to preverili prek svoje ambasade v Sloveniji, in ko so na ambasadi to nagrado potrdili, so se naročila iz teh držav povečala za 30 do 40 odstotkov. Po tej nagradi nismo imeli več niti posebnih težav pri doseganju večje prodajne cene izdelkov.« Priznanje naj bi torej prineslo boljšo prodajo na tujih trgih. Ultra po razkritju njenega poslovanja in spremembi oblasti v Sloveniji ni »več tako uspešna«, saj nihče ne bo več kupoval izdelkov po desetkrat višji ceni, kot je običajna. Zdaj »osvajajo« tuje trge, tam pa je lažje, če je direktor nagrajenec. Kakšna je ta nagrada in kdo jo podeljuje, pa tako ni več pomembno! ■

Letošnja nagrada v posmeh Igorju Akrapoviču, Ivu Boscarolu, Jerneju in Japcu Jakopinu in še komu.

Dosedanji dobitniki nagrade podjetnik leta

Leto	Podjetnik leta
2005	DR. ALEŠ ŠTRANČAR, BIA Separations, Ljubljana
2004	IGOR AKRAPOVIČ, Akrapovič, Ivančna Gorica
2003	IVO BOSCAROL, Pipistrel, Ajdovščina
2002	ALEŠ KRISTANČIČ, Movia, Ceglo
2001	FILIP REMŠKAR, Smartcom, Ljubljana
2000	JOŽE ANGELI, Blues, Velenje
1999	MILAN ČELAN, Tipro Keyboards, Grosuplje
1998	JADRANKA in DRAGO LEMUT, Le Tehnika, Kranj
1997	JANI GOLTES, Goltres, Trbovlje
1996	DORO ERJAVEC in JANEZ POGAČAR, Hyla, Ljubljana
1995	JERNEJ in JAPC JAKOPIN, Seaway, Bled
1994	MARJAN KOŠČAK, nekdanji Ikom, Grosuplje, zdaj Sauter Automatika
1993	RUDI BRIC, ANDREJ KUŠČER, TOMAŽ SCHARA in ZORAN ZAGORC, Hermes Softlab, Ljubljana
1992	JOŽE KOGOJ, A.J. Kogoj, Miren
1991	EDVARD GOLOB, Edigs Pege, Mengeš

priznanje, pa je očitno, da je bilo lobiranje zanj Golobičeva naloga, saj Vilfan ne slovi kot človek, ki bi podpiral drugo politično opcijo, Bogomir Kovač pa je bil poleg tega, da je bil profesor na kumrovški šoli tudi kandidat LDS za predsednika države.

Ultra in državna podjetja Poslovne bilance družbe Ultra kažejo, da je izrazil vzpon v dohodkovnem smislu dosegla v letih od 2001 do 2003. Ukvarja se z mobilnim plačevanjem, imenovanim implementacija mobilnih omrežij v industrijska okolja (m-pay), večpredstavno navigacijo in sledenjem vozil (talk-track) ter sistemskimi informacijskimi rešitvami za naftno industrijo (ultra-energy). Gre za to, da ima

Prvi kvartal uspešen

Boštjan Kramberger, Kapitalska družba

V zadnjem tednu so borzni indeksi znova dosegali vrednosti, ob katerih smo se investitorji lahko veselili. Pred naslednjim kvartalom pa se poraja kar nekaj vprašanj.

PORTFELJ 10 DELNIC NA DAN 31.03.2006

VREDNOSTNI PAPIR	TRG	INDEKS	VALUTA	ŠT. LOTOV	NAKUPNI TEČAJ	TEČAJ 31.3.2006	RAST DELNIC V %	SKUPAJ V SIT
1 ETF Japonska	Amerika	ASQ	USD	411	12.26	14.4	17.46	1,172,368
2 Intel	Amerika	NMS	USD	191	26.37	19.35	-26.62	732,106
3 Oberthur card system	Francija	PAR	EUR	542	7.69	7.38	-4.03	958,344
4 DJ Stoxx sm 600 oil&gas	Nemčija	GER	EUR	98	42.52	42.4	-0.28	995,537
5 Pflaederer	Nemčija	GER	EUR	201	20.7	21.3	2.90	1,025,749
6 FJH AG	Nemčija	GER	EUR	1073	3.89	3.7	-4.88	951,190
7 FJH AG nova	Nemčija	GER	EUR	357	3	3	0.00	256,599
8 CHALCO	Hong Kong	HKG	HKD	6125	7.8	8.2	5.13	1,282,164
9 Zijin mining	Hong Kong	HKG	HKD	10360	6.1	6.1	0.00	1,613,293
10 Nutreco NV	Amsterdam	AEX	EUR	111	48.4	47.98	-0.87	1,275,995

Denar v SIT 1,054,060 • Skupaj 11,317,405

Vrednost portfelja 04.11.2005 → 10,023,326 • Vrednost portfelja 31.03.2006 → 11,317,404 • Donosnost portfelja v odstotkih → 12.91 • Donos portfelja v SIT → 1,294,078
EUR → 239.588 • USD → 198.089 • HKD → 25.528

V Ameriki je Nasdaq dosegel najvišjo vrednost v zadnjih petih letih, v zadnjem kvartalu pa je zrasel za 6,1 odstotka. Dow Jones je od začetka leta višji za 3,66 odstotka. V povprečju gledano v Ameriki tako pozitivnega kvartala nismo videli že zadnjih sedem let. Največja utež borznim indeksom je še zmeraj strah pred višanjem temeljne obrestne mere. Ameriška centralna banka (FED) je v izjavi ob petnajstem zaporednem dvigu temeljne obrestne mere na 4,75 odstotka, trgu dala znak, da lahko 10. maja ob naslednjem zasedanju pričakuje nadaljnji dvig. Čeprav ta novica ne vpliva pozitivno na ceno delnic, se lahko vprašamo, do kod bodo zrasle cene, ko bo dan jasen znak trgu, da je konec dvigovanja temeljne obrestne mere; vsekakor je to še velika rezerva za delniške tečaje. Do te objave bomo še malce počakali, bomo pa naslednji teden spremljali podatke o prodaji vozil in o zaposlovanju.

Nikkei 225 je v tokratnem letu prebil mejo 17.000 točk, kjer

naj bi se po mnenju analitikov oblikoval močan podporni nivo, ki ga bo verjetno težko prebiti. Novici, ki sta pripomogli k rasti indeksa, sta rast maloprodajnih cen in manjša stopnja brezposelnosti od pričakovane.

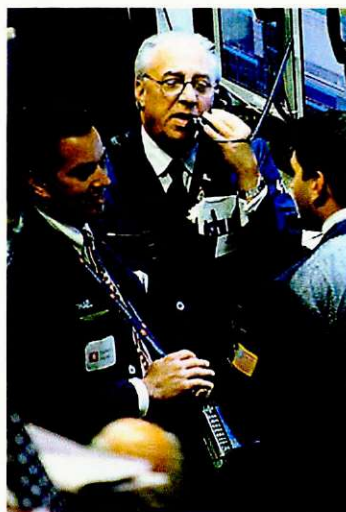
Večina evropskih indeksov je glede na prejšnji teden za malenkost padla. Nemški DAX, ki je od začetka leta višji za dobrih 10 odstotkov, je tik pod mejo 6.000 točk, kjer je zelo močan odpor, ki ga bo težko premagati. Poleg tega lahko tudi v Evropi pričakujemo višanje temeljne obrestne mere; večina investorjev stavi, da bomo letos temu pojavu v Evropi pričeli kar trikrat. Vendar posredno višanje obrestne mere spodbuja podjetja k hitrejšim prevzemom, kar pozitivno vpliva na ceno delnic. Vendar pri prevzemih ne gre vedno vse gladko, kar smo lahko videli tudi pretekli teden, ko so potencialni prevzemniki umaknili ponudbo za prevzem Londonске borze in ITV. To se je poznalo tudi na vrednosti londonskega FTSE, ki je teden končal pri vrednosti 5.964,60, kar pomeni, da je

od začetka leta zrasel za 6,15 odstotka. V naslednjem kvartalu bo za evropske delnice pomembno predvsem dvoje: obrestne mere in tečaj ameriškega dolarja, za evropske izvoznike pa je pomembno, da je le-ta čim višje.

Nafta in rudniki Nafta je v preteklem tednu zrasla vse do 67,15 dolarja, nato pa se je konec tedna umaknila na nižje nivoje, potem ko je Iran izjavil, da nafte ne bo

uporabljal v politične namene. Glede na strah pred inflacijo, ki je navzoč v svetovnem gospodarstvu, poskušajo investitorji ohraniti vrednost svojega premoženja z nakupom dragih kovin, kar je povzročilo rast cen zlata, cinka, srebra ... Posledično rastejo tudi delnice podjetij, ki se ukvarjajo z izkopom in predelavo omenjenih kovin. Če k temu dodamo še rekordno vrednost premoga, potem so ta čas delnice številka ena prav rudniki.

Tečaji delnic iz našega portfelja so prejšnji teden v povprečju zrasle, na vrednost portfelja pa so negativno vplivali valutni tečaji. Tokrat smo iz našega portfelja prodali delnico Diamonda offshora po ceni 89,5, kar je 9,04 odstotka nad nakupno ceno. Prodali smo tudi indijski ETF MS India invest. Za kupnino od Diamonda offshora smo kupili delnice Zijin mininga, ki smo ga že imeli v portfelju in ki se ukvarja z izkopom in predelavo dragih kovin. Razlog za nakup je v visokih cenah kovin in zelo dobri poslovni izidi. **D**

Hrvaško manipuliranje z varčevalci

Denis Vengust, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

Republika Hrvaška, naša južna sosedka, želi škodo, ki jo je sama povzročila z blokado LB Zagreb, prenesti na pleča Slovenije. Varčevalci pa so v preteklih petnajstih letih zaman upali na hitro rešitev svojega problema.

Vse je naše in nič ni od nikogar, bi lahko rekli, da je bilo nekakšno načelo delovanja naše nekdanje skupne države. Prav taki bratski temelji so ključno posegli v enega najdaljših meddržavnih sporov med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško – spor o varčevalcih nekdanje LB, Glavne podružnice Zagreb.

Sedemnajstletna saga Celotna zgodba problematike sega nekako v leto 1989, ko je nekdanja SFRJ pod vodstvom Anteja Markovića začela izvajati nekakšno družbeno privatizacijsko reformo bančnega sektorja. Do tedaj je namreč SFRJ vsem varčevalcem jamčila deponirana sredstva za primer nelikvidnosti, likvidacije ali stečaja banke na celotnem ozemlju države. Omenjene

reformne so začele krčiti poroštvo federacije, dodatno pa so bile zahtevane še nekatere formalnopravne in statusne spremembe posameznih poslovnih bank in njihovih podružnic. Tako se je prej Ljubljanska banka, Temeljna banka Zagreb morala preoblikovati v Ljubljansko banko, Glavno podružnico Zagreb.

Vendar reforma ni bila izpeljana do konca, saj so aktivnosti zastale zaradi zaostrovanja razmer na političnem prizorišču. Prav razumevanje stanja ključno vpliva

Hrvaške varčevalce izkoristila politika.

na nadaljnje izpolnjevanje obveznosti do varčevalcev LB Zagreb. Leta 1991 je bila sprejeta Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije, s čimer je dejansko razpadla tudi skupna država. Slovenija, ki je že v ustavnem zakonu opredelila načelo teritorialnosti, se je obvezala prevzeti vsa poroštva, vložena pri bankah na območju države. Hrvaška je na drugi strani slabega pol leta formalno še vedno delovala po načelih federalne ureditve, kar pomeni tudi izključno poroštvo vsem varčevalcem na območju države. Šele proti koncu leta 1991 je bistveno omejila poroštvo za vloge, ki pa so bile vezane izključno na hrvaško državljanstvo (dokazovanje s t. i. domovnicami). Ta poteza po mnenju strokovnjakov za med-

narodno pravo pomeni bistveno kršenje določil mednarodnega prava o razmerju predhodnic in naslednic ter prevzemanju nastalih pravic in obveznosti (načelo iz t. i. dunajske konvencije) ter očitno diskriminacijo med samimi deponenti. Da si posamezne države zelo različno razlagajo razpad in nasledstvo, pove tudi podatek, da se odbor visokih predstavnikov za nasledstvo ni sporazumel niti o dnevnem redu prve seje. Seveda nerazumevanje okoliščin med določili mednarodnega prava najbolj občutijo varčevalci LB Zagreb, ki so v preteklih 15 letih zaman upali na hitro rešitev svojega problema.

Usodno vmešavanje politike Po nekaterih navedbah naj bi imela LB Zagreb leta 1991 pri Narodni

Hrvaška primera LB Zagreb ne šteje v nasledstvo.

banki Jugoslavije okoli milijardo takratnih nemških mark depozita. To naj bi tudi zadostovalo za poplačila upnikov. Ker se je v reševanje nastalega problema hitro vmešala hrvaška visoka politika, so se na banko vrstili najrazličnejši pritiski, onemogočeni so ji bili tudi korektni sodni postopki pri izterjavah dolžnikov, saj postopki izterjav sploh niso tekli. Vendar je banka kljub temu ohranjala minimalno likvidnost. Izčrpavanje likvidnosti je nato še povečevala Narodna banka Hrvaške, ko je nemudoma zahtevala prenakazila vseh sredstev, ki jih je NBH občasno še nakazovala na račun LB Zagreb. Prizadeti viri so banko seveda popolnoma onemogočili, kar je vodilo do zahteve NBH po blokiranju bančnega računa in tega je kasneje tudi zaprla.

Če bi iskali pglavitne vzroke za takratno delovanje hrvaških oblasti, bi se lahko oprli predvsem na dva. Dejstvo je, da je bila mreža Ljubljanske banke v Jugoslaviji

najbolj razvita in poleg tega tudi dobro informacijsko podprta. Da bi imela banka s tem nepredstavljivo konkurenčno prednost pri svojem delovanju, so ji priznavali tudi mnogi hrvaški bančniki. Kot drugo pa velja omeniti, da je bila LB Zagreb prek kreditiranja tudi zelo vpeta v hrvaško gospodarstvo. Ob razpadu jugoslovanskega trga in nenadnih izgub posla so se podjetja drugo za drugim srečevala s prisilnimi poravnjavami in stečajem. Privatizacija državnega premoženja in postopki izterjav bi lahko LB Zagreb prek konverzij terjatev v lastništvo omogočili tudi izjemno hiter in pomemben vstop v mnoga ključna podjetja hrvaškega gospodarstva. Ti dve okoliščini je verjetno razumela tudi hrvaška politika, zato je spodbujala delovanje v škodo banki.

Seveda si politika ni mogla privoščiti načrtnega uničenja banke na škodo varčevalcev, ki so ne nazadnje tudi velika volilna baza,

Predstavnika za nasledstvo Miha Pogačnik in Borut Ožura, predsednik uprave LB

saj naj bi jih bilo po ocenah okoli 130.000. Politika je tako spretno izkoristila vojno stanje, spremembo družbene ureditve in privatizacijo gospodarstva ter razloge za propad banke želela prikazovati v nepravilnih posegih posloводства takratne LB. Ne nazadnje je Hrvaška pri celotni zgodbi z varčevalci računala tudi na to, da bi Slovenija in slovenska podjetja tako kot že prej v skupni državi primaknila dodatna sredstva za reševanje hrvaških notranjih težav. Te možnosti se je Slovenija zavedala že od samega začetka. Ko je takrat kot mlada država začela spoznavati mednarodno okolje in v njem nastopati kot neodvisna država, je kmalu nastopila tudi do t. i. Londonskega kluba, v katerem so bile združene vse upnice nekdanje SFRJ, s tem ko ni sprejela zahteve kluba po prevzemu celotnega dolga, ki bi ga v kasnejših pogajanjih zahtevala kot povračilo od drugih republik skupne države. Zaradi tega je postala izpolnitev obveznosti do Londonskega kluba tudi del nasledstvenih pogajanj.

Izsiljevanje Slovenije Slovenska podjetja so že kmalu po koncu vojne začela z investiranjem kapitala na trge Hrvaške in BiH, in to predvsem zaradi poznavanja kulture, okolja pa tudi nekdanjih poslovnih

zvez ter seveda nižjih stroškov dela. Ob tem vsekakor velja omeniti, da je nova proizvodnja reševala tudi marsikatero lokalno socialno krizo in zniževala visoko brezposelnost. Število in obseg investicij sta naša podjetja skupaj s hrvaškimi in avstrijskimi uvrščala v sam vrh neposrednih tujih investorjev. Vendar izkazano zaupanje le ni bilo vselej pogodu nekaterim lokalnim političnim in gospodarskim lobijem, kar se je pogosto odražalo tudi v navideznih in prikritih spletkah. Nekateri so mnogo bolj kot na razvoj gospodarstva računali na vojni plen, ki bi ga lahko s "politično korektnostjo" pospravili v zasebne žepke. Problematika neizplačanih vlog in usoda nekdanjih varčevalcev LB se je zato že od nekdaj s pridom izkoriščala tudi v druge politične in nacionalne namene. Pri tem so izstopali predvsem hrvaški varčevalci, medtem ko je bilo pri bosenskih varčevalcih to manj intenzivno. Da so akcije koordinirane iz ozadja, potrjuje tudi dejstvo, da so časovno vedno »primerno tempirane«. Tukaj ne smemo prezreti, da se tematika varčevalcev pogreva vedno tudi ob lokalnih in parlamentarnih volitvah. Poleg odprtega vprašanja Piranskega zaliva in dobave električne energije iz JEK vključno z delitvijo in skladiščenjem njenih odpadkov ostajajo varčevalci LB še naprej del železnega repertoarja predvolilnega dogajanja, s katerim se poskušajo zavirati razvojne težnje Slovenije tudi v luči prihodnjega predsedovanja Evropski zvezi. Seveda se bodo morala nekatera vprašanja rešiti v obdobju prihajajočih pristopnih pogajanj naše južne soseske. **D**

Obveznosti hrvaških pravnih oseb

DRŽAVA NASLEDNICA	DELEŽ PO DELITVENI BILANCI	NAČIN UREJANJA VLOG VARČEVALCEV
BiH	13,20 %	Neurejeno stanje
Republika Hrvaška	28,49 %	Prevzem dolga do izključno hrvaških državljanov
Republika Slovenija	16,39 %	Prevzem dolga do vseh varčevalcev
Republika Makedonija	5,40 %	
Srbija in Črna gora	36,52 %	

Po nekaterih računih naj bi znašale obveznosti hrvaških pravnih oseb do LB Zagreb na dan 31. 12. 2005 okoli 480 milijonov evrov, obveznosti banke do varčevalcev pa okoli 170 milijonov evrov.

Hrvaška onemogočila LB Zagreb.

Bolonjska deklaracija bo odprla evropski visokošolski prostor.

Peter Jambrek

Bologna v Sloveniji

Gregor Drnovšek, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Z bolonjsko deklaracijo je 29 držav podpisnic sprejelo smeri razvoja evropskega visokega šolstva do leta 2010. S podpisom so začrtale odprt in konkurenčen evropski visokošolski prostor, ki bo študentom omogočal prosto gibanje in zaposljivost.

Deklaracija in nanjo navezujoč se bolonjski proces, ki teče, ima več ciljev, vsi pa stremijo k večji študentski mobilnosti in kasneje tudi njihovi zaposljivosti. Ukrepi, s katerimi naj bi dosegli cilje deklaracije, so med drugimi vzpostavitev in preglednost visokošolskih struktur in stopenj, vzajemno priznavanje relevantnih in primerljivih visokošolskih kvalifikacij, spod-

bujanje mobilnosti študentov in visokošolskih učiteljev ter tudi večje konkurenčnosti evropskega visokega šolstva v svetu.

V Sloveniji je ob uvajanju te deklaracije še veliko nejasnosti. Predvsem se pojavlja bojazen o razvrstitvi posameznih študijskih nazivov glede na trajanje študijskega programa, ali drugače, pojavlja se strah, da bi nazivi, ki jih je nekdo pridobil

pred začetkom izvajanja deklaracije, bili razvrščeni oz. vredni manj kot nazivi, pridobljeni po uvedbi deklaracije. Porajajo se tudi dvomi o čedalje večjem pojavljanju novih visokošolskih zavodov, predvsem zasebnih, ki jim nekateri očitajo predvsem težnje po ustvarjanju dobička. Zanimiv pogled na to problematiko ima Peter Jambrek, predsednik Sveta za visoko šolstvo, ki pred-

vsem pogreša stvarno razpravo o prednostih in pomanjkljivostih zasebnega visokega šolstva v primerjavi z državnim, namesto tega pa prebira slabšalno pisanje o »dobičkarstvu«, ki naj bi bilo temeljni motiv zasebnih visokih šol. »Pri tem pa kritiki niti ne vedo ali pa nočejo vedeti, da tvori pravo podlago za delovanje zasebnih šol zakon o zavodih in zakon o visokem šolstvu.« **D**

PRIMORKA
tv

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

Dnevnik TV Primorka
od ponedeljka do petka ob 20.00

aktualne novice
s Primorske

»Želimo skrajšati študij!«

Pogovor z ministrom za visoko šolstvo Juretom Zupanom

Na kakšni stopnji je pri nas uvajanje bolonjskega procesa?

Pri nas je bolonjska reforma potrjena z zakonom. Smo na začetku, na prvi desetini. Postopki potekajo, fakultete pripravljajo svoje programe in jih dajejo na senate. Najprej jih morajo potrditi senati fakultet, potem univerz, nato gredo na Svet za visoko šolstvo in šele potem v implementacijo. Postopek je torej dolg, v Sloveniji imamo prek 700 programov. Z letošnjim letom je uveljavljenih 49 programov, ki jih študentje lahko vpišejo že letos. Bistveno težje je narediti bolonjske programe naravoslovnih in tehničnih smeri, ki zahtevajo veliko eksperimentalnega dela, sodelovanja z industrijo, kot pa programe družboslovno-humanističnih smeri. Sicer je težko tudi na nekaterih humanističnih smereh, ker zahtevajo arhive ali/in obsežno delo v knjižnicah, ker je s tem tudi sorazmerno veliko praktičnega dela. Ena glavnih ovir pri tem je prav zagotovitev ustreznih sredstev, kadrov in prostorov za izvajanje teh dražjih študijskih programov.

Bo do leta 2010, kot je predvideno, deklaracija v celoti zaživela?

Po zakonu je to obvezno. Računamo, da bodo fakultete to naredile. Problem je seveda kakovost programov in tu so fakultete v škripcih, potrebujejo prostore, laboratorije, ljudi, cel kup pomožnega osebja. Vse to je treba nekako pridobiti, težko se je odpovedati starim navadam na račun novosti. Zato pričakujemo, da bodo pridobili veliko novih profesorjev in visokošolskih učiteljev iz industrije, z inštitutov. Zato je ta vlada inštitutom dala možnost izobraževanja, odprli smo habilitacijski prostor, tako da dajemo sedaj Svetu za visoko šolstvo bistveno širše pristojnosti za habilitacije, kar lahko izkoristijo vsi visokošolski zavodi, da pridobijo več predavateljev.

Obstajajo finančne ocene za uvajanje novih metod in programov?

Na eni strani se stroški za obogatitev programov povečujejo, na drugi pa bomo veliko prihranili s tem, da ne bo več absolventskega staža, upada tudi število študentov. Nujno je predvidevanje, da bo del študentov zapustil študij po končani prvi stopnji. Če naše gospodarstvo ne bo ustvarilo delovnih mest za prvo bolonjsko stopnjo, to je namreč eden njenih glavnih namenov, potem bodo vsi študentje želeli študirati tudi na drugi stopnji in bolonjska reforma ne bo učinkovita.

Kakšni so vzroki za reformo?

Prvi je ta, da v svetu in pri nas študira čedalje večji delež populacije. V Sloveniji študira že 66 odstotkov populacije. To je ogromno število študentov. Včasih je študiralo 5 do 10 odstotkov populacije. Visoko šolstvo in gospodarstvo se morata temu prilagoditi. Naslednji vzrok je v tem, da kakovost povprečja visokošolskega izobraževanja pada, kar je pri tako veliki populaciji študentov razumljivo. Hkrati narašča količina znanja, novih odkritij in dosežkov na vseh področjih. Ogromno je torej novih reči in znašli smo se v primežu; imamo veliko študentov, znanje pada in več bi se bilo treba naučiti. To so problemi, ki jih imajo vse države, ne samo Slovenija. K temu dodajmo še to, da je povprečni čas študija pri nas predolg. V Sloveniji traja povprečna doba za dokončanje študija 6,9 leta. To je izjemno dolgo, upoštevati je treba še tiste, ki ne dokončajo študija z diplomom. Rešitev vseh naštetih problemov so cilji bolonjske reforme. Zato je sedaj izjemno pomembno, da gospodarstvo ustvari delovna mesta, ki potrebujejo prvo bolonjsko stopnjo. Naš sistem jih še nima v zadostni meri. Programi na drugi bolonjski stopnji morajo prevzeti boljše študente, zahtevnost je seveda višja. Prehod je varovalka, s katero je mogoče uravnovesiti razmerje med prvo in drugo stopnjo. Ne moremo namreč imeti 66 odstotkov diplomancev na drugi stopnji, zato je potrebna močna selekcija. Podjetja že spoznavajo, da nekatera delovna mesta, pri katerih je prej zadostovala srednješolska izobrazba, sedaj zahtevajo več znanja – to je izobrazbo prve bolonjske stopnje. Celotna družba bo čedalje bolj izobražena in jasno je, da bodo nekatere delovne obveznosti, ki so jih prej opravljali ljudje z osnovno ali srednješolsko izobrazbo, pač morali opravljati višje izobraženi. Hkrati želimo tudi skrajšati študij. Prej so bile za univerzitetno izobrazbo potrebna štiri leta študija, še pol leta za opravljanje izpitov, potem pa diploma. Sedaj mora biti diploma obvezno vključena v predmetnik petega letnika kot del učnega programa. Profesorji morajo zagotoviti, da v petem letniku študent opravi diplomsko delo in konča študij. Po tem obdobju ne more imeti absolventskega staža. Še vedno pa bomo tako kot doslej dopustili izkoristiti eno dodatno študijsko leto, v katerem lahko študent »pavzira«.

Kako pa so opredeljeni nazivi za posamezne stopnje in časovna obdobja študija na posamezni stopnji?

Jure Zupan, minister za visoko šolstvo

Vsi stari strokovni in znanstveni naslovi ostanejo in se ne bodo spremenili. Študenti, ki bodo študirali po novem bolonjskem sistemu, pa dobijo nove naslove. Tisti, ki bodo končali prvo stopnjo, bodo imeli v naslovu »diplomirani«, npr. dipl. ekon., dipl. kemik, dipl. pravnik itd. Hkrati pa še bodisi oznako VS ali oznako UN, ki bo ločevala višji strokovni ali univerzitetni študij. Na drugi stopnji bodo imeli vsi naslov »magister« za imenom in priimkom, npr. Janez Novak, mag. ekonomije, mag. prava, mag. kemije itd. Na tretji stopnji pa bo tako kot doslej glavni naslov »doktor«, npr. dr. Janez Novak. Znanstveni naslov je pred imenom, strokovni za njim. Z naslovi torej ni nobene zmede, vsi so jasno opredeljeni. Čas trajanja študija je točno določen. Prva stopnja traja najmanj tri leta in ne sme trajati le dve leti, teoretično pa lahko traja tudi štiri leta. Torej imamo lahko program 3+2 ali 4+1, samo v primeru evropskih reguliranih poklicev ali pri poklicih, pri katerih je s posebnim zakonom ali uredbo tako določeno, je mogoče imeti enovite programe 5+0. O enovitem programu 5+0 se fakultete ne morejo odločati same. Druga stopnja traja dve leti. Če prva stopnja traja 4 leta, traja druga le eno leto. Glede doktorskih študijev se na evropski ravni še dogovarjamo o tem, ali bodo trajali minimalno tri leta ali več oz. ali jih bo treba v treh letih nujno tudi končati. Za doktorat, ki je v pretežnem delu tudi znanstveno delo, je težko predpisati strogo določene termine. Se pa večina evropskih držav strinja, da bi se tudi pri doktoratu uvedel normativen del, torej pouk, ovrednoten v točkah ECTS.

Vlada je pretekli teden obiskala Posavje.

Pokrajina prihodnosti

Peter Avsenik, foto: Bor Slana

Besede ministra za gospodarstvo Andreja Vizjaka nekako povzemajo ugotovitve vlade, njenega predsednika in ministrov ob nedavnem obisku ene najmanjših regij v Sloveniji – Posavja.

Vlada torej nadaljuje z obiskom slovenskih regij. Potem ko je letos januarja obiskala Dolenjsko in Belo krajino ter februarja območje Ptuja, Slovenske Bistrice, Lenarta in Ormoža, so se preteklo sredo predstavniki vlade odpravili v Posavje, natančneje v občine Krško, Brežice in Sevnica. V času mandata nove vlade je to po lanskim obiskih Bovca, Pomurja, obalno-kraške regije, Podravja, savinjsko-šaleške regije, Celja, Gorenjske in Koroške že enajsti obisk slovenske periferije.

Energetski bazen Že dan pred obiskom, pretekli torek, je predsednik vlade Janez Janša obiskal Jedrsko elektrarno Krško. Poleg tega močnega energetskega vira v Posavju so med drugim še elektrarna v Brestanici in veriga

elektrarn na spodnji Savi, ki jih še gradijo. Premier je izrazil obžalovanje, ker se odprta vprašanja s Hrvaško v zvezi z JEK razrešujejo z mednarodno arbitražo, kljub vsemu pa ima po njegovih besedah regija zaradi tega obrata vsesplošno korist. »Slovenija se bo morala izreči o usodi svoje edine nuklearke. V tej razpravi se bomo morali odločiti, ali bomo podaljšali življenjsko dobo jedrski elektrarni ali celo zgradili dodaten blok,« je dejal Janša. Sredstva naj bi se še povečala, če bo regiji uspelo zagotoviti primerno skladišče za nizko in srednje radioaktivne odpadke. Občina Sevnica je sicer nedavno izstopila iz postopka izbire odlagališča, to pa odpira več možnosti preostali dvema posavskima občinama – Krškemu in Brežicam.

Investicija v hidroelektrarne bo po besedah premierja Janše še nekaj časa spremljala razvoj Posavja, o čemer je prepričan tudi Andrej Vizjak. Po mnenju mini-

Gospodarski minister Andrej Vizjak

stra za gospodarstvo prav veriga hidroelektrarn predstavlja zelo pomemben energetski projekt, ki »izkorišča sinergije z vlaganjem v infrastrukturo«. Sredstva za ta obsežni projekt naj bi zagotavljal dohodek, predviden iz koncesij, zato naj po mnenju finančnega ministra Andreja Bajuka, ki je med drugim obiskal HE Boštanj, financiranje pospešene graditve petih predvidenih elektrarn ne bi predstavljalo večjih težav. Vlada je pred dnevi sprejela tudi poslovni načrt za javno podjetje Infra, ki bo pristojno za urejanje infrastrukture na spodnji Savi.

Gospodarska platforma Predstavniki vlade, med drugim minister za promet Janez Božič, so se na krški fakulteti za logistiko seznanili s posavsko gospodarsko

Šolski minister Milan Zver

V Domu starejših občanov Krško

JEK je močan ekonomski potencial.

platformo. Po mnenju predstavnika Regionalne razvojne agencije Posavje Franca Črešnovarja posavska gospodarska platforma obsega razvoj regije v najširšem smislu, in sicer skozi podprograme razvoja gospodarske infrastrukture, razvoja mreže izobraževalnih programov in institucij, razvoja mreže podpornih institucij ter sodelovanja institucij znanja in gospodarstva. Regija se želi priključiti na tretjo razvojno os in postati prepoznavna doma in v tujini; postati želi privlačen kraj za razvoj novih tehnologij, izdelkov in storitev, privlačna za delo, študij in bivanje, za domače in tuje naložbe ter za nakupe, počitek in rekreacijo.

Logistične priložnosti Po mnenju predsednika vlade je Posavje zaradi infrastrukture, bližine avtoceste, vojaškega letališča v Cerkljah ob Krki, bližine meje s Hrvaško in njene prestolnice z veliko kupno močjo poleg turističnega tudi pomembno logistično središče. »Da bi bili kos tem izzivom, pa je treba vlagati v znanje, za kar si soglasno prizadevajo gospodarstvo, lokalna in državna politika. Kratkoročno bi se brezposelnost zaradi že izgubljenih delovnih mest v Vipavu lahko nekoliko povečala, vendar zaradi priložnosti, ki se ponujajo, to ne bi smel biti trajen razvojni problem regije,« je dejal Janša. Kot je znano, bo v podjetju Vipap Videm Krško zaradi zaprtja obrata za proizvodnjo celuloze brez dela ostalo okoli 350 zaposlenih. Stopnja brezposelnosti je v regiji za nekaj več kot odstotek višja od slovenskega povprečja. Vlada zato namerava za desetkrat povečati razvojna sredstva za to regijo. Ob njihovi gospodarni izbiri bi vsekakor pripomoglo k odpiranju novih delovnih mest na področju

Gospodarno ravnanje z vladnimi sredstvi za razvoj regije bi nekonkurenčna delovna mesta lahko nadomestilo z novimi na področju logistike.

logistike. »Ta dejavnost bo v povezavi s tehnološkim parkom in podjetniškim inkubatorjem ter v navezavi z že ustanovljenim visokošolskim središčem pomenila celoto, ki lahko pomaga pri premagovanju nekaterih sedanjih težav v regiji, zlasti pri odpravljanju nekonkurenčnih delovnih mest v nekaterih panogah, kot so tekstilna industrija in proizvodnja celuloze,« je rekel Vizjak.

Vlada na obisku V sklopu obiska sta minister za gospodarstvo Andrej Vizjak in minister za visoko šolstvo Jure Zupan z brežiškim županom Ivanom Molanom ter rektorjem mariborske univerze Ivanom Rozmanom podpisala pismo o nameri za ustanovitev fakultete za trgovino in turizem. Notranji minister Dragutin Mate je obiskal Mednarodni mejni prehod Dobo-va in pri tem poudaril, da je Dobo-va kot največja policijska postaja na železniških mejnih prehodih v Sloveniji izredno pomembna za varnost in vstop v železniški sistem Slovenije ter za vstop v EU.

Dejavni so bili tudi drugi ministri. Tako je minister za zdravje Andrej Bručan obiskal Splošno bolnišnico v Brežicah ter zdravstvena domova v Brežicah in Krškem, minister za zunanje zadeve Dimitrij Rupel pa je med drugim dal intervjuje za radio Brežice, lokalni časopis in TV Krško. Minister za promet Janez Božič se

je s predstavniki podjetja CGP v Drnovem pri Krškem med drugim pogovarjal o problematiki državnega cestnega omrežja – graditvi avtocestnega kraka in tretje razvojne osi, kmetijska ministrica Marija Lukačič pa je obiskala podjetje Vrtinarija Čatež, skupino EUROSAD in sirarno Ivana Doberška. Minister za delo, družino in socialne zadeve Janez Drobnič se je s predstavniki regijskih delodajalcev, invalidskih podjetij, regijskih centrov za socialno delo, predstavniki Zavoda za zaposlovanje območne enote Sevnica ter občinskimi predstavniki v Brežicah pogovarjal o zaposlovanju ranljivih skupin.

S člani uprave podjetja Vipap Videm Krško in z županom te občine Francem Bogovičem se je sešel okoljski minister Janez Podobnik.

Minister za šolstvo in šport Milan Zver se je v Kulturnem domu v Sevnici med drugim srečal z ravnatelji posavske regije, obrambni minister Karl Erjavec pa je obiskal vojašnico Cerklje ob Krki, v bližini katere je vojaško letališče. Pravosodni minister Lovro Šturm je obiskal okrajna in okrožna sodišča regije ter brežiško upravno enoto, minister za javno upravo Gregor Virant pa se je med drugim sešel z načelnikoma upravnih enot Brežice in Krško. Dvodnevni obisk predstavnikov vlade se je končal s tiskovno konferenco predsednika vlade Janeza Janše in gospodarskega ministra Andreja Vizjaka na sevnškem gradu.

V Posavju Tudi ekipa Demokracije se je odpravila v Posavje in spremljala obisk slovenskega političnega vrha. Nekateri domačini so godrnjali, češ, najprej sončni mrk, potem dež, zdaj pa še vlada na obisku ... Najprisrčnejši sprejem pa so premierju Janši in ministru Drobniču gotovo pripravili v Domu starejših občanov v Krškem, kjer so njun prihod pričakali z znano slovensko narodno pesmijo. **D**

Odmerite si svoj dom!

Ugoden stanovanjski kredit za nakup ali obnovo nepremičnine lahko odplačujete **sami** ali **skupaj** z družinskimi člani. Tudi za nekomitente! Obiščite nas v poslovalnicah, ki odobravajo stanovanjske kredite.

www.nkbm.si -> izračuni **080 17 50**

STANOVANJSKI KREDIT

Nova KBM d.d.

Na moji zemlji odlagališča ne bo!

Mojca Hanžič

Večina krajanov KS Malečnik Rupertce je odločno proti graditvi odlagališča nenevarnih odpadkov. V dvomih so tudi nekateri mestni svetniki in svetnice, mestna občina Maribor pa še vedno vztraja.

Ali bodo bale s smetmi v Dogošah preprosto zasipali?

Vihra v Malečniku naslednja postaja odlagališča?

Zgodba o odlagališču nenevarnih odpadkov v mariborski občini bi morala biti že zdavnaj končana, pa se pravzaprav šele začne. Mariborski občini na čelu z županom Borisom Sovičem namreč v dveh letih in pol, odkar je mestni svet lokacijo potrdil, krajanov ni uspelo prepričati, da bi odlagališče zgradili v njihovem okolju. Še bolj presenetljiv je podatek, da je občini v tem času uspelo pripraviti le predpogodbo o nakupu tistega dela potrebnega zemljišča, ki ga je lastnik Marijan Železnik že pred leti ponudil v odkup. Vprašanje, koliko časa bo potemtakem občina potrebovala za to, da bo lastnike zemljišč, ki danes odločno nasprotujejo odlagališču, prepričala o nasprotnem, zagotovo ni odveč. Odgovora pa ne pozna nihče, niti občina ne. »Na to vprašanje je nemogoče odgovoriti. Tu preprosto ni matematike. Ne morem pomnožiti števila lastnikov s številom let, ki smo jih potrebovali za uskladitev pogojev z gospodom Železnikom,« razla-

ga Danilo Šalamon, predstavnik mestne občine Maribor.

»Občina nas vseskozi zavaja«

Leta 2003 je mestni svet na podlagi predlogov mestne uprave odločal o nadaljnji usodi mariborskih smeti. »Takrat sta nas uprava in občina seznanili z dvema mogočima lokacijama: Pekel in Vihra. Sovič nam je dejal, da krajanje Pekla že kažejo odklonilen odnos in da se z graditvijo odlagališča v svojem okolju ne strinjajo. V Vihri, tako je trdila občina, odklonilnega odnosa krajanov ni bilo. Prav zato se je večina svetnikov odločila za to

lokacijo. Šele kasneje smo izvedeli, da je občina v svojih predalih skrivala skoraj 1.500 podpisov krajanov Vihre, ki so graditvi odlagališča odločno nasprotovali. Občina nam je ta podatek zamolčala, zato upravičeno sumim, da nas je vseskozi zavajala,« je razlagal Rok Peče iz SNS. Vse pa kaže, da je občina zavajala tudi lastnika ponujenega zemljišča Železnika. Ta naj bi že davno izjavil, da se za prodajo zemljišča ne bo odločil, če bo iz Vihre treba kogar koli izseliti. Občina naj bi mu dejala, da do izselitev ne bo prišlo. Pa to ne drži. Res pa je, da do danes ni natančnega podatka, koliko hiš bo

treba porušiti oz. koliko krajanov bo moralo zapustiti domači kraj. »V 300-metrskem pasu od roba odlagališča ne sme nihče živeti. To pomeni, da bi morali izseliti skoraj 120 ljudi, ki danes prebivajo v 35 stanovanjskih objektih,« razlaga Zdenko Neuvirt, predstavnik krajanov. »To ne drži. Potrebno površino za deponijo smo zmanjšali, kar pomeni, da je treba preseliti vsega blizu 21 ljudi,« trdi Šalamon. Železnik pa je nad tem podatkom presenečen. »Nikjer v dosedanjih pogovorih ni bilo rečeno, da bi morali kogar koli preseliti. Če to drži, bom prvi, ki bom nasprotoval graditvi takšnega odlagališča,« razlaga Železnik.

Nenevarni odpadki? »Mi smo se vseskozi dogovarjali, da bomo na mojem zemljišču gradili deponijo enernih materialov, to je deponijo preostanka reciklatov,« dodaja Železnik. Tako je bilo zapisano tudi v prvotni študiji, ki je bila oktobra 2003 posredovana mestnim svetnikom in svetnicam. »Deponijo preostanka reciklatov

Danilo Šalamon, predstavnik MOM

Lastnik zemljišča Marijan Železnik

si je mogoče ogledati v sosednji Avstriji. Jaz sem si to dobro ogledal in takšna deponija je v nesporedni bližini turističnega mesta. In nikogar ne moti, tudi smradu ne oddaja. Če pa si danes pogledamo deponijo nenevarnih odpadkov v Dogošah, potem kaj hitro ugotovimo, da takšno odlagališče ne sodi med ljudi,« pravi Železnik. Pa vendar so danes odlagališče preostanka reciklatov »preimenovali« v odlagališče nenevarnih odpadkov. Odgovorni sicer trdijo, da bioloških odpadkov, ki so največji krivec za smrad, v Vihri ne bo. Glede na situacijo v Dogošah pa jim tega marsikdo ne verjame. Dogošje so bile namreč leta 2003 »izbrane« za začasno odlagališče nenevarnih odpadkov, in to šele ko je mestni svet potrdil stalno lokacijo v Vihri. Takrat je bilo rečeno, da gre samo za skladiščenje odpadkov in da bodo ti v dogovorjenem roku odpeljani na stalno odlagališče. Ker pa stalnega odlagališča še ni, bodo ti odpadki najverjetneje v Dogošah kar ostali. Jim morda krajani (tako Dogoš kot Vihre)

Izseliti bo treba najmanj 21 ljudi.

prav zaradi vedno drugačnih odločitev ne verjamejo več? Očitno stroki ne verjamejo niti tisti, ki bi ji morali. Predstavniki Sovičeve stranke (SD) si namreč pri tem vprašanju niso enotni. Medtem ko podžupan Bogdan Čepič razlaga, da stroki (Javno podjetje Snaga) popolnoma zaupa in verjame, da je bilo v primeru Dogoš vse opravljeno korektno in profesionalno, pa ima Anton Gačnik iz iste stranke (SD) drugačno mnenje. Po njegovem mnenju vendarle ni bilo vse storjeno tako, kot bi moralo biti, zato ga

dodoški smrad, ki ga ne bi smelo biti, ne preseneča. Očitno se je zagovoril, saj ga je njegov strankarski kolega Matevž Frangež ob tej razlagi hitro ustavil.

Breme na mestni svet Odločitev o nadaljnji usodi odlagališča v Vihri je sedaj v rokah mestnega sveta. Svetniki so bili pred nedavnim seznanjeni s predpogodbo, ki jo je Železnik že podpisal, občina pa za podpis potrebuje soglasje svetnikov in svetnic. Nad vsebino predpogodbe pa je bil marsikdo izmed njih močno presenečen. »S

takšno predpogodbo se ne moremo strinjati. To je prava darilna pogodba,« je bil ogorčen Boštjan Viher, SDS. V predpogodbi je namreč zapisano, da bo prodajalec (Železnik) ob podpisu pogodbe prejel 15 odstotkov kupnine, kar znaša dobrih 208.000 evrov oz. blizu 50 milijonov tolarjev. Če pa kupec (MOM) za to lokacijo ne bo dobil lokacijskega dovoljenja, kupnina ostane prodajalcu. Ker občina za pridobitev lokacijskega dovoljenja potrebuje tudi soglasje krajanov, ki mejijo na to odlagališče, in ker je mogoče upravičeno sklepati, da tega soglasja ne bo dobila, je torej kupnina po mnenju nekaterih svetnikov zgubljen denar. In če še nekoliko špekuliramo: ker Železnik ne prodaja celotnega zemljišča, bo torej tudi sam ostal mejaš. In ker je že sedaj nakazal, da se z izselitvijo krajanov in z odlagališčem nenevarnih odpadkov ne strinja, ampak se strinja samo z odlagališčem enertnih materialov, bo morda prav sam tisti, ki soglasja k lokacijskemu dovoljenju ne bo podal. Tako mu bosta ostala zemlja in denar. ■

www.posta.si

Delite svoje velikonočno vzdušje

Izberite med bogato ponudbo velikonočnih voščilnic in razglednic na vseh poštah.

V akciji velikonočnih voščilnic in razglednic sodelujejo:
Gikart, T & Graf, Emma, Sidarta, Grafocarton, Pot, Hočevlar - Gaspari, Etiketa tiskarna in UNICEF.

Zanesljivo vsepovsod
POŠTA SLOVENIJE
POŠTA IN FINANCE

Ehud Olmert je bil večino svoje kariere v senci Ariela Šarona in bolezni slednjega lahko pripišemo njegov bliskoviti politični vzpon.

Izraelski tektonski premik

Ana Müllner, foto: Reuters

Izraelske volitve so pokazale, da Izraelci želijo vlado, ki bo več pozornosti namenjala notranji politiki in ne mirovnemu procesu, v katerega je večina že izgubila zaupanje.

Kmalu po zaprtju volišč 28. marca so izidi vzporednih volitev pokazali, da je nesporna zmagovalka volitev stranka Kadima (kar pomeni Naprej), ki ji je pripadlo 28 sedežev v 120-članskem parlamentu, kar pa je še vedno manj, kot so napovedovale javnomnenjske raziskave. Z 20 osvojenimi poslanskimi mandati ji sledi delavska stranka, ultraortodoksni stranki Šas je pripadlo 13 sedežev, skrajno desničarski stranki Beiteinu pa 12. Kot največja poraženka je volitve zapustila stranka Likud, ki ji je pripadlo 11 sedežev v primerjavi z 38 na prejšnjih volitvah. Volilna udeležba je bila 62,2-odstotna, kar je precej nizka številka glede na dosedanje prakso. Mnogi analitiki menijo, da je lahko vzrok za nizko volilno udeležbo pomanjkanje kariz-

matičnih politikov in še posebej odsotnost Ariela Šarona.

Kadima Izrael Najverjetnejši novi mandatar je tako postal Ehud Olmert, namestnik Ariela Šarona, ki opravlja funkcijo premierja,

odkar je Šarona lani decembra prizadela možganska kap. Na njegovih ramenih bo tudi naloga sestaviti novo vlado, za kar bo moral skleniti kar nekaj zavezništev glede na dejstvo, da njegova stranka ni dobila dovolj glasov za

Vodja stranke Likud Benjamin Netanjahu

sestavo vlade. Najverjetneje se bo za sestavo koalicije pogovarjal z delavsko stranko, ki se zavzema predvsem za socialne pravice, in s stranko upokojencev. Ni pa izključena možnost, da bodo v novi vladi sodelovale ultraortodoksne stranke, kot je Šas.

Nedavne volitve so mnogi označili tudi za politično smrt Benjamina Netanjahuja, nekdanjega finančnega ministra in vodje stranke Likud ter nekdanjega premierja, ki je veljal za velikega Šaronovega tekmeča znotraj Likuda. Netanjahu spada med skrajno konservativne politike, kar mu je nekoč prinašalo visoko politično podporo med Izraelci, o kateri pa danes ni ne duha ne sluha. Še več, mnogi zmago Kadime neposredno pripisujejo kar Netanjahuju. »Nihče mu ne očita, da je bil slab minister, vendar pa, kot kaže, volivci ne zaupajo njegovi ideologiji in ne podpirajo več njegovih političnih potez. Zato so vsi tisti, ki so na prejšnjih volitvah množično volili Likud, raje volili kar koli drugega, samo Likuda ne: v tem primeru Kadimo,« so dan po volitvah zapisali v konservativnem časopisu Tel Aviv. Razlago za nizko volilno udeležbo pa lahko iščemo tudi v korupcijskih škandalih, ki so izbruhnili v zadnjih mesecih in v katerih so bila omenjena tudi imena mnogih uglednih politikov, med njimi sin Ariela Šarona.

Sredinska pot Izraelski analitik Yoel Marcus je izid nedavnih volitev komentiral z besedami, da »gre za potres z močjo 4,5 stopnje po Richterjevi lestvici. To ni takšno tresenje zemlje, kot ga je pričakoval in želel Šaron, a vseeno je prišlo do precejšnjega zasuka: namesto Šarona Olmert in namesto Likuda Kadima«. Sedanji izid volitev pa nakazuje tudi konec stare politične delitve na levo in desno politiko. V devet-

Čedalje več Izraelcev podpira umik z Zahodnega brega.

Velik problem Izraela je pomanjkanje socialne politike.

desetih letih prejšnjega stoletja je izraelska levica poskušala rešiti spor s Palestinci z mirovnim procesom, medtem ko si je desnica prizadevala konflikt rešiti s pomočjo vojaške sile. Do danes sta propadli obe strategiji, zato Izrael sedaj išče srednjo pot, ki pa pomeni tudi spremembo prioritet v izraelski politiki. Le malo Izraelcev namreč še verjame v mirovni proces in možnost sobivanja s Palestinci – večina si želi samo še dokončno ločitev obeh narodov. Zato tudi ne preseneča, da večina Izraelcev podpira načrt umika z Zahodnega brega, kot je podprla tudi umik iz Gaze. Umik z Zahodnega brega se dotika več kot 60 tisoč naseljencev, kar je mnogo več kot 8 tisoč priseljencev, kolikor jih je lani moralo zapustiti Gazo. Graditev t. i. varnostne ograje naj bi dokončno pretrgala vezi med obema deželama in Izraela ne zanima več, kako bodo Palestinci preživeli, ko jih bo ograda popolnoma ločila od zunanjega sveta. »Predolgo smo se posvečali mirovnemu procesu in reševanju spora s Palestinci. Sedaj je čas, da se osredinimo na svoje težave,« je dejal Amir Percin s tem potrdil, da so tudi izraelske oblasti pripravljene posvetiti večino svojega časa notranjim težavam, ki jih je čedalje več. Ena najbolj žgočih je gotovo revščina, saj že skoraj 20 odstotkov ljudi v državi živi pod njeno mejo, neurejeno pa je tudi področje socialne politike. Prav tako je veliko upokojencev, ki živijo brez pokojnine, neurejene so tudi razmere na šolskem področju. Zato

Izraelcev ne zanima toliko mirovni proces kot notranje težave, ki so predvsem socialne narave

ne preseneča, da je večina strank, ki se je v času predvolilne kampanje zavzemala za socialne pravice, pridobila boljši volilni izkupiček kot stranke, katerih program je temeljil na mirovnem procesu s sosednjo Palestino.

Od namestnika do premierja

Pred tremi leti bi si le malokdo mislil, da Ehuda Olmerta, diplomiranega pravnika, čaka uspešna politična kariera. Čeprav je bil skoraj deset let župan Jeruzalema, v javnosti nikoli ni veljal za uspešnega in sposobnega politika. Na prejšnjih volitvah mu je le za las uspelo priti v parlament, ko je kandidiral za desnosredinsko stranko Likud. Kmalu po volitvah se je potegoval za predsednika stranke, vendar je prepričljivo izgubil proti svojemu političnemu mentorju Arielu Šaronu. Čeprav ga Šaron sprva nameraval postaviti za finančnega ministra, ga je v zameno za poraz na strankarskih

volitvah in zaradi dejstva, da je Olmert kandidiral kot zadnji na Likudovi volilni listi, raje postavil za svojega namestnika. Naziv, ki ne doma ne v tujini ni imel večjega vpliva. Morebiti bi se Olmertova politična kariera kmalu končala oz. ne bi dobil vidnejše politične vloge, če se ne bi Šaronovo zdravje lani drastično poslabšalo, dokler ni januarja padel v komo. Njegovo stanje se od takrat naprej le še slabša. »Dolgo časa sem molil za njegovo ozdravitev, sedaj samo še prosim za njegov blagoslov,« je v enem izmed svojih televizijskih nastopov dejal Olmert.

Verjetno eden največjih premikov v izraelski notranji politiki je lani zakrivil prav Šaron, ko se je (navidežno) iznenada odločil za umik iz Gaze, kar je povsem premešalo karte v njihovi notranji politiki. Del stranke Likud je temu močno nasprotoval, posledično je Šaronov največji tekmelec Benjamin Netanjahu zapustil vlado, Šaron pa je neverjetno hitro ustanovil novo stranko Kadimo, ki so se ji pridružili tako nekdanji pripadniki Likuda kot delavske stranke. Šarona pa bolezen ne bi mogla napasti v bolj neprimernem času – ko je komaj ustanovil stranko in ko so že bile razpisane parlamentarne volitve. In edini, ki bi ga lahko nadomestil tako na premierskem stolčku kot na čelu stranke, je bil prav Olmert.

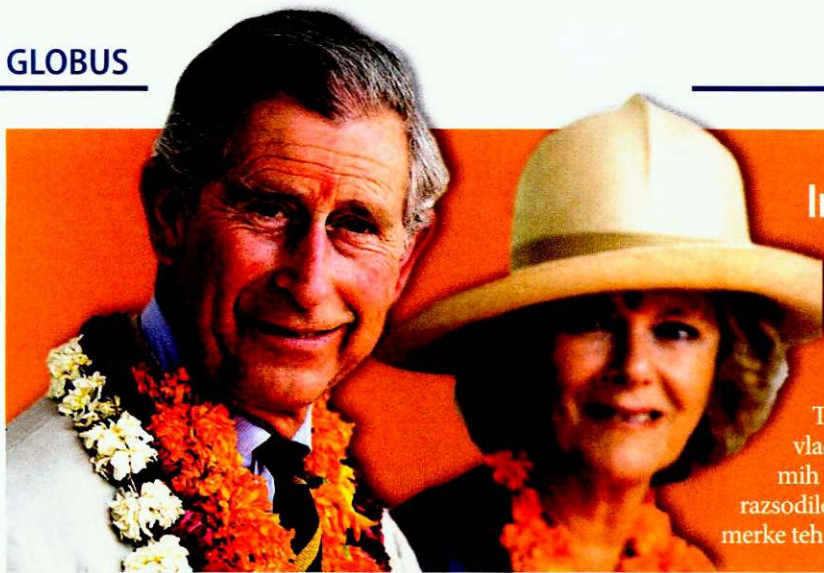

Nizka volilna udeležba na volitvah

Slednji je v nasprotju s Šaronom že dalj časa veljal za zagovornika umika Izraelcev z območij Gaze in Zahodnega brega, zato ne preseneča, da je sedaj javnosti predstavil načrt umika z Zahodnega brega. Po njem naj bi Izrael do leta 2010 dobil stalne meje, pod izraelskim nadzorom naj bi ostali samo dve večji judovski naselbini na Zahodnem bregu, pri drugih pa bi se ponovil scenarij iz Gaze. Načrt pa tako kot njegov mentor Šaron namerava izvesti brez pomoči Palestincev – v tem primeru je zmaga Hamasa na januarskih volitvah v Palestini za Olmerta prišla kot naročena. Na njegov bliskoviti politični vzpon so bolj kot načrtovane poteze vplivala naključja, a trdo delo se za Olmerta kot prihodnjega premierja na tej točki šele začenja. **D**

FM 102.1
99.5
stereo
RDS
Radio VIVA
M.Sobota tel: 02/537-1949

Slav Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Intimni dnevnik

Britanskemu princu Charlesu je uspelo preprečiti objavo novih spornih odlomkov iz njegovega dnevnika, ki govori o prehodu Hongkonga pod kitajsko upravo, do katerega je prišel britanski tednik Mail on Sunday. To pa predstavlja samo delno zmago, saj mu ni uspelo ustaviti sodnega procesa. Tednik je prve odlomke, v katerih je princ kritičen do kitajske vlade, objavil lani, nameraval pa je objaviti tudi odlomke iz še sedmih dnevnikov, pri čemer se je skliceval na javni interes. Sodišče je razsodilo, da je treba o zadevi odločiti na procesu. Tednik je dobil primerke teh dnevnikov od nekdanjega prinčevega uslužbenca.

Sita obljub Glavna tožilka haaškega Mednarodnega sodišča za vojne zločine na območju nekda-

nje Jugoslavije Carla Del Ponte, ki se je mudila na obisku v Banjaluki in Beogradu, je izrazila nezadovoljstvo s stalnimi obljubami srbskih oblasti, ki se nikoli ne izpolnijo. Pri tem je izrazila prepričanje, da se

haaški obtoženec Ratko Mladić še naprej skriva v Srbiji. Del Pontejeva se je srečala tudi s srbskim predsednikom Borisom Tadićem in predsednikom vlade Vojislavom Koštunico. Po srečanjih za medije ni dajala izjav, o obisku pa je poročala predstavnikom EU.

Njegovo veličanstvo Dosmrtni turkmenistanski predsednik Saparmurat Nijazov je obljubil pot v raj vsem, ki bodo trikrat prebrali njegovo knjigo Ruhnama. Tisti, ki jo bodo trikrat prebrali, bodo našli duhovno bogastvo, postali bodo inteligentnejši, spoznali bodo božjo navzočnost in šli direktno v raj. Nijazov sam sebe imenuje kar Turkmenbaši, kar pomeni oče vseh Turkmenov. Svojo obljubo je pojasnil s tem, da je med pisanjem knjige

prosil Alaha, naj najbolj goreče bralce sprejme v svoje kraljestvo. Ruhnama, zbirka filozofsko-ver-skih besedil, je izšla v dveh delih, študirajo pa jo po vsej državi,

medtem ko morajo vladni uslužbenci vsako leto na testih dokazati njeno poznavanje.

Sfinga Strokovnjaki restavratorji se bodo lotili obnove kairske sfinge, enega najbolj znanih spomenikov faraonskega Egipta. Obnovili bodo najbolj občutljiva dela, vrat in prsi, kjer so sledi erozije najmočnej-

še. Zadnjič so spomenik obnovili leta 1996. Sfinga s telesom leva in glavo faraona Kefrena s kraljevsko frizuro je dolga 73, visoka 20 in ši-

TUJI TISK

Le Monde

Skrivnostna Petra

Kolikokrat smo slišali o njej in koliko njenih fotografij smo videli, toda ko se znajdeš pred Al Kazno, je to pravi šok. Je simbol tega mesta in nekaj najveličastnejšega, kar so kdaj zgradili ljudje. Ta dvonadstropna stavba, visoka 43

in široka 30 metrov, spominja na grški tempelj in je vsekana v skalo od zgoraj navzdol. Klesali so jo s pomočjo platforme, ki so jo spuščali čedalje niže, kar je po mnenju arhitektov in kamnosekov dosežek tako po zamisli kot po izvedbi. Toda skrivnosti stavbe, ki so jo zgradili v začetku prvega stoletja, njenega namena, še nikomur ni uspelo razkriti. Težko si je predstavljati, da so ob glavni ulici Petre cveteli prelepi vrtovi. Zapleten sistem kanalov in vodnjakov je zagotavljal vlago. Že tedaj so se ljudje po ulicah Petre prevažali na oslih in kamelah, le da zdaj beduini prevažajo na njih radovedne turiste. V zadnjih petnajstih letih se izkopavanja nadaljujejo še posebej intenzivno.

Corriere della Sera

Vertikalno mesto

Norman Foster, ki je po ukazu kraljice Elizabete postal lord, je zdaj postal še rekorder med arhitekti. Nihče ne pride više kot on. Potem ko je na jugu Francije zgradil najvišji most v Evropi, se pripravlja na graditev najvišjega nebotičnika v Evro-

pi, moskovskega mestnega stolpa, ki bo visok kar 600 metrov. Datum, ko naj bi bil končan, še ni znan. 118 nadstropna piramida, pravo vertikalno mesto, ki ga je skonstruiral Foster, bo pet kilometrov oddaljena od Rdečega trga, povezana bo z metrom, predvideno pa je tudi orjaško podzemno parkirišče. Geometrijska gradnja in materiali bodo omogočali reciklažo energije skozi vse leto, tla bodo zgrajena iz najlažjih plošč, ki bodo olajševale ventilacijo. Stavba bo mesto v malem, saj bo v njej tudi hotel, zabavišni parki, zasebni vrtovi, prav na vrhu bo razgledni stolp. V pritličju bo trgovsko središče z drsališčem, sledili bodo poslovni prostori, na vrhu pa bodo stanovanja, ki bodo lahko imela po dve ali tri nadstropja.

roka 14 metrov. Spomenik, ki stoji na območju velikih piramid v Gizi blizu Kaira, si bodo turisti kljub obnavljanju lahko ogledovali.

Mao v pozabo Kitajske oblasti bodo iz obtoka umaknile nekatere bankovce s podobo Mao Zedonga in tako dale prostor tudi nekaterim drugim kitajskim junakom. Podoba Mao Zedonga, ustanovitelja Ljudske republike Kitajske leta 1949, ki si je ustvaril kult

Galileo konec decembra naj bi bila izstrelitev drugega preloženja. Namesto v aprilu naj bi satelit GIOVE-B izstrelili med septembrom in novembrom. Na graditev celotnega sistema, ki bo vključeval 30 satelitov, njegovo dokončanje pa se je z leta 2008 že preložilo na leto 2011, naj zakasnitev izstrelitve drugega satelita ne bi vplivala. Približno 3,5 milijarde evrov vredni projekt Galileo velja za natančnejšega od konkurenčnega ameriškega globalnega sistema pozicioniranja (GPS). Slednji je zmožen lokacijo določiti na pet metrov natančno, medtem ko bo s sistemom Galileo mogoče lokacijo določati na meter natančno. Pri projektu kot partnerske države z EU sodelujejo Kitajska, Indija, Izrael, Maroko, Savdska Arabija in Ukrajina.

osebnosti, je na večini kitajskih bankovcev. Posvetovalno telo kitajskega ljudskega kongresa je predlagalo, naj bosta med novimi liki na domačih bankovcih tudi Deng Xiaoping, arhitekt velikih gospodarskih reform 70. let minulega stoletja, in Sun Jatsen, oče narodne revolucije z začetka 20. stoletja.

Preložena izstrelitev Po uspešni izstrelitvi prvega poskusnega satelita navigacijskega sistema

Ušel smrti Afganistanski kristjan Abdul Rahman je prispel v Italijo in zaprosil za politični azil. V Afganistanu so mu sodili zaradi spreobrnitve, ki je po islamskih verskih zakonih zločin, za katerega je zagrožena smrtna kazen. Sodišče ga je sicer oprostilo, vendar so se sodbi uprli islamski verski veljaki. Italijanska vlada je odločitev, da Rahmanu, ki je islamsko vero zamenjal za krščansko, ponudi azil, sprejela na seji vlade. Rahmanu je azil ponudila tudi nemška zvezna dežela Po-

sarje. Afganistanski parlament je po Rahmanovi oprostitvi zahteval, da mu vlada prepreči iskanje azila v tujini.

Obletnica odhoda

Tretjega aprila je minila prva obletnica smrti enega največjih papežev v zgodovini Rimskokatoliške cerkve, kar so dostojno proslavili vsi verniki sveta. Janez Pavel II. je umrl v starosti 84 let po dolgem boju z boleznijo. Bil je 264. papež in 263. naslednik apostola Petra. Umrl je ob bedanju približno 70 tisoč vernikov na Trgu svetega Petra v Vatikanu, zdravniki pa so v mrliškem listu zapisali, da je doživel srčni in ledvični zastoj, ki ju je povzročila okužba urinarnega trakta. V svojem 26-letnem pontifikatu, tretjem najdaljšem v zgodovini Rimskokatoliške cerkve, je pustil velik pečat tako na Cerkvi kot na obdobju, v katerem je živel. Prevzel je vlogo univerzalnega pastirja, ki se je s svojimi številnimi potovanji in občutkom za medije pri širjenju svojega sporočila odmaknil od prakse prejšnjih papežev, da so delovali za zaprtimi vrati Vatikana.

Vir: STA

TUJI TISK

The Jerusalem Post

Izvor mutacije

Ameriški genetik epidemiolog je izsledil pot genske mutacije, ki pri ljudeh povzroča mišično distonijo: mutacija je nastala v majhnem kraju v Belorusiji. Najprej se je pojavila v majhni skupini beloruskih Judov, ki so preživevali antisemitska

preganjanja v 17. stoletju. V 19. stoletju se je zaradi povečanja rodnosti v Ameriki med priseljenci rodilo nesorazmerno veliko otrok, nosilcev te mutacije. Zgodovinski dogodki so zapletli genetsko naključnost tako, da se je pojavnost mutacije povečala z enega na 20 ljudi, ki izhajajo iz tega beloruskega mesteca. Seveda je gensko pogojena mišična bolezen močno neprijetna, zato so od iskanja izvora že prešli na iskanje učinkovitejših zdravil. Tudi raziskovanje Parkinsonove bolezni je pokazalo, da so ji najbolj podvrženi Judje Aškenazi in prebivalci severne Afrike arabskega izvora. Ta čas se ukvarjajo tudi z vprašanjem, zakaj se bolezen razvije samo pri 30 odstotkih nosilcev mutacije.

The Washington Post

Baza na Luni

ZDA prvič po letu 1972 načrtujejo polet na Luno, toda namesto kratkotrajnega obiska nameravajo astronauti tam zgraditi bazo, ki bo primerna za življenje, medtem ko se bodo pripravljali na najambicioznejši polet v zgodovini, polet na

Mars. Do vrnitve na Luno bi predvidoma lahko prišlo okoli leta 2020. Pregledali bodo Lunino površino, ki bi bila lahko primerna za postajo. Ameriški znanstveniki iščejo nove tehnologije in se spopadajo z vrsto vprašanj, med drugim z morebitnim psihološkim stresom Luninim naseljencev in kako zgraditi primerno in varno lunarno vozila. Luna je namreč precej poguben kraj, brez atmosfere, ki ga nenehno obstrekujejo kozmični žarki in mikrometeoriti. Zavita je v prah, ki se lahko zarije v skafandre, onesnaži zaloge zraka in povzroči zastoj mehanizmov. Temperaturne razlike, ki jo lahko doletijo, se lahko merijo v stotih. Poleg tega lahko drugačna težnost, ki znaša samo šestino Zemljine, povzroči zdravstvene težave.

INTERVJU

Dr. Roman Globokar

Katoliške šole prinašajo svežino in spodbudo

Gašper Blažič, foto: Bor Slana

Rodil se je leta 1971 v Novem mestu, mladost je preživel v vasi Vrhtrebnje. Po končani osnovni šoli v Trebnjem in gimnaziji v Ivančni Gorici je študiral teologijo najprej v Ljubljani, nato pa na papeški univerzi Gregoriana v Rimu, kjer je leta 2001 študij končal z doktoratom iz moralne teologije. Vmes je opravil specializacijo iz bioetike na Katoliški univerzi v Rimu. Po vrnitvi v Slovenijo je postal asistent na Teološki fakulteti v Ljubljani ter profesor vere in kulture v Zavodu sv. Stanislava oz. na Škofijski klasični gimnaziji. Od začetka letošnjega leta je direktor Zavoda sv. Stanislava, že nekaj časa pa je član Komisije Republike Slovenije za medicinsko etiko.

Od januarja letos ste direktor Zavoda sv. Stanislava, ki ga je pred vami vodil sedanjí ljubljanski pomožni škof dr. Anton Jamnik. Kako doživljate vodenje tako kompleksne ustanove, kot je Zavod sv. Stanislava? Čeprav ste razmeroma mladi, v Zavodu delujete nekaj let kot profesor verskega pouka in duhovni voditelj ...

V Zavod sv. Stanislava sem prišel jeseni 2001 po končanem študiju v Rimu. Poučeval sem vero in kulturo v drugem in četrtem letniku, bil duhovni vodja Škofijske klasične gimnazije in prvo leto tudi vodja Študentskega doma znotraj zavoda. Za dijake sem organiziral in vodil duhovne obnove za posamezne razrede in različne poletne taborje. Moje delo do sedaj je bilo torej predvsem pedagoško in pastoralno. V začetku letošnjega leta pa se je moja odgovornost bistveno povečala. Kot direktor sem odgovoren za usklajevanje dela v petih enotah naše ustanove. Na Škofijski klasični gimnaziji je 694 dijakov, od katerih jih 192 biva v Jegličevem dijaškem domu. Glasbeno šolo obiskuje 200 učencev. Zavod svetega Stanislava tudi v Študentskem domu Janeza F. Gnidovca omogoča bivanje 140 študentom. Slovenski dom pa je enota, ki znotraj naše ustanove skrbi za kulturno in umetniško dejavnost. Manj je neposrednega dela z dijaki, čeprav še vedno poučujem v maturantskih razredih, manj tudi časa za obšolsko druženje z mladimi, več dela je sedaj z načrtovanjem, s koordinacijo dela različnih enot, s financami, z iskanjem idej za naprej. Sicer pa sem človek,

ki so mu vseč novi izzivi, zato poskušam vsako priložnost kar najbolje izkoristiti.

Pa kljub delu, ki ga omenjena funkcija prinaša, lahko uresničujete poslanstvo duhovnika? Poučujete tako na škofijski gimnaziji kot na teološki fakulteti ...

Letos jeseni sem začel predavati tudi na teološki fakulteti, kar mi kot začetniku vzame kar precej časa in energije, tako da ne morem biti več toliko z dijaki, kot sem bil prej. Po imenovanju za direktorja sem oddal polovico obveznosti na fakulteti, nisem pa se povsem odpovedal poučevanju na ŠKG, ker se mi zdi, da je dobro ohraniti neposreden stik z dijaki. Na neki način pa tudi v direktorski službi vidim priložnost, da še bolj zavzeto opravljam duhovniški poklic. Pravzaprav sem »župnik« za več kot tisoč dijakov in zaposlenih, ki se pod to streho zbirajo vsak dan. Znotraj zavoda želim graditi skupnost po evangelijskih spodbudah. Veliko oporo pri tem mi daje upokojeni gospod nadškof dr. Alojzij Šuštar, ki naše delo in prizadevanja vneto spremlja s svojo gorečo molitvijo.

Če se ne motim, ste bili pred leti imenovani za ravnatelja malega semenišča. Ali še vedno delujete?

Malo semenišče je vzgojna ustanova, namenjena dijakom, ki v času srednje šole odkrivajo v sebi željo po duhovnem poklicu. Pred petimi leti je bila taka ustanova odprta tudi v našem zavodu. Letos je vstopil prvi dijak, ki stanuje v Jegličevem dijaškem domu, obiskuje pa šolo zunaj zavoda. Sicer pa se vsako leto kdo od dijakov naše šole odloči za duhovni poklic, čeprav prej ni stanoval v malem semenišču. Dejstvo je tudi, da se mnogi mladi danes kasneje odločajo za duhovni poklic, marsikdo šele ko konča kakšno drugo fakulteto. Malo semenišče ni ravno v razcvetu, to pa še ne pomeni, da smo v zavodu črnogledi glede prihodnosti duhovnih poklicev.

Lani ste praznovali stoto obletnico ustanovitve Zavoda sv. Stanislava, kar je nekakšna prelomnica. Kaj načrtujete v bližnji in daljni prihodnosti?

Te dni smo končali z obnovitvenimi deli

v zavodski cerkvi, v kateri bo pater Marko Ivan Rupnik po veliki noči ustvaril veličasten mozaik. Mozaična poslikava bo velikonočno skrivnost predstavila v povezavi z zgodovino zavoda v preteklem stoletju, v kateri se iz trpljenja medvojnega in povojnega obdobja rojeva novo življenje. Predstavljena bo izpolnitev Ezekielove prerokbe, da bodo mrtve kosti oživele. Vstali Kristus jim ponuja roko, ki jih oživlja. Umetnik želi s tem poudariti, da lahko najdemo smisel v še tako absurdnem trpljenju, če zaupamo v Kristusa. Za obnovo kapele se je še posebej zavzemal moj predhodnik, škof dr. Anton Jamnik, ki je želel ovekovečiti spomin na vse trpljenje, ki je zaznamovalo to hišo, in je, tako upamo, kot dobro seme padlo na rodovitno zemljo. Danes se v marsičem lahko veselimo sadov te težke preteklosti.

V denacionalizacijskem postopku je bilo vrnjenih tudi nekaj stavb, v katerih je za zdaj Slovenska vojska. Za kaj bi lahko namenili omenjene zgradbe, ki so prej sodile v kompleks vojašnice v Šentvidu?

Po dogovoru bo Slovenska vojska uporabljala stavbe še naslednji dve leti. V tem času se bomo dogovorili, katere dejavnosti bodo dale življenje tem zgradbam. Pobud in predlogov je veliko. Na koncu bo seveda odločal ustanovitelj, to je ljubljanski nadškof. Nekateri se zavzemajo za to, da bi bila tukaj katoliška osnovna šola, drugi bi želeli kakšno poklicno šolo, tretji vidijo možnost za ureditev doma za starejše občane ...

Govorilo se je celo o dolgoročnem načrtu ustanovitve katoliške univerze ...

Ja, tudi to je eden od resnih predlogov glede namembnosti teh zgradb. Gre pa za več govorjenja kot pa konkretnih dejanj na tem področju. Katoliško šolstvo je na Slovenskem zelo skromno zastopano. Imamo sicer nekaj deset vrtcev, nobene osnovne šole, štiri katoliške gimnazije (pribl. 1 odstotek srednješolske populacije) in nobene visokošolske ustanove. Prepričan sem, da so katoliške šole vnesle v slovenski šolski prostor svežino in spodbude tudi za druge šole. Monopol nujno vodi v stagnacijo, zato je tudi na področju vzgoje in izobraževanja zdrava konkurenca lahko nekaj ▶

► zelo pozitivnega. Cerkev na Slovenskem vidi na tem področju svoje poslanstvo, da prispeva k skupnemu dobremu, da vzgaja in izobražuje mlade v dobre in poštene državljane. Podpiram prizadevanja za ustanavljanje dodatnih katoliških izobraževalnih ustanov na vseh ravneh. Kako bo pri tem vključen Zavod sv. Stanislava, še ne morem reči, saj še nista jasno izoblikovana načrt in strategija razvoja katoliškega šolstva na Slovenskem.

Opazil sem, da so na zavodu močno navzoči tudi jezuiti.

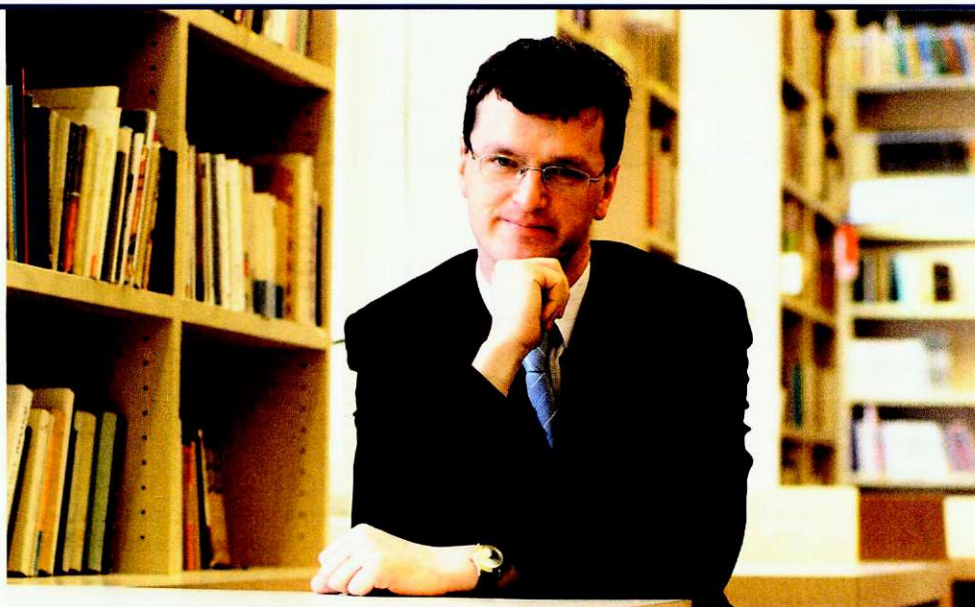
Nadškof Šuštar je leta 1993, ko je zavod znova začel delovati, k sodelovanju pritegnil jezuite. Pater Lojze Cvikel je bil na začetku ravnatelj dijaškega doma in učitelj verouka na šoli. Šele v naslednjih dveh letih sta prišla na šolo tudi škofijska duhovnika Anton Jamnik in Jože Plut. Tako razmerje je ostalo do danes. V zavodu smo trije škofijski duhovniki in en jezuit – p. Marko Zupanc, ki je ravnatelj Študentskega doma.

V okviru Zavoda sv. Stanislava deluje tudi Škofijska klasična gimnazija. Ali držijo informacije, naj bi se njen program v prihodnosti precej spremenil?

Kot lahko beremo te dni, se v Sloveniji pripravljata reforma gimnazijskega predmetnika. Veliko je polemik o tem, kateri predmeti se bodo odpravili (premalo naravoslovja, premalo filozofije ...). V bistvu pa ne gre – če prav razumem predlog – za nekakšno korekcijo sedanjega modela gimnazije, ampak za nov pristop k oblikovanju predmetnikov v srednji šoli. Poudarek naj bi bil na večji izbirljivosti, več avtonomije naj bi imeli dijaki in tudi posamezne šole. Kot veste, je Škofijska klasična gimnazija zavezana k izpolnjevanju popolnoma enakih zahtev, kot jih imajo druge javne šole, le da poleg rednih vsebin poučujemo tudi predmet vera in kultura in izvajamo nekatere dodatne vsebine. Če pa bi imele vse šole več prostega prostora, bi bilo seveda to za nas dobrodošlo. Reforma naše šole je torej v veliki meri odvisna od sprememb v slovenski srednji šoli nasploh. Ostali pa bomo zvesti klasični usmeritvi (kljub nekaterim pritiskom pragmatizma) in seveda krščanskim vrednotam.

Prenavljajo se tudi študijski programi na univerzah, in sicer v povezavi z bolonjsko deklaracijo. Kako bo to vplivalo na študijski program teološke fakultete?

Kolikor vem, dokončne odločitve še ni. Po sedanjih ureditvah traja študij na teološki fakulteti pet let. Tako obdobje študija zahteva zakonik cerkvenega prava v vesoljni Cerkvi kot pogoj za posvečenje duhovniških kandidatov. Vatikan si zato prizadeva za enovit študij teologije, ki bi bil tako na neki način deprivilegiran, saj po tem modelu ne bi bilo možnosti za vmesno stopnjo. Prav danes sem slišal, da v Vatikanu

Ne gre le za predmet o veri, temveč o veri v konkretni človekovi situaciji, ki sooblikuje njegovo osebnost v vseh njenih odnosih.

še vedno tečejo pogovori o tej temi. Mislim, da bomo našli kompromisno rešitev. Priznam pa, da se v to vprašanje nisem najbolj poglobljal.

Ste soavtor učbenika za četrty letnik verskega pouka na katoliških gimnazijah. Kakšno vlogo ima verski pouk na Škofijski klasični gimnaziji?

Verski pouk, ki nosi naslov »vera in kultura«, je posebnost katoliških šol v Sloveniji. Naziva »vera in kultura« si nismo sposodili od sosednjih držav, kjer je verski pouk del učnega programa v vseh srednjih šolah. Zdelo se nam je, da tak naslov najbolj zaobjema to, kar dejansko pri predmetu počnemo. Vero postavlja v kontekst (današnjega) človekovega bivanja. Ne gre le za predmet o veri, temveč o veri v konkretni človekovi situaciji, ki sooblikuje njegovo osebnost v vseh njenih odnosih. Vera soustvarja kulturo, hkrati pa se v njej tudi izraža. Tako so bistvene sestavine predmeta tudi vzgoja za samospoštovanje, za medsebojne odnose, spoznavanje človekovih pravic in dostojanstva vsakega človeka, osebnost in družbena etična vprašanja, vzgoja za strpnost in sodelovanje med različnimi pogledi. Vsebine torej presegajo samo podajanje »vere« oz. »religije«. Poleg tega je eden od namenov predmeta »vera in kultura« krepiti in dopolnjevati vzgojno dejavnost šole. Pri urah je tako priložnost za pogovore o konfliktih, ki nastanejo v razredni skupnosti, na šoli ...

Menite, da bi takšen model verskega pouka, kot ga imate pri vas, lahko uvedli tudi v javne šole?

Dijaki imajo predmet radi, predvsem ker

lahko pri njem aktivno sodelujejo, si podelijo osebne izkušnje, izmenjajo različne poglede na aktualna vprašanja. Prepričan sem, da bi bilo dobro, če bi imeli podoben predmet tudi v javnih šolah. Strah pred »nasilnim pokristjanjevanjem« in vsiljevanjem vere je po mojem mnenju neutemeljen. Za mnoge je danes islam ena sama velika nevarnost, ker ga na žalost ne poznajo, ne poznajo njegove bogate duhovne tradicije. Podobno je tudi z drugimi religijami in ne nazadnje tudi s krščanstvom. Na področju razumevanja religioznih vsebin je naše področje izobraževanja še precej luknjičasto. Za strpen odnos med različnimi pogledi je potrebno temeljno medsebojno spoštovanje, ki pa zahteva tudi poznavanje drug drugega, sicer se strpnost spremeni v brezbržnost in ignoranco. Upam, da bodo strahovi pred Cerkvijo in religijo v Sloveniji enkrat vendarle poniknili in da bodo tudi te vsebine nekoč našle mesto v javnem prostoru.

Doktorirali ste s temo »Odgovornost do vsega, kar živi - od Hansa Jonasa in Alberta Schweitzerja do teološke etike življenja«. Kaj pravzaprav je etika življenja?

Etika življenja ali s tujko bioetika je veda, ki se začne razvijati v 70. letih prejšnjega stoletja in preučuje etičnost človekovih posegov v življenje človeka in v življenje celotne biosfere. Razmišljati o etiki življenja pomeni pravzaprav presoditi vodilna načela zahodne civilizacije. Grozovite izkušnje iz obeh svetovnih vojn, eksplozija atomske bombe, nevarnost hladne vojne, vse bolj naraščajoča zavest uničevalnih posledic človekovega poseganja v

naravno okolje razodevajo ambivalentni značaj znanstveno-tehničnega napredka. Čedalje bolj raste prepričanje, da ni vse, kar je tehnično mogoče, tudi dobro za človeka, za prihodnost človeštva. Vse bolj se odpirajo dileme tudi na mikroravni – pri tem mislim na nove možnosti na področju medicine in genskega inženiringa. Tehnični razvoj na medicinskem področju je z novimi priložnostmi, ki jih je prinašal človeku, odpiral tudi nove dileme. Enostransko zaupanje v razvoj znanosti in tehnike, v njuno avtonomnost in samozadostnost je bilo močno načeto.

Na stranpota zahodne civilizacije je že na začetku prejšnjega stoletja opozarjal veliki humanitarni delavec pa tudi filozof, teolog in glasbenik Albert Schweitzer. S svojo etiko spoštovanja življenja je postavil temelje novi odgovornosti človeka do vseh živih bitij. Hans Jonas pa je s svojim delom Princip odgovornosti opozoril na daljnosežne posledice človekovega poseganja v biosfero in pokazal na novo razsežnost odgovornosti za prihodnje rodove. V svoji doktorski nalogi sem povezal misli protestanta Schweitzerja in judovskega filozofa Jonasa, opazil sem podobno paradigmo etične refleksije in jo potem poskušal zgraditi tudi znotraj katoliške etične misli.

Ste član državne komisije za medicinsko etiko. Čedalje bolj se izpostavlja vprašanje evtanazije,

Papež Janez Pavel II. je tudi ob svoji smrti zbiral okrog sebe množice ljudi in jih navduševal za življenje ter za pristne človeške vrednote. Prepričan sem, da imamo sedaj zvestega priprošnjika pri Bogu.

je, kloniranja, umetne oploditve itd. Je pritisk liberalizacije odnosa do teh vprašanj velik?

V veliko čast mi je, da lahko sodelujem pri razpravah o različnih etičnih vprašanjih znotraj komisije za medicinsko etiko, ki jo vodi akademik prof. dr. Jože Trontelj. Člani komisije z velikim etičnim čutom in odgovornostjo vrednotijo različna etična vprašanja. Glede temeljnih etičnih vrednot je komisija enotna. Opažam pa, da poskušajo nekateri mediji spodbuditi razpravo o legalizaciji evtanazije, vendar z zelo površnimi in nekritičnimi argumenti. V ozadju podobnih vprašanj je temeljni premislek o vrednosti človekovega življenja oz. o temeljnem vprašanju, kdo je zame sploh človek. Kdaj ima ta človek pravico do življenja? Kdo o tem odloča? Zdi se, da potrošniška miselnost vse bolj prodira tudi na temeljna etična vprašanja. Dimenzija krhkosti, nemoci, trpljenja seveda znotraj takega načina razmišljanja nima svojega mesta.

Glede splava se na primer v Sloveniji večinsko mnenje nagiba v prid stališču, da je splav izključno pravica ženske, kar naj bi zagotavljala tudi slovenska ustava. Ali je mogoče trditi, da ustava z določbo o svobodnem odločanju o rojstvu otrok dejansko spodbija pravico do življenja kot temeljno človekovo pravico?

Zanimivo je dejstvo, da vsa Evropa razen Velike Britanije prepoveduje poskuse na zarodkih, ki nastanejo pri umetni oploditvi in jih ne vsadijo v maternico. Dokler je zarodek zunaj maternice, ga zakonodaja varuje in ni na razpolago znanstveniku. Ima torej neko dostojanstvo. Ko pa se začne razvijati v maternici, ko začne rasti in živeti znotraj svojega primarnega okolja, je prepuščen odločitvi staršev, ali ga sprejmejo ali ne. Na neki način gre za dvojnost zakonodaje. Prav tako kot tudi v primeru slovenske ustave. Uzakonitev splava se ponavadi opravičuje s tem, da se na ta način izognemo mazaštvu, da splava ni mogoče izkoreniniti, zato ga je bolje zakonsko regulirati. Hudo pa je, ko se to razume kot pravica nekoga, da odloča o življenju drugega človeka. Življenje je temeljna dobrina, ki ne bi smela biti na razpolago svobodni odločanja. Sodobni pogled v razvoj človeka nam pokaže, da je že v zigoti enkrat in neponovljiv DNK, ki se bo pri delitvi celic kopiral v vse nadaljnje celice, da torej obstaja kontinuiteta v razvoju osebkov in da lahko z veliko gotovostjo trdimo, da se s

spočetjem začne novo človeško življenje, ki ni last očeta ali matere, ampak samostojno bitje, ki želi živeti in ki se bo v primernih okoliščinah (pred rojstvom in po njem) razvil v zrelo človeško osebo.

Nedavno je bil nekdanji ljubljanski nadškof Franc Rode, nečak predvojnega ravnatelja Škofijske klasične gimnazije dr. Antona Breznika, imenovan za kardinala. Verjetno se strinjate, da je njegovo imenovanje za kardinala velik dogodek tudi za Zavod sv. Stanislava?

Gotovo ima imenovanje svoj pomen za Cerkve na Slovenskem in s tem posledično tudi za našo hišo, s katero je bil g. kardinal v času svoje škofovske službe v Ljubljani povezan.

V teh dneh mineva leto dni od smrti papeža Janeza Pavla II. Glede na to, da ste mnogo let preživeli na študiju v Rimu, ste se verjetno tudi srečali z njim. Kako ste doživeli njegov odhod?

Papež Janez Pavel II. je tudi ob svoji smrti – podobno kot prej na svojih potovanjih po svetu in na svojih avdiencah v Rimu – zbiral okrog sebe množice ljudi in jih navduševal za življenje in za pristne človeške vrednote. Prepričan sem, da imamo sedaj zvestega priprošnjika pri Bogu. Sam sem izkusil, da njegovi stiski rok niso bili rutina, njegov pogled je izražal osebni interes za vsakega, s katerim se je srečal. Iz srečanj z njim so mi najbolj ostale v spominu njegove besede: »Korajža velja!«, ki jih je mladim vedno znova ponavljal. Njegovo vztrajanje v času bolezni je bilo najlepše pričevanje za dostojanstvo vsakega človeškega življenja; tudi ko je človek star in bolan, lahko naredi še mnogo dobrega. Papeževo življenje pa tudi njegovo umiranje sta lahko kot nekakšen smerokaz sodobnemu človeku pri njegovem iskanju poti skozi življenje.

Bliža se velika noč, praznik zmage življenja nad smrtjo. Kaj vam pomeni?

Velika noč je praznik Kristusovega vstajenja od mrtvih. Spominjamo se največjega dogodka v zgodovini človeštva, ki pravzaprav presega ta naš tok zgodovine in mu daje nov pomen, novo smer. Kristusovo vstajenje je temelj novega upanja, da je življenje vedno močnejše od smrti, veselje močnejše od žalosti, upanje močnejše od obupa. Poleg tega pa nam velikonočna skrivnost razodeva, da ima tudi trpljenje svoje mesto v človekovem življenju. Vernik lahko združi svoje trpljenje s Kristusovim trpljenjem, skupaj z njim lahko osmišlja svoje bivanje tudi takrat, kadar je nemočan, ranjen, skrušen od teže življenja. Vsem bralcem Demokracije želim, da bi v teh prazničnih dneh doživeli Kristusovo bližino, da bi se skupaj z Njim podali na pot preko križa v novo življenje. **D**

Hrumenje ob Soči

V. M.

V Muzeju novejšje zgodovine Slovenije v Ljubljani je na ogled razstava z naslovom *Hrumenje tišine*, ki govori o trpljenju na soški fronti v času prve svetovne vojne.

Soška fronta je za zgodovino slovenskega naroda zelo pomembna, saj so v tej vojni skupaj z vojniki drugih narodnosti iz Avstro-Ogrske sodelovali tudi slovenski vojaki. Modro-zelena Soča, po kateri imenujemo fronto oziroma spopade, je reka, ki simbolizira slovenski boj za obstanek na naši zahodni narodnostni meji. Ob pogledu na njene brzice lahko začutimo trpljenje Slovencev in njihov upor vsiljeni ponižnosti. Soča je spomin na strahotno uničenje in na mnoge slovenske žrtve, vojake in civiliste, ki so ob njej izgubili življenje med prvo svetovno vojno. Od maja 1915 do oktobra 1917 je bila ob tej reki prelita kri mnogih

mladih vojakov. Mrtve, rove in luknje od neštetihi eksplozij sta zarasla trava in grmovje.

Italijanska agresija Po italijanski vojni napovedi Avstro-Ogrski, za katero je stala težnja Italije, da okupira sosednja ozemlja, se je odnos Slovencev do vojne zelo spremenil. Vojaki so se zavedali, da odhajajo na soško fronto braniti slovensko zemljo. Začetek vojne je zato pri njih povzročil precejšnje vojno navdušenje, saj so dobili priložnost, da se bojujejo doma in za domačo zemljo ter pokažejo domoljubje in pogum pri obrambi slovenskega ozemlja, čeprav vojne niso marali. Novo bojišče ob Soči so dojeli drugače

kot daljna bojišča v Galiciji. Niso se bojevali toliko zaradi zvestobe Avstro-Ogrski, ampak zato, ker so želeli preprečiti italijansko namero po zasedbi in priključitvi slovenskega ozemlja Italiji. Spoznali so, da bi z vztrajanjem na tej obrambni liniji lahko preprečili italijanski prodor proti Ljubljani in s tem proti svojim domačijam. Slovenski vojaki, doma večinoma iz preprostih kmečkih družin, pobožni, zvesti vojaški prisegi in podrejeni strogi vojaški disciplini, so bili zanesljivo orodje v rokah avstro-ogrskih poveljnikov.

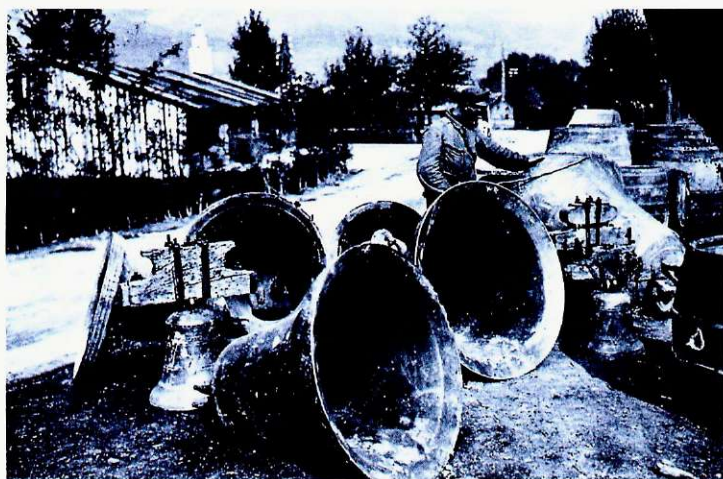
Avstro-ogrška armada, v kateri so se bojevali Slovenci, se je delila na kopensko vojsko in mornarico. Pehotni polki armade so bili

organizirani nacionalno, tako da so bili poleg čeških, poljskih, ukrajinskih in drugih tudi slovenski polki. Vojaške oblasti so vezi med vojniki in domačim prebivalstvom preprečevale tako, da so polke iz domačih krajev premeščale po vsej monarhiji. Tako organizacijo so vzpostavili zaradi morebitnega vojaškega posredovanja v nacionalnih in delavskih vrenjih. Večina vojakov v slovenskih polkih so bili Slovenci, njihov poveljevalni jezik je bila nemščina, slovenščina pa se je uporabljala kot drugi polkovni jezik. Vojaška vzgoja je bila zelo domovinska, temeljila je na zvestobi cesarju.

187.000 žrtev Boji na soški fronti so v dvanajstih bitkah oziroma ofenzivah na obeh bojujočih se straneh terjali 187.000 žrtev, bilo pa je tudi veliko pogrešanih, ranjenih in pohabljenih. Vojaki so se močno bali sovražnikovega (topovskega) ognja in se zavedali nevarnosti, ki jim je pretela. Velike izbire pa niso imeli – lahko so bili ranjeni, ubiti ali pa jim je nekako uspelo preživeti pekel strelskih jarkov. Lahko govorimo o občudovanja vredni sposobnosti za prilagajanje na nečloveške razmere. Stotisočim vojakom so pomagali: pokorščina, prisila, samodisciplina, upanje in molitev, predvsem pa nagon po preživetju, saj so le tako lahko preživeli ognjene spopade in druge grozote vojne. Marsikateremu se je tudi pomračil um.

Frontna linija je večinoma potekala po gorati pokrajini. Vojna je zelo opustošila okolje in gospodarstvo vpletenih držav. Izgube na frontah so bile katastrofalne, prizaneseno pa ni bilo niti civilnemu prebivalstvu, ki je živelo ob frontnih linijah. Ob izbruhu sovražnosti z Italijo maja 1915 se je za civilno prebivalstvo Bovške-

Zvonovi na železniški postaji v Ajdovščini

Ruševine na goriškem mostišču

ga, Goriške, Krasi in Istre začelo begunsko obdobje, vseskozi je namreč potekala prisilna in množična migracija prebivalcev tega območja. Sprva jim je bilo rečeno, naj se umaknejo le za nekaj dni, toda vojaki so jih iz bližnjih zaselkov odganjali naprej. Številni prebivalci, ki so se umikali v zaledje, so smeli vzeti s seboj samo najnujnejše. Na začetku poti so gnali s seboj tudi živino, drugo imetje pa so morali pustiti doma. Glede na to, v katere države so se begunci umikali ali bili odpeljani, lahko govorimo o izseljevanju v avstro-ogrske ali italijanske kraje. Mnogi so morali oditi v begunsko taborišče Wagna pri Lipnici ali še naprej v taborišče Bruck ob Litvi. V taboriščih so begunci živeli v barakah, njihova stalna spremljevalka pa je bila lakota.

90 let od začetka vojne Razstavo, ki je zdaj na ogled v Muzeju novejšje zgodovine Slovenije v

Ljubljani, je pripravil Vojaški muzej Slovenske vojske v sodelovanju z Muzejem novejšje zgodovine. Najprej so jo odprli 5. oktobra lani v prostorih ministrstva za obrambo. Avtorji so jo postavili v spomin na Slovence, ki so se bojevali v uniformah avstro-ogrske vojske na soški fronti v letih od 1915 do 1917. Na razstavi je med drugim predstavljeno bogato gradivo iz zbirke častnika Slovenske vojske in zbiralca Mitka Močnika, ki je sicer lastnik bogate zasebne zbirke in avtor zanimivega muzeja prve svetovne vojne v Vipavi. Med bogatim fotografskim gradivom je razstavljeno tudi veliko gradiva iz fotografske zbirke Muzeja novejšje zgodovine.

Razstava, ki je bila postavljena ob 90. obletnici začetka bojev ob Soči, je zelo zanimiva in se v svojem konceptu osredotoča na vlogo slovenskih vojakov na soški fronti. Poleg predmetov in foto-

Vojaški telefonisti pred svojim bivališčem na Vodil vrhu pri Tolminu

grafij iz navedenih zbirk vsebuje muzeološko zanimive elemente, kot je satelitski posnetek Posočja z označenimi položaji in s potekom bojišča. Ob razstavi je izšel tudi katalog *Hrumenje tišine*, ki sta ga pripravila dva avtorja, Zdena Šabec in Karlo Nanut, ter izbor fotografij in predmetov – med njimi fotografij iz muzejske zbirke.

Za razstavo, ki ima razstavljeneja toliko muzejskega gradiva in vsebino, ki je zanimiva ne le za zgodovinarje, muzealce in zbiralce, ampak tudi za širok krog obiskovalcev, je prav, da je odprta v

ustreznih muzejskih razstavnih prostorih. Zato so jo zdaj ponudili javnosti na ogled v prostorih Muzeja novejšje zgodovine. Za obiskovalce, ki jih zanima prva svetovna vojna in soška fronta posebej, bo zanimivo imeti v muzejskih prostorih poleg sobe stalne razstave, ki je namenjena prvi svetovni vojni, še eno razstavo, ki obravnava to problematiko. Pred to razstavo je muzej gostil razstavo iz Nemčije *Muze na fronto!*, ki je prav tako prikazovala prvo svetovno vojno, obravnavala pa vlogo umetnikov v zaledju fronte in na njej. ■

**RADIO
ZELEN VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELEN VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Zavetnik pred zlobnimi jeziki

V. M.

Najnovejšo številko *Kronike*, časopisa za krajevno zgodovino, ki ga izdaja Zveza zgodovinskih društev Slovenije, velja predstaviti malo obširneje iz več razlogov.

Sedanjemu uredništvu (odgovorni urednik dr. Miha Preinfalk, tehnična urednica Barbara Šterbenc Svetina) je uspelo, da revija nima več datumskega zaostanka. Izšla je namreč že številka 1 z letnico 2006. Drugi razlog je zelo bogata in zgodovinopisno kompetentna vsebina, tretji pa, da se revija – tako kot njen »nekoliko večji« brat *Zgodovinski časopis* – po novem loteva tudi prevajanja tujejezičnih besedil, ki se vsebinsko nanašajo na našo zgodovino.

Zadnja številka (št. 1, 2006) prinaša kar 146 strani zanimivega branja. Prvi prispevek, ki ga je napisala Neva Makuc, je posvečen historiografskemu delu *De restitutione patriae* Nicola Canussia, čedajškega plemiča iz 15. stoletja, ki se je ukvarjal tudi z zgodovino. V njem je med drugim predstavil svoje dojemanje slovanskega prebivalstva. Daša Pahor piše o gotški tradiciji v arhitekturi na območju Polhograjskega hribovja. Izvemo, da je na Slovenskem enako kot v večini dežel severno od Alp gotška tradicija v arhitekturi preživela še do časa baroka. Na območju zahodno od Ljubljane, na hribovju okrog Polhovega Gradca, je mogoče slediti razvoju manjše skupine cerkva, ki so ohranjale poznosrednjeveške značilnosti vse do konca 17. stoletja. Te zgradbe kažejo razvojno linijo od poznosrednjeveških oblik do nastopa baroka, ki pa je bil še vedno močno zaznamovan z gotško tradicijo.

Igor Weigl je podrobneje predstavil ljubljansko palačo knezov Auerspergov, ki je bila pred 110 leti porušena, saj jo je močno poškodoval ljubljanski potres leta 1895. Bila je najbolj monumentalna predstavnica profane baročne arhitekture v Ljubljani.

Umetnostna zgodovinarka Ana Lavrič je prikazala sv. Janeza Nepomuka, varuha dobrega imena in zavetnika pred zlobnimi jeziki.

Filip Čuček je prispeval nekaj drobcev k zgodovini dupleškega območja od srede 18. stoletja do konca prve svetovne vojne, ki jih je poiskal v časopisu *Slovenski gospodar*. Ob pomanjkanju dru-

gih virov mu je časopis omogočil rekonstruirati življenje lokalnega prebivalstva in ugotavljati, v kolikšni meri se je nacionalna diferenciacija na Spodnjem Štajerskem v 80. letih 19. stoletja

Anton Jožef Lerchinger, Sv. Janez Nepomuk spoveduje kraljico, Razkrižje

odražala tudi na podeželju med Mariborom in Ptujem.

Umetnostna zgodovinarka Ana Lavrič je prikazala sv. Janeza Nepomuka, varuha dobrega imena in zavetnika pred zlobnimi jeziki. Uvodoma je ikonografsko predstavila svetnika, potem pa se je posvetila pridigi na god sv. Janeza Nepomuka iz leta 1813 v Ljubljani, ki jo je našla v Arhivu Slovenije. Tudi prispevek arhivistke Zdenke Bobin iz Pokrajinskega arhiva Koper je zanimiv, saj je prikazala kataster koprskih solin iz leta 1847. Soline so obsegale velik pas severovzhodno in južno od mesta. Ankaransko-serminski del solin, ki je obsegal predele Oltra, Polje, Rižana in Ariol, je bil večji od sedmidskega. Zgodovinar Miha Preinfalk piše o družini Roschütz, baronih, ki to niso bili. V zadnji četrtini 19. stoletja je na Kranjskem izbruhnila afera, v katero je bila vpletena družina barona Roschütza s Podsmreke pri Višnji Gori. Izkazalo se je namreč, da družina sploh ni plemenita, ampak si je plemstvo preprosto prisvojila na lastno pest. Liubina Debeni Soravito predstavi gozdarskega inženirja Konrada Rubbia, ki je živel na prelomu iz 19. v 20. stoletje in je dosegel velike uspehe pri pogozdovanju Krasa. Tatjana Hojan piše o ljudskem izobraževalnem društvu Akademija v obdobju 1904–1934, ki je z namenom razširjati splošno izobrazbo prirejalo predavanja in tečaje in ustanavljalo knjižnice. Na koncu *Kronike* je Jože Žontar objavil obširnejši zapis ob 85. obletnici rojstva zgodovinarja Ignacija Vojeta. ■

Otorepčev zbornik

Založba ZRC

Prof. dr. Božo Otorepec velja za vodilnega slovenskega strokovnjaka za pomožne zgodovinske vede, paleografijo in kronologijo z diplomatiko. Doktoriral je s temo *Srednjeveški pečati in grbi mest in trgov na Slovenskem*. V njemu namenjenem zborniku so objavljeni raznorodni prispevki. Darja Mihelič je predstavila Otorepčevu življenje in delo, objavljena je njegova bibliografija. Med trintridesetimi prispevki Peter Štih piše o ženskem samostanu v Kopru leta 908, o sporih med koprsko škofijo in Pirančani v 13. stoletju piše Darja Mihelič, Ana Lavriš o Janezu Gregorju Dolničarju kot kronistu ljubljanskega mesta, Jože Žontar o soseskah na Gorenjskem, Stane Granda o zgodovini cvička, Boris Golec o etnično-jezikovni strukturi slovenskih celinskih mest do prehoda v novi vek, Igor Grdina o Kocbeku med ptolemajskimi in galilejevskimi krogi ...

Lojze Krakar

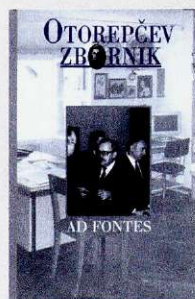
Založba Mladinska knjiga

Mineva 80 let od rojstva pesnika, prevajalca, literarnega zgodovinarja in urednika Lojzeta Krakarja. Za življenja je objavil dvanajst pesniških zbirk in več izborov. Skozi njegovo poezijo teče večina estetskih tokov slovenskega pesništva druge polovice 20. stoletja. Peter Kolšek, pisec spremne besede, je v zbirki *Ob poti ristem in sem poln prahu* izbral pesmi iz vseh zbirk, a tako, da postavljajo Krakarjevo izvirno intimistično deziluzijo, njegovo inovativno razpolaganje z duhovno, literarno in etnološko tradicijo ter njegovo poantiranje belokranjskega naravno-kulturnega kolorita, v katerem se je rodil in h kateremu se je vračal.

Hema Krška

Celovška Mohorjeva družba

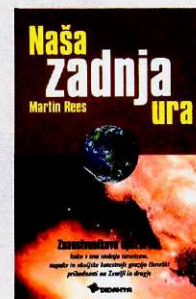
Hema Krška je ena tistih pogumnih žensk srednjega veka, ki so na ozemlju med Anižo in Krko, Dravo in Savo zapustile s svojim življenjem globoke brazde in še danes vidne sledove. Človek, ki bi hotel razumeti to žensko iz 11. stoletja in odkriti dostope do poznavanja njenega življenja in njenega delovanja, nikakor nima lahke naloge. To veliko delo je zdaj opravil Jože Till in ga predstavil bralcem v obsežni knjigi *Hema Krška* (podnaslov *Njen svet in njeni sledovi*). V njej se lahko zdaj s Hemo v krajih alpsko-jadranskega prostora srečamo na najrazličnejše načine. Uvodoma je avtor prikazal njeno življenje in delovanje, nato vsakdanjik v njenem svetu in legende

1.

2.

3.

4.

o Hemi ter njihov prispevek k razvoju Heminega čaščenja. Odgovoriti poskuša, ali je bilo Hemino življenje uspešno in smiselno. Dve poglavji je namenil romanju pred skoraj tisoč leti. Izjemno informativna so poglavja, v katerih prikazuje Hemine sledove na Koroškem in na Štajerskem.

Lorenz, Lipovšek

Založba kaset in plošč

Založba kaset in plošč RTV Slovenija je izdala zgoščenko, na kateri Tomaž Lorenz in Marijan Lipovšek na violini in klavirju izvajata enajst skladb. Prve štiri je z naslovom *Sonata za klavir in violino št. 3 v d-duru op. 108* napisal Johannes Brahms. Naslednji dve je napisal Béla Bartók in nosita naslov *Sonata za violino in klavir št. 2*. Sledita *Nokturno* in *Serenada* izpod peresa Aarona Coplanda. Avtor zadnjih treh skladb (*Sonata za violino in solo*) je Marijan Lipovšek.

Naša zadnja ura

Didakta, Radovljica

Kozmolog Martin Rees je svojo kariero posvetil razkrivanju neskončne zapletenosti preteklosti našega vesolja. Je profesor na Univerzi v Cambridgeu, član Kraljeve akademije in angleški kraljevi astronom, dobitnik številnih mednarodnih nagrad in avtor več knjig; *Pred začetkom* je prevedena v slovenščino. V knjigi *Naša zadnja ura* nam ponuja vznemirljivo oceno tega, kar je morda pred nami. Jasno in natančno nam opisuje poti, po katerih nas je tehnološki napredek pripeljal do nove prelomnice v človeški zgodovini – v čas, ko lahko en sam dogodek zaradi zlobnega namena ali napačne povzroči planetarno katastrofo: bodisi da obravnava možnost, da nas izbriše umetno ustvarjen virus, ki se širi po zraku, ali pa govori o tem, kako utegejemo poskusi, v katerih trkajo atomska jedra, sprožiti katastrofalno verižno reakcijo.

Križev pot

Mohorjeva družba Celje

Celjska Mohorjeva je izdala knjižico, v kateri je objavljeno besedilo križevega pota, ki ga je lani v rimskem Koloseju molil kardinal Joseph Ratzinger, papež Benedikt XVI. Uvodnemu razmišljanju ljubljanskega nadškofa Alojza Urana sledi duhovno globok in človeško čuteč križev pot. Molitev križevega pota, napisana za naš čas, ima klasično zasnovo: začetni vzkliki, svetpisemsko besedilo, razmišljanje ob njem in daljša molitev, naslovljena na Jezusa, ki z nami in za nas nosi križ tudi danes. Objavljene so slike križevega pota iz župnijske cerkve na Vačah, ki jih je naslikal Valentin Metzinger.

Interniranje

Goriška Mohorjeva družba

Dorica Makuc je raziskala in v obliki knjig objavila že več pomembnih tem iz primorske zgodovine: *In gnojili boste nemško zemljo* (1990), *Aleksandrinke* (1993) ter *Sardinci* (2000). Zdaj jim je pridružila knjigo *Primorska dekleta v Nemčijo gredo*, v kateri je prikazala usodo deklet in žena pod fašizmom in tistih, ki jih je nemški okupator odpeljal v koncentracijska taborišča. Že naslovi kratkih poglavij nakažejo vsebino, npr. v prvem sklopu *Pod Mussolinijem: Zadnji slovenski goriški nadškof F. B. Sedej, Usoda Martina-Darka Šuligoja, Pravni zapleti odvetnika in politika Avgusta Sfiligoja, Družina dr. Lamberta Mermolje in goriška mladina okrog nje, Slovensko bogoslužje in Marijina družba v Gorici pod fašizmom*. Ali: *Kostanjevica, Zdravščina, Coroneo, Cairo Montenotte, Dučejevo koncentracijsko taborišče Frascette d'Alatri, Iz dnevnika interniranke Marije Čehovin*. Ali *Pod Hitlerjem: Vlaki vozijo na sever, Vdor gestapovcev v goriško mladinsko protifašistično organizacijo, Usoda družine Vogrič*. Tretje poglavje *Somrak človeka: Bili smo v Hitlerjevem bavarskem paradižu, V Auschwitzu, kjer se je smrt utrudila do smrti ...*

Ribnica

Petra Janša, foto: vir STB, Mladina

Ribnica (489 m) spada med najstarejše slovenske kraje z bogato zgodovino. Leži na obeh bregovih ponikalnice Bistrice, sredi ravnine ribniškega polja, med grebenoma Male in Velike gore. Je geografsko, zgodovinsko, kulturno, gospodarsko in upravno središče istoimenske občine in meji na občine Sodražica, Kočevje, Dobrepolje in Velike Lašče.

Riba v grbu Ime temu mestnemu naselju že od nekdaj potrjuje grb z ribo pa tudi nekaj kilometrov dolga kraška ponikalnica z imenom Ribnica. Mogoče je, da so se prvi naseljenci ukvarjali z ribištvo ali pa so bili večinoma ribiči, iz česar se je potem prek oznake Ribičani razvilo ime Ribničani. Začetki Ribnice segajo že v pradavnino, saj je bil kraj znan že pod Rimljani. Ribničani so za prvo omembo Ribnice prevzeli letnico 1082, ko naj bi se Katarina Žovneška poročila s Turjačanom Konradom in za doto prinesla ribniško graščino. Na podlagi te letnice je Ribnica leta 1982 praznovala 900-letnico, čeprav so zgodovinarji turjaško rimano genealogijo, kjer so bili ohranjeni ti zapisi, označili kot nezanesljiv in izmišljen vir.

Prva zanesljiva omemba Ribnice sega v leto 1220, ko to območje obvladuje fevdalna rodbina Turjačanov, in sicer kot gospodstvo REWENICZ. Leta 1263 se pod Ortenburžani omenja grad kot CASTRUM REIUENZ, v srednjem veku pa se ime ponemči in najdemo Ribnico kot REIFFNITZ.

Ribniški grad Med zadnjo svetovno vojno v dobri meri požgani in pozneje porušeni grad ob reči Bistrici je sodil v skupino zgodnjih, večidel v drugi polovici 12. stoletja pozidanih gradov kastelnega tipa. Še v srednjem veku so to zasnovo znotraj oboda dopolnjevali, konec 15. in v 16. stoletju pa so jo obdali z novim vencem obzidja s stolpi, ki so prevzeli težo obrambe ob morebitnem sovražnikovem napadu. Del tega obzidja z arkadami in dvema stolpoma je danes edini preostanek nekdanjega mogočnega, z vodnim jarkom obdane stavbe, ki se je v zadnjih stoletjih čedalje bolj spreminjala v udobno plemiško prebivališče. Čeprav je bil grad večidel porušen, ohranja vlogo kulturnega središča, kakršno je imel nekdaj. Pod okriljem Javnega zavoda Miklova hiša je tako danes v gradu manjši muzej z etnografsko zbirko – seveda slavne ribniške suhe robe in lončarskih izdelkov – in arheološko zbirko s prikazom najdb iz bronaste dobe. Nekdanjih grajskih slavic se zidovi spominjajo ob poslušanju poročne koračnice, ki ob sobotah doni iz poročne dvorane. Znotraj nekdanjega obzidja so med ostanki temeljev urejeni še Park

kulturnikov s poprsji slavnih mož, manjša forma viva in poletno gledališče, v katerem je vsako leto poletni festival amaterskih gledališč, vsako prvo nedeljo v septembru pa prireditve ob ribniškem sejmu.

Cerkev prvega krščanskega mučenca Spoznavanje zgodovine ene najstarejših dolenjskih župnij nas vodi v začetke 11. stoletja, ko jo ustanovijo oglejski patriarhi. Ribnica je bila namreč prafara, središče misijonskega okrožja za zahodno Dolenjsko v času pokristjanjevanja. Njeno območje je segalo od Ljubljanskega barja do Kolpe. **Cerkev sv. Štefana** stoji na kraju večkrat predelanih prednic. Leta 1778 je cerkev uničil požar. Današnja je bila sezidana v letih 1866–68. Mogočna cerkev z značilnima ribniškima kronama v svoji celostni notranji podobi in z ornamentalno, barvito poslikavo predstavlja odličen primer historizma v cerkveni umetnosti na Slovenskem. Poslikavo prezbiterija je leta 1880 dokončal J. Wolf, cerkvene ladje pa leta 1890 Matija Koželj. Oltarji so nastali v kamnoseški delavnici Ignacija Tomana v letih 1871–73, kipi pa so delo F. K. Zajca. Pomembni sliki, ki sta v cerkvi sta Sv. Janez Evangelist slikarja J. Wolfa z letnico 1873 in Sv. Štefan-papež, ki ga je leta 1900 upodobil znani slovenski impresionist Ivan Grohar. Med drugo svetovno vojno porušeni konici zvonikov so v letih 1958–60 nadomestili z zaključki zvonikov, zgrajenih v katedralnem slogu. Te je zasnoval arhitekt Jože Plečnik, saj je hotel delno uničeni cerkvi dati pečat, ki ga ta kraj nosi že od davnine.

Kip J. P. Gallusa v Parku kulturnikov

»Rib'ničan Urban, po cejl'm svet' znan«

Prav posebno mesto pa predstavljata ribniško **suhorobarstvo in lončarstvo**, obrti, ki imata bogato, večstoletno tradicijo in sta nekakšen zaščitni znak Ribniške doline. Izkoriščanje raznovrstnega lesa in gline za izdelovanje praktičnih in okrasnih predmetov ter orodja se je ohranilo prav do današnjih dni.

Krošnjarstvo je dobilo ime po krošnjarju, ki je na ramenih nosil krošnjo, sestavljeno iz vseh izdelkov suhe robe. Razvilo se je v 15. stoletju po izdaji **košnjarskega patenta**, ki ga je dal cesar Friderik III. Kočevarjem in Ribničanom, da lahko tržijo svoje izdelke po tujih deželah. Razlog za to so bili neprestani turški vpadi. Da bi preprečil izseljevanje ljudi iz teh krajev in da bi si vsaj malo opomogli od pustošenja, so dobili ta privilegij za prosto trgovanje z domačimi lesenimi izdelki pa tudi z živino in platnom. Po izdaji patenta je postal krošnjar »Rib'ničan Urban, po cejl'm svet' znan« in so ga lahko srečali povsod na Slovenskem, par Dalmaciji, na Hrvaškem, v Vojvodini, na Furlanskem, po alpskih deželah in na Nemškem. Izraz zdomar ima enak pomen kot krošnjar, le da se je pojavil sredi 19. stoletja.

Ribniški grad z reko Bistrico

Potrebe trga so izoblikovale posamezne panoge, kot so **obodarstvo**, kjer se iz lesa prvovrstne jelke ali smreke izdeluje ogrodje za reto (rajto), rešeto ali sito, **podnarstvo**, **posodarstvo**, katerega končni izdelki so škafi, čebri, čebrice, brente, vedra, banjke, vsi narejeni iz lesa smreke in jelke, ki sta gladki in se lepo cepita, **žličarstvo**, to je izdelava žlic in kuhalic, za katere je primeren le bel les, ki ga daje javor, lepa bukev ali lipa, polentarjev, zajemalk, velnic, nečk, nožev itd. **Ročno mizarstvo** izdeluje kuhinjske deske za testo, meso, čebulo, lesene modele za maslo, ribežne, sušila, mišolovke, obešalnike, solnice, različne otroške igrače, **orodjarstvo** pa je najstarejša stroka lesene domače obrti in izdeluje grablje, vile, kosišča, toporišča, metle in podobne izdelke. **Strugarstvo** je bilo sprva le ob mlinih ali domovih ob

čarstvo je bilo močno razvito, saj so se ribniški zobotrebci prodajali po vsem svetu, dokler jih ni izrinila industrijska proizvodnja. Zadnji panogi sta **rešetarstvo** in **krošnjarstvo**. Rešeto je suhorobarski izdelek, najznačilnejši za Ribnico, saj jih drugje skorajda niso izdelovali. Rešet navadno niso izdelali do konca doma, ampak si je rešetar ločeno naložil obode in podne in jih nato sproti izdeloval.

Škrabčeva domačija v Hrovači Rojstna hiša enega najpomembnejših jezikoslovcev slovenistov 19. stoletja, patra **Stanislava Škrabca**, je ena osrednjih kulturnih znamenitosti Ribnice. Škrabec je utrjeval normo slovenskega knjižnega jezika in jo utemeljeval predvsem s knjižnim jezikom protestantov 16. stoletja in govorom osrednje Slovenije.

Butarice, simbol cvetne nedelje

Lončarstvo

Škrabčeva domačija s tradicionalno spalnico v notranjosti

Cerkev sv. Štefana

Stanislav Škrabec

vodah. Največkrat so izdelovali krožnike, skledice, valjarje, kuhinjska kladiva, ročaje za razno orodje pa tudi spominske predmete, kot so šatulje, vaze, znano ribniško marjanco ipd. **Pletarstvo** je naslednja znana panoga, katere končni izdelki so peharji, štručnice, torbice, cekarji, jerbasi, koši, cajne ... Tudi **zobotreb-**

je. Njegovo delo je bilo začetek poenotene zborne govorne norme slovenskega jezika. Prenovljena domačija, ki jo sestavljajo stanovanjsko poslopje, kašča, kozolec in skedenj, je tudi odlična priča bivalne kulture poznega 19. in začetka 20. stoletja ter odmeven prostor kulturnega življenja. **D**

Vir: www.slovenia-tourism.si (Slovenska turistična organizacija), www.ribnica.si

KNJIGI MESECA APRILA

Premiki

Avtor: Janez Janša.

Premiki so ena najuspešnejših slovenskih knjig (61.000 prodanih izvodov). V njej je Janša prikazal svojo aretacijo leta 1988, razloge zanjo in sile v ozadju. Sledijo poglavja o odboru za varstvo človekovih pravic, pripravah na volitve leta 1990, razorožitvi TO in o MSNZ, plebiscitu, osamosvojitvenih dilemah, o vojni za Slovenijo in umiku JLA ter o ugašanju Demosa.

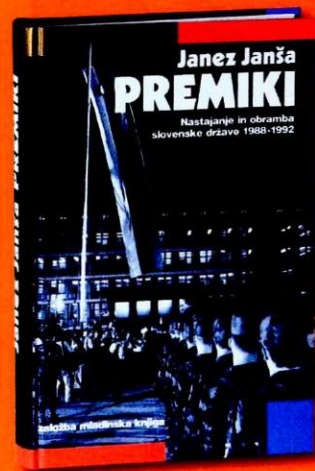
Obseg: 363 strani. Format: 15,5x23,5 cm. Trda vezava.

Redna cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR

25 % popusta: 1.650,00 SIT / 6,88 EUR

35 % popusta: 1.430 SIT / 5,96 EUR (naročniki Demokracije)

USPEŠNICA

Okopi

Avtor: Janez Janša.

Okopi so izšli leta 1994 in so tudi bili uspešnica (prodanih 17.000 izvodov). Tu Janša opisuje revolucijo, komunistično tajno policijo, poveljne pomore in diktaturo, vlogo Mačka in Ribičiča, zatrt Kavčičev poskus liberalizacije, ozadje izdaje njegovih spominov, odpiranje Mačkovega zaprtega območja na Kočevskem ter dogajanje leta 1993 in 1994, ko so stare strukture odstranile Janšo.

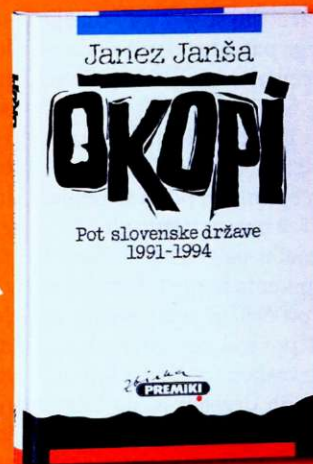
Obseg: 309 strani. Format: 16,5x24,5 cm. Trda vezava.

Redna cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR

25 % popusta: 1.650,00 SIT / 6,88 EUR

35 % popusta: 1.430 SIT / 5,96 EUR (naročniki Demokracije)

USPEŠNICA

Pri nakupu obeh knjig meseca aprila
vam priznamo **30% POPUST**

zato boste zanj odšteli le **3.080,00 SIT / 12,85 EUR.**

Naročniki tednika Demokracija pa
boste deležni **40% POPUSTA**

zato boste za knjigi odšteli le **2.640,00 SIT / 11,01 EUR.**

Akojska ponudba velja do 30. aprila 2006. Obvestilo potrošnikom: Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

☐ **Naročam knjigo Okopi** Število izvodov: _____

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

☐ **Naročam knjigo Premiki** Število izvodov: _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: **Demokracija, p.p. 4315, 1000 Ljubljana ali na faks 01 43 45 462.**

Naročila sprejemamo tudi po **e-pošti knjigarna@demokracija.si** ali po telefonu **01 43 45 463.**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5 % DDV.

NAROČILNICA

NAROČILO (označite z x):

- ☐ Tone Kuntner: **Mati Slovenija**
- ☐ Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo**
- ☐ Milan Zver: **100 let socialdemokracije**
- ☐ Albert Svetina: **Od osvobodilnega boja do banditizma**
- ☐ Janez Janša: **Okopi**
- ☐ Janez Janša: **Premiki**
- ☐ Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili**
- ☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije**
- ☐ Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne**
- ☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti**
- ☐ Vasja Klavora: **Predel 1809**
- ☐ Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske**
- ☐ Jože Dežman: **Moč preživetja**
- ☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja**
- ☐ Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo**
- ☐ Jože Dežman: **S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe**
- ☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi**
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.**
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.**
- ☐ Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora**
- ☐ Eiletz: **Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918**
- ☐ Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier**
- ☐ Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)**
- ☐ Vasja Klavora: **Koraki skozi meglo**
- ☐ Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli**
- ☐ Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor**
- ☐ Ive A. Stanič: **V objemu osvoboditeljev**
- ☐ Jože Zemljich: **Življenje je večna borba**

2.200,00 SIT / 9,18 EUR
6.200,00 SIT / 25,87 EUR
2.200,00 SIT / 9,18 EUR
6.700,00 SIT / 27,95 EUR
2.200,00 SIT / 9,18 EUR
2.200,00 SIT / 9,18 EUR
4.990,00 SIT / 20,82 EUR
8.500,00 SIT / 35,46 EUR
5.500,00 SIT / 22,95 EUR
3.906,00 SIT / 16,29 EUR
6.727,00 SIT / 28,07 EUR
5.500,00 SIT / 22,95 EUR
6.510,00 SIT / 27,16 EUR
10.850,00 SIT / 45,27 EUR
4.991,00 SIT / 20,82 EUR
6.510,00 SIT / 27,16 EUR
5.300,00 SIT / 22,11 EUR
1.085,00 SIT / 4,52 EUR
1.085,00 SIT / 4,52 EUR
4.449,00 SIT / 18,56 EUR
6.696,00 SIT / 27,94 EUR
4.232,00 SIT / 17,65 EUR
3.840,00 SIT / 16,02 EUR
6.460,00 SIT / 26,95 EUR
4.400,00 SIT / 18,36 EUR
3.000,00 SIT / 12,51 EUR
2.500,00 SIT / 10,43 EUR
2.000,00 SIT / 8,34 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite
na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 43 45 462.

*Poštnino po veljavnem ceniku Pošte
Slovenije plača naslovnik ob prevzemu.
Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.*

*Obvestilo potrošnikom:
Informativne cene v evrih so preračunane
iz tolarskih cen po centralnem paritetnem
tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.*

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" +
knjiga (po našem izboru)

☐ Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- ☐ mesečno* ☐ 4 x letno (9% popust) ☐ 2 x letno (10% popust) ☐ 1 x letno (20% popust)

* Če želite uveljaviti 8% mesečni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- ☐ upokojenec, ☐ invalid, ☐ brezposeln, ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

Udeležencev je bilo okoli 70.

Beseda mora obdržati moč

Lucija Horvat, foto: Bor Slana

Na Bledu je od 29. marca do 2. aprila potekalo 38. mednarodno srečanje PEN, ki se ga je udeležilo okoli 40 udeležencev iz tujine, domačih pa je bilo med 20 in 30.

Slovenski PEN je ob tej priložnosti delovno praznoval tudi svojo 80-letnico. Med pomembnejšimi tujimi literarnimi imeni so bili Casimir de Brita iz Portugalske, Grk Anastassis Vistonitis, na literarnem večeru na ljubljanskem gradu pa se je predstavila hrvaška pesnica Sibiha Petlevska. Glavni dogodki so se zvrstili v Hotelu Golf na Bledu, nekateri literarni večeri pa v Trzinu in Grosupljem. Razlog, da je bilo letošnje srečanje pisateljev prej kot ponavadi, je svetovni kongres mednarodnega PEN, ki bo letos v Berlinu potekal že konec maja. Udeležence je na Brdu pri Kranju sprejel tudi predsednik Janez Drnovšek. Uradno odprtje je bilo 30. marca s prvo okroglo mizo z naslovom Globalizacija sveta – marginalizacija literature, s katero bi radi opozorili, da je zaradi potrošniške kulture in miselnosti ogrožena prava književnost. Predsednik slovenskega PEN Tone Peršak je mnenja, da je bila v zadnjih desetih letih usoda književnosti v drugem planu, saj se je PEN ukvarjal predvsem

s humanitarnimi vprašanji, zato je bila takšna okrogla miza nujno potrebna. Tudi literaturo tako kot vse drugo čedalje bolj določa moda in kapital, uspešnice se hitro ustvarjajo pa tudi hitro umaknejo, saj jih morajo čim prej zamenjati druge. Hkrati nacionalnim literaturam močno grozi poenotenje. Večina udeležencev se je strinjala, da globalizacija izničuje posameznosti in posebnosti, redki pa so

predstavili tudi nekaj njenih pozitivnih vplivov. Tako je Paul Scott iz škotskega PEN dejal, da ima globalizacija tudi pozitivno plat, saj posameznike nehoti vzpodbuja k uporabi proti trendom.

Kultura ene knjige Predstavnik slovenskega PEN Andrej Blatnik je poudaril, da se pogosto zdi, da je knjig preveč, toda v resnici postajamo kultura ene knjige,

Terry Carlbom, švedski PEN

Slovenski pisatelj Miloš Mikel

Biblije, Korana, Imena rože ali Da Vincijeve šifre. Zmotne so tudi predstave o visokih nakladah na ameriškem trgu, kjer je resnica precej drugačna, saj se 93 odstotkov vseh knjig v ZDA proda v manj kot tisoč izvodih, v milijonih izvodov se prodajajo samo svetovne uspešnice. Zanimiv položaj ima tudi prevodna literatura: pri nas je na trgu okoli 70 odstotkov literature, ki je bila prevedena, v Turčiji 40 odstotkov, v angleško govorečih državah pa je takšne literature samo dva odstotka: »V angleščini pišočci pisci se prevedeni že rodijo, drugi pa prevedeni lahko postanejo,« je sklenil Andrej Blatnik. Na razpravi je bil izjemno kritičen tudi Boris A. Novak, ki meni, da so tudi nekateri pisateljski glasovi mednarodnega PEN marginalizirani, in hkrati poudarja eno od nalog članov PEN, ki je, da se aktivno postavijo v bran literaturi.

Naloga: ostati prepoznaven

Druga okrogla miza je potekala na temo Vloga PEN v sodobnem svetu, na njej pa so se udeleženci strinjali, da je še vedno treba slediti temeljnim smernicam PEN, ki sta svoboda govora in uveljavljanje literature. Po mnenju Terryja Carlboma iz švedskega PEN mora biti PEN bolj prepoznaven in ne sme biti drugorazredni Amnesty International. Zavedati se mora, da se v prvi vrsti zavzema za svobodo govora in seveda za ogroženo literaturo in pisatelje. PEN oziroma vsi njegovi člani se morajo še naprej odzivati na razmere v svetu, saj je ustvarjalni genij vsakega člana PEN glavno orožje, s katerim razpolaga PEN – takšno je bilo mnenje Kjella Olafa Jensena iz norveškega PEN. V petek se je program mednarodnega srečanja nadaljeval z okroglo mizo Mirovnega komiteja mednarodnega PEN z naslovom Svoboda izražanja kot sredstvo v boju proti terorizmu. Udeleženci so velik del razprave namenili terorizmu države nad svojim prebivalstvom. Tako je profesor France Bučar razložil, da obstaja veliko oblik terorizma, vsem pa je skupno, da poskušajo posamezniku in skupnostim onemogočiti svobodo izražanja in s tem svobodo opredeljevanja. **D**

Steletove nagrade

Prejšnji teden je Slovensko konservatorsko društvo v Narodni galeriji podelilo Steletovo nagrado. Letos jo je za življenjsko delo na področju konservatorstva prejela Anka Aškerc, ki od leta 2004 vodi celjski Zavod za varstvo kulturne dediščine (ZVKDS). Z izjemnim strokovnim, organizacijskim in javnim delovanjem je trajno prispevala k celostnemu ohranjanju kulturne dediščine. Aškercova se je ukvarjala s cerkveno arhitekturo iz vseh časovnih obdobij, z gradovi in dvorci ter nekaterimi ključnimi zgodovinskimi spomeniki. Steletova priznanja za leto 2005 pa so prejeli Bogdan Badovinac, Bernarda Jesenko Filipič in Natalija Planinc. Bogdan Badovinac je dobil priznanje za vodenje obnovitvenih posegov na samostanskem kompleksu Olimje. Prenova olimeljskega kompleksa predstavlja, čeprav še ni dokončana, zgledno predstavljeno spomeniško celoto. Bernardi Jesenko Filipič Steletovo je priznanje pripadlo za izdelavo kakovostne dokumentacije ob posegih na kulturnih spomenikih na Gorenjskem. Natalija Planinc je prejela priznanje za vodenje

Anka Aškerc

piranskega društva ljubiteljev kulturne in naravne dediščine Anbot, ki je lani ob ZVKDS in občini Piran pripravilo 60 prireditvev ob odprtju Dnevov evropske kulturne dediščine na temo Nesnovna kulturna dediščina. Vsi nagradjeni se predstavljajo tudi na razstavi v Spomeniško-varstvenem centru. L. H.

Razstave namesto pasijona

Uprizoritev Škofjeloškega pasijona je z letošnjega prestavljena na prihodnje leto, namesto tega pa bo Loški muzej letošnjo 400. obletnico prihoda kapucinov na slovensko ozemlje in 300. obletnico njihovega prihoda v Škofjo Loko zaznamoval z dvema razstavama

Prizor iz pasijona

in več prireditvami na temo pasijona in zgodovine Škofje Loke. V Galeriji Loškega muzeja bo na Loškem gradu od 6. aprila do 15.

oktobra predstavljena Škofja Loka iz časa, v katerem je nastajal Škofjeloški pasijon, to je od 1650 do 1750. Med drugim bodo na ogled običajne jedi tistega časa in tedanja kultura oblačenja. Ob razstavi, na kateri bodo poleg strokovnjakov iz muzeja sodelovali še nekateri znani zunanji sodelavci, bo izšel ekskluzivni katalog na 50 straneh. Katalog razstave bo izšel v več tujih jezikih in v Braillovi pisavi za slepe. Ti bodo Škofjeloški pasijon lahko prebrali v posebni izdaji v njim dostopni pisavi. Muzejsko društvo Škofja Loka bo uredilo predstavitevno razstavo fotografij in gradiva iz preteklih gledaliških uprizoritev pasijona, ki jo bodo odprli 7. aprila v Groharjevi galeriji. Sicer pa je potujoča razstava Škofjeloški pasijon 31. marca gostovala tudi v državnem zboru. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 6. 4.

19.30 Cankarjev dom: Simfonični orkester SNG Maribor. Dirigent: Robertas Šervenikas, solistka: Mūza Rubackytė, klavir, program: A. Kumar, F. Lizst, S. Rahmaninov

19.30 Šentjakobsko gledališče: J. Jacobs, W. Casey: Briljantina – muzikal

20.00 SNG Drama: C. McPherson: Jez

20.00 MGL: H. Müller: Kvartet

PETEK, 7. 4.

19.00 Raščica pri Velikih Laščah: Gost 19. Večera Na Trubarjevini – v čast domovini, ki ga organizira občina Velike Lašče v sodelovanju s Tonetom Kuntnerjem, bo pisatelj, dramatik in publicist Miloš Mikeln.

20.15 Cankarjev dom: Amala (Slovenija), Orkestar Darhija & Vokalisti Gilavutne (Makedonija) – romska glasba, džez. Skupina Amala v svojem ustvarjanju povezuje tradicionalno romsko glasbo in džez. Na doslej štirih izdanih albumih je razvila prepoznaven slog z vplivi džeza, latinskih ritmov, popa, funka in klasične glasbe. Makedonski Orkester Darhija in vokalna skupina Gilavutne združujeta stare tradicionalne pesmi z novejšimi pristopi in etnoglasbi. Skupino vodi profesorica glasbe Bajsa Arifovska, ki igra kar dvajset instrumentov.

Muzej novejšje zgodovine: Podobe družabnosti, razstava od 7. do 30. 4.

SOBOTA, 8. 4.

20.00 Dvorana Tivoli: Simple Minds (Velika Britanija): rok. Škotska skupina Simple Minds je nastala leta 1978 kot post-punk-art rock zasedba, ki je kot svoje vzornike navajala predvsem kultno skupino Roxy Music.

20.00 Gledališče za otroke in mlade: Radovan Gobec: Hmeljska princesa

20.00 SNG Drama: R. Schimmelpfennig: Ženska od prej

NEDELJA, 9. 4.

19.00 Slovenska filharmonija: Mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba (Italija) – a capella

20.00 Ljubljanski grad: Iskra Ignis: Kolumbovo jajce. Predstava se na komičen način loteva razlik med moškimi in ženskami in se sprašuje, ali so razlike med žensko in moškim res nerešljiv problem.

20.00 Cankarjev dom: Compañia Nacional de Danza Madrid (Španija) – balet

PONEDELJEK, 10. 4.

19.00 KIC Mestnega muzeja Ljubljana: Duo Claviere (Italija): Fortepiano v Evropi v Napoleonovem času. Ilario Gregoletto je znan italijanski čembalist, ki se že leta posveča izvajanju glasbe iz obdobja od 16. do začetka 19. stoletja. Leta 1987 je z Eleno Modena ustanovil zasedbi Duo Claviere in Ensemble Claviere, ki igra glasbo z baročnimi instrumenti.

20.15 Cankarjev dom: Konono No. 1 (Kongo) – etno. Konono No 1. so letos prejeli nagrado za novince leta v kategoriji world music, ki jo podeljuje tretji radijski program BBC. Skupino že 25 let vodi virtuos na likembeju (tradicionalnem palčnem klavirju) Mingiedi Mawangu.

TOREK, 11. 4.

18.00 Gledališče za otroke in mlade: Iztok Valič: Trnuljčica

19.30 Mestna hiša: Gregor Fele, violončelo & Irena Kavčič, flauta & Vlasta Doležal Rus, klavir – klasična glasba

20.00 MGL, mali oder: J. Prideaux: Gospodinja

SREDA, 12. 4.

18.00 Mestna knjižnica: Madagaskar, predavanje

19.30 Križanke: Godalni kvartet Fiasco in Trio Marakle – klasična glasba

Antarktična pustolovščina

Monika Maljevič

Nepričakovana nesreča in nenaden prihod hladnega vremena pretrgata antarktično odpravo pod vodstvom avanturističnega Jerryja.

Ker v reševalnem helikopterju ni dovolj prostora za njegove vlečne pse, jih je prisiljen pustiti v hladni puščini, kjer morajo 6 mesecev kljubovati smrtonosnemu mrazu, lakoti, divjim sneženim metežem in krvoločnim plenilcem.

Iz najhladnejše, najbolj vetrovne in najbolj nedotaknjene divjine na svetu prihaja akcijska pustolovščina, ki so jo navdihnili zares neverjetni resnični dogodki, zgodba o psih in ljudeh, o prijateljstvu, zvestobi, o neomajni vztrajnosti in upanju. Dogajanje je postavljeno na ledeno, nevihtno Antarktiko. Osem ujetih pripoveduje o osmih presenetljivih junakih, ki so ostali ujeti na dnu sveta, in o moškem, ki je preskočil vse ovire, da bi pripeljal svoje prijatelje domov.

Neusmiljena antarktična zima se komaj začne, ko odprava znanstvenikov in raziskovalcev – vodnik za preživetje Jerry Shepard (Paul Walker), njegov najboljši prijatelj in kartograf Cooper (Jason Biggs) in geolog Davis (Bruce Greenwood) – za las uide usodni nesreči, in sicer zaradi odločne ekipe osmih izurjenih vlečnih psov. Prisiljeni v evakuacijo morajo moške svoje ljubljene pse pustiti v zasneženem svetu z obljubo, da se vrnejo. Potem pa se približa ne-

Eight Below

Režija: Frank Marshall

Scenarij: David DiGilio, Mike Rich

Produkcija: David Hoberman, Patrick Crowley, Todd Liberman

Igrajo: Paul Walker, Bruce Greenwood, Jason Biggs, Moon Bloodgood, Wendy Crewson, Gerard Plunkett

Premiera: 6. 4. 2006

Distribucija: Cenex

vihta stoletja, zaradi katere obljube ne morejo držati. Živali ostanejo ujetje. Ti inteligentni, pogumni psi, ki jih vodi Maja, poleg nje pa sta še uporniški Mali in mladi alfa samec v nastajanju Maks, kljubujejo najbolj neizprosnimi zimam na planetu. Jerry pa zlomljenega srca pripravlja na videz nemogočo reševalno akcijo, pri čemer mu pomaga lepa in pustolovska pilotka Katie (Moon Bloodgood).

Pse in ljudi drži pokonci samo nezlomljiva vez prijateljstva, vsi pa se podajo na izjemo potovanje poguma, vztrajnosti in vere. Drug drugega znova najdejo na spektakularnem, a nevarnem ozemlju.

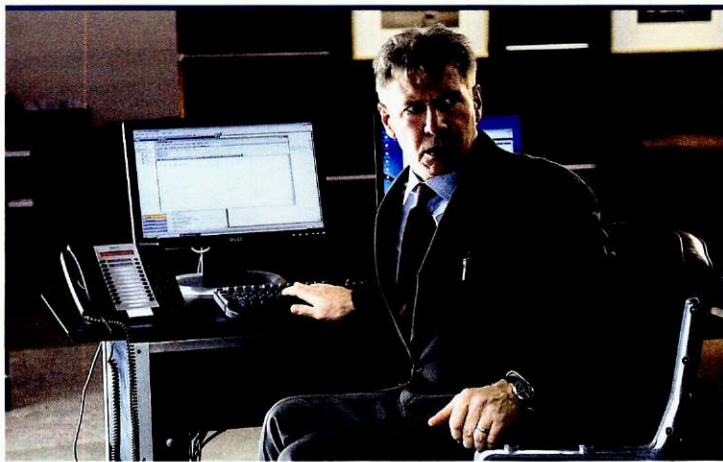
Pustolovščina se začne Ko je producent David Hoberman pred mnogimi leti naletel na japonsko filmsko uspešnico iz leta 1983 Nankyoku Monogatari, je

ob zgodbi o ujetih psih in njihovih človeških prijateljih, ki jih niso hoteli pozabiti, osupnil. Epska pripoved o izjemnem, neuklonljivem duhu in želji po preživetju je postala takrat najbolj gledan japonski film. Več kot desetletje je bil rekord gledanosti. V sijajni tradiciji klasičnih pustolovskih sag ga je videl kot »vznemirljivo, napeto in hkrati s čustvi nabito pripoved«.

Hoberman je menil, da bi tematike, ki se prepletajo v filmu, moralo videti še več ljudi. Zamislil si ga je ne toliko kot strašno, ampak predvsem kot pustolovsko zgodbo za vso družino, ki bi izpostavila navdihujočo povezavo med prijateljstvom in preživetjem, saj je prvo z drugim vedno povezano.

»Zgodba mi je bila všeč, saj je zelo napeta, hkrati pa pripoveduje o epskih temah prijateljstva, odgovornosti in zmagi duha,« pravi Hoberman. »Z menoj je ostala premnogo let, ko sem se trudili projekt spraviti skupaj, a mi ni uspelo, vse dokler si ni japonskega filma ogledal še nekdo iz vodstva Disneyja in ga je prevzel tako kot mene.« **D**

Požarni zid

Jack Stanfeld je vse svoje življenje posvetil ustvarjanju najvarnejšega bančnega računalniškega sistema.

Toda zločinci pod vodstvom neusmiljenega Coxa, igra ga Paul Bettany, ugrabijo njegovo družino in ga prisilijo, da vdre v bančni sistem in jim nakaže 100 milijonov dolarjev. Sodelavcem njegova dejanja postanejo sumljiva, zato mora sam obračunati s kriminalci in rešiti družino.

Računalniški strokovnjak za varnost omrežja Jack Stanfeld, igra ga Harrison Ford, dela za banko Landrock Pacific v Seattlu. V svoji karieri je razvil najučinkovitejši računalniški sistem, ki preprečuje kakršne koli vdore v banko. Z zapleteno mrežo šifer za dostop in požarnih zidov je banko zavaroval pred čedalje večjo nevarnostjo računalniških hekerjev, sam pa je užival vse večji ugled, zaradi česar je živel udobno življenje.

Z ženo Beth (Virginia Madsen), ki je arhitektka, in dvema otrokoma živi v čudoviti hiši ob oceanu. Toda Jack ni računal na šibko točko v svojem sistemu: sebe. In prav to šibko točko bo izkoristil skrajno neusmiljen in iznajdljiv tat. Bill Cox (Paul Bettany) je opazoval

Jacka in njegovo družino skoraj celo leto. Spremljal je njihovo življenje, prisluškoval telefonskim pogovorom s pomočjo kamer in mikrofonov. Ve, kako je ime prijateljem njegovih otrok, pozna njihovo zdravstveno stanje, celo šifro varnostnega sistema v njihovem okolišju. Oborožen z goro podatkov je Cox pripravljen na svoj podvig, pri čemer mu pomagajo plačanci. Vdre v hišo Stanfeldovih, vzame Beth in otroka za talce, dokler mu Jack ne priskrbi 100 milijonov iz banke. Jack je prisiljen poiskati luknjo v svojem varnostnem sistemu, tako da bo lahko prenesel denar na račun ugrabitelja, pri čemer bi sebe spravil v težave in zabrisal vse elektronske sledi, da Cox sploh obstaja.

Da bi bila zadeva še bolj zapletena, je Jackova banka v fazi prevzema, zaradi česar mu je še toliko težje priti do potrebnih podatkov. Notranjo opremo in terminale so prestavili na drugo lokacijo, zato mora Jack improvizirati, če hoče prenesti denar in rešiti družino ... M. M.

Firewall

Režija: Richard Loncraine

Scenarij: Joe Forte

Produkcija: Charlie Lyons, Dana Goldberg, Bruce Berman

Igrajo: Harrison Ford, Paul Bettany, Virginia Madsen, Jimmy Bennett, Carly Schroeder, Beverly Breuer, Matthew Currie Holmes

Distribucija: Ljubljanski kinematografi

Premiera: 6. 4. 2006

Na kratko

GEORGE CLOONEY in BRAT PITT sta se odločila za tretjo donosno filmsko krajo pod naslovom Oceanovih 13. Tokrat ženskih likov zelo verjetno, sodeč po izjavah producentov, ne bosta igrali Julia Roberts in Catherine Zeta Jones, temveč naj bi se v igralski ekipi pojavila ameriška igralka Ellen Barkin. Dannyja Oceana, ki bo organiziral še eno donosno krajo v Las Vegasu, bo spet igral George Clooney. Prvi film o skupini iznajdljivih lopovov Oceanovih enajst je bil posnet leta 2001 kot remake filma iz leta 1960, v katerem so nastopili takratni zvezdniki Frank Sinatra, Dean Martin in Sammy Davis Jr., film iz leta 2001 pa je režiral Steven Soderbergh. Drugi film z naslovom Oceanovih 12 je prav tako režiral Soderbergh, film je prinesel 800 milijonov dolarjev. V tretjem nadaljevanju je predvidena ista režisersko-producentska zasedba, vendar bo nekaj menjav v vlogah. Oceanovih 13 bodo začeli snemati julija v Los Angelesu, v kinodvoranah bo morda poleti prihodnje leto.

Na šestih lokacijah v mehiški državi Veracruz bodo prihodnji mesec začeli snemati film Guerrilla v ameriški produkciji, zgodbo o marksističnem revolucionarnem junaku ERNESTU CHE GUEVARI. Film bo režiral Steven Soderbergh, v njem pa bo nastopil portoriški igralec Benicio del Toro. Guevara je pomagal Fidelu Castru voditi kubansko revolucijo v letih 1956–1959 in skušal razplameneti levičarske upore v drugih državah, dokler ga leta 1967 niso ubili, ko se je z majhno skupino gverilcev spopadal z vojsko na bolivijskem podeželju. Rodriguez je dejal, da bo mehiško ozemlje za potrebe filma prikazano tako, kot da gre za pokrajino na Kubi in v Boliviji.

Igralec RANDY QUAID toži ustvarjalce filmske uspešnice Gora Brokeback in zahteva 10 milijonov dolarjev odškodnine, ker so ga opeharili. Privoliti je moral v nižjo plačo zaradi »nizkoproročanskega filma«. 55-letni Quaid v filmu igra ključno stransko vlogo kot upravljavec ranča, ki je priča razvoju homoseksualnega razmerja med dvema kavbojema, ki ju igra Heath Ledger in Jake Gyllenhaal. Svetovno znani in spoštovani igralec je izjavil, da mu je režiser filma Ang Lee leta 2004 dejal, da »vsega ne morejo plačati«. »Imamo zelo malo denarja, vsak se po svoje žrtvuje, da naredimo ta film,« mu je dejal Lee. Ker pa Quaid zdaj meni, da so ga potegnili za nos, zahteva v tožbi 10 milijonov dolarjev odškodnine.

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107.8 MHz

RADIO VELENJE

Eprostor

Tekst in foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Renault espace 2,2 dCi privilege

Da je bil espace prvi med sebi enakimi, vsaj v Evropi, res že vrabci čivkajo. Da je še vedno odličen in moderen avtomobil, pa je dejstvo. Tri leta na trgu ga niso prav nič utrudila. Zelo veliko prostora in udobja se skriva v sodobno oglati karoseriji, v kateri je lahko pet ali sedem sedežev. In zelo veliko uporabnosti kupec dobi na nekaj več kot 4,66 metra dolžine.

Več kot prostor Za družino bi težko izbrali primernejši avtomobil. Ker se danes veliko in dlje potuje, je pomembno, da pridejo na cilj vsi spočiti, kar v espaceu ne bo težko. Sprednja potnika lahko poljubno nastavljata svoja sedeža, pa bodo tisti zadaj še ve-

više, na armaturni plošči, ne bo s tem prav nič narobe, pa še več prostora za drobnarije bo, čeprav ga je že sedaj ogromno. Dobesedno ogromno, saj so veliki predali povsod in v njih mimogrede 'izgubite' kakšno stvar.

Nered Takšna ureditev prostora je bila tokrat zares dvorezen meč. Če gredo uporabnosti same pohvale, je zato več graje namenjene ergonomiji voznikovega prostora. Položaj za volanom je sicer zelo dober, saj sta tako volan kot sedež lepo nastavljiva, večina komand (radio, tempomat) pa je ob ali na volanskem obroču. Klimatski napravi se ukazuje kar z gumbi na vratih vsakega potnika. Veliko manj udobno pa je upravljanje z drugimi gumbi kot sta 'start-stop' in tisti za tempomat ali omejevanje hitrosti pred ročico menjalnika. Prav tako je zelo daleč od voznika vzvod elektronske ročne zavore, tako da se mora vedno nagniti naprej, da jo vklopi. Svetla stran espacea so velike steklene površine, ki v kabino spuščajo res

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	RENAULT ESPACE 2,2 DCI
vrsta motorja	štirivaljni, vrstni, turbodizelski, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	2188
moč v kW (KM) pri vrt./min	110 (150) pri 4000
največji navor v Nm pri vrt./min	320 pri 1750
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4661 x 1965 x 1728
medosna razdalja v mm	2804
prtljažnik v litrih	291/2860
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1775 (555)
največja hitrost v km/h	188
pospešek 0-100 km/h v s	11,5
poraba (po normah EU) v l/100 km	10,3/6,3/7,7
poraba na testu v l/100 km	9,1
cena vozila v SIT	8.812.000

dno imeli dovolj prostora. Prav tako so sedeži mehki in udobni ter kljub daljšemu sedenju ne utrujajo. Pri petsedežni izvedbi ostane ogromno prostora v prtljažniku, katerega težka vrata se odpirajo visoko in ki sprejme tudi zelo velike kose prtljage. Kot nalašč za tiste, ki s seboj včasih vozijo kakšne športne pripomočke. Sprednja sedeža imata zelo uporabna naslona za roki in sta zložljiva, kar bo znal ceniti voznik na krajših vožnjah, ki zahtevajo pogostejše posege po prestavni ročici, saj je slednja postavljena precej nizko. Če bo v naslednji generaciji našla mesto

veliko svetlobe in skrbijo za odlično preglednost na vse strani. Zelo ozki robovi sprednjih šip skoraj ne omejujejo pogleda, le ogromno steklo spredaj mora biti zaradi oblike na robovih ukrivljeno in rahlo popači sliko, vendar slednje ni tako moteče kot kaplje, ki se vijejo po bočnih šipah med hitrejšo vožnjo po dežju. Vode namreč ne zadržuje noben stranski žleb, zato teče naprej po boku in zakriva pogled na stranski ogledali, kar je lahko v nekaterih primerih precej moteče.

Dovolj za vse Turbodizelski štiri-valjni motor povsem zadovoljivo vleče vso maso, tudi ko je espace

bolj naložen, v izdatno pomoč pa mu je šeststopenjski menjalnik, ki učinkovito izkorišča navor in lepo sledi voznikovim ukazom, če le niso prehitri. Ropota motorja je očiten le v hladnih jutrih, ko še ni ogret, ali med ostrejšimi pospeševanji, sicer pa je zelo tih sopotnik ob umirjeni vožnji. Tudi porabi lahko malo, med sedem in osem litrov. Visoka poraba na testu je predvsem posledica krajših voženj in predstavlja zgornjo mejo povprečja. Francosko udobno je podvozje, ki vliva dovolj zupanja, seveda pa se avto že zaradi višine precej nagiba in ne ljubi preveč kratkih ovinkov. Vodljivost je kljub temu dobra, espace pa je zelo okreten tudi na manjših prostorih, ker se kolesa lahko kar precej zasukajo.

Vse v znamenju prostora. Je odličen potovalnik ali prijeten sopotnik na krajših in aktivnejših izletih. Motor se zdi kar prava izbira, opreme je veliko, le cena je postavljena precej visoko. Res je, da ponuja največ v svojem razredu, vendar si ga bo večina družin še kar nekaj časa le želela. **D**

Novice

HYUNDAI MED ZVEZDAMI Generalni uvoznik in distributer za vozila Hyundai je 14. marca 2006 organiziral prireditev z imenom Hyundai med zvezdami. Na odru so udeležence tako zabavale zvezde s področja glasbe, športa in lepote sveta: Natalija Verboten, Saša Lendero, New Swing Quartet, Iztok Čop, Dejan Košir, Vili Resnik in Samo Miklavc. Vrhunec večera je bil prav gotovo slovesna predstavitev nove Hyundai-jeve zvezde svetovnega formata – novega santa féja.

NOVI SANTA FÉ Popolnoma nov predstavnik SUV segmenta – novi santa fé je oblikovan tako, da bo nadaljeval in še okrepil Hyundai-jevo že tako močno ofenzivo v tem precej nasičenem in hitro rastočem segmentu. Novi santa fé je od svojega predhodnika zrasel v vse smeri: 175 mm v dolžino, 45 mm v širino in 65 mm v višino, za 80 mm pa se je podaljšala tudi medosna razdalja. Rezultat povečanih dimenzij je prostornejša, udobnejša in razkošnejša notranjost. Celota je edinstven paket, ki združuje že znane Hyundai-jeve vrednote: kakovost, zanesljivost in odlične vozne lastnosti. Santa fé bo na voljo z 2,2-litrskim CRDi VGT dizelskim motorjem (150 KM).

ŠKODA ROOMSTER V ponedeljek (27. 3. 2006) so v Škodini tovarni v češkem Kvasinyju začeli serijsko proizvodnjo modela roomster. S tekočega traku bo do konca leta 2006 zapeljalo najmanj 15.000 roomsterjev, proizvodnja tovarne pa se bo postopoma poviševala, dokler ne bo dosegla 190 vozil na dan. Proizvodne zmogljivosti moderne Škodine tovarne v Kvasinyju so se zaradi uvedbe četrtega modela povečale predvsem na področju montaže in izdelave karoserij. Na najpomembnejše evropske trge bo zapeljal poleti 2006, v Slovenijo pa prihaja septembra.

CHRYSLER 300C'LONGWHEELBASE'

Dodatnih 15 centimetrov za večje udobje. Pri Chryslerju so predstavili za 152 milimetrov podaljšani izvedbi chryslerja 300C in 300C touring, ki sta namenjeni le kupcem na severnoameriški celini. Prirastek pri dolžini karoserije je pripomogel k ustvarjanju dodatnih 288 litrov prostora za zadnja dva potnika. Poleg tega bodo kupcem ponudili veliko dodatne komfortne opreme. Na seznamu opreme za fond sta med drugim zložitveni in osvetljeni pisalni mizici, dva 12-voltna priključka za prenosni računalnik ali mobilni telefon ter dodatne bralne luči.

Radio Krka
106.6 MHz

Najvišja stavba na svetu je tajvanski Tajpej 101.

Tekma pod oblaki

Aleš Kocjan

Čedalje večje preseljevanje ljudi v mesta in pomanjkanje prostora v njih arhitekta in gradbenike čedalje bolj sili h graditvi visokih zgradb, hkrati pa se je med njimi razvila tekma, komu bo uspelo zgraditi najvišjo stavbo na svetu.

Dolga leta sta najvišjo stavbo na svetu predstavljala dvojčka Petronas v Kuala Lumpurju, ki se s svojimi 88 nadstropji dvigata 452 metrov visoko. Januarja lani jima je ta naziv prevzel trgovsko-poslovni kompleks, ki so ga zgradili v Tajpeju, glavnem mestu Tajvana. Nebotičnik, ki so ga poimenovali Tajpej 101 in so ga gradili od leta 1997, se ponaša s samimi presežniki. Visok je 505 metrov, ima 101 nadstropje, v njem je 12.000 pisarn, ima pa tudi najsodobnejša dvigala, ki obiskovalce od prvega do 90. nadstropja s hitrostjo 60 kilometrov na uro popeljejo v vsega 40 sekundah. Čeprav so investitorji v nebotičnik vložili veliko denarja, njegova graditev je stala 1,7 milijarde dolarjev, pa se ne bodo mogli prav dolgo ponašati s tem, da so zgradili najvišjo stavbo na svetu. V Dubaju, enem izmed Združenih arabskih emiratov, je podjetje Emaar že začelo graditi t. i. Dubajski stolp, ki naj bi krepko presegel višino 508 metrov. Kako visok bo, investitorji prav zaradi tekme pri graditvi najvišjih stavb še nočejo izdati, strokovnjaki pa so na podlagi v

javnosti predstavljenih skic ugotovili, da se bo višina zgradbe gibala med 700 in 710 metri. S takšno višino bo Dubajski stolp zasenčil vse druge stavbe, hkrati pa bo arhitekturno in tehnološko najbolj zapletena stavba na svetu. Njegovi temelji bodo segali kar 55 metrov globoko, imel bo 160 nadstropij in najsodobnejša dvigala, narejen pa

bo tako, da ga bo po potrebi mogoče nadgraditi, kar je v današnji gradbeni tekmi zelo pomembno.

Bo stolp zdržal? Čeprav se nekateri bojijo, da zgradba zaradi velikih temperaturnih razlik in močnih vetrov, ki pihajo na tistem območju, ne bo varna, glavni arhitekt Adrian Smith zatrjuje, da ne bo tako. Stabilnost naj bi stavbi zagotavljali prav globoki temelji in posebne vzmeti, ki bodo blažile sunke vetra in morebitnih potresov. Ali njegova predvidevanja držijo, bo mogoče videti, šele ko

bo stolp zgrajen, za zdaj pa se zdi, da mu potencialni kupci pisarn in stanovanj (cena enega se giblje okoli milijon evrov) v stolpu povsem zaupajo. Tako je pogodbo o nakupu stanovanja v stolpu (v 109. nadstropju) pred kratkim podpisal italijanski modni kreator Giorgio Armani, za nakup prostorov pa naj bi se zanimali tudi nekateri drugi bogataši in zvezdniki.

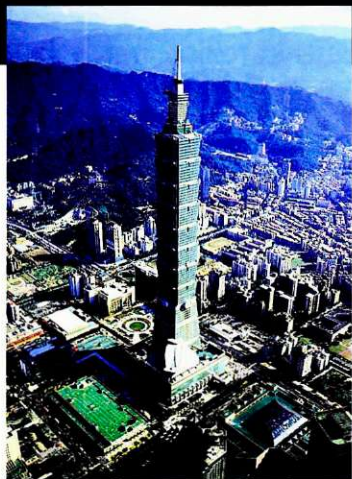
Tisočetrska stavba Dubajski stolp naj bi bil po zdajšnjih ocenah predvidoma zgrajen leta 2008, vendar pa se s slovesom najvišje stavbe na svetu najverjetneje ne bo mogel ponašati prav dolgo. Londonski arhitekt Eric Kuhne je namreč pred kratkim napovedal, da namerava v Kuvajtu s sodelavci postaviti nebotičnik, ki bo v višino meril kar tisoč in en meter, s čimer bi zasenčil vse podobne zgradbe na svetu. Nebotičnik naj bi sprejel 700.000 ljudi, stal naj bi kar 124,5 milijarde evrov, zgrajen pa naj bi bil v petindvajsetih letih. Prvi osnutek zgradbe je Kuhne že predložil kuvajtskim oblastem, zdaj pa čaka, ali bo za gradnjo dobil zeleno luč.

Dubajski stolp

Dvojčka Petronas v Kuala Lumpurj.

namreč od leta 1997, ko so začeli graditi ta trgovsko-poslovni kompleks, v mestu zaznali večje število šibkih potresov, ki jih prej na tem območju ni bilo. Strokovnjaki domnevajo, da do potresov prihaja zato, ker kamnine dobrih 700.000 ton težkemu kompleksu ne dajejo dovolj opore, zaradi česar se tla pod njim počasi posedajo. Ugi banj o tem, ali bi se lahko stavba začela pogrezati in ali bi se lahko celo prevrnila, preiskovalci za zdaj nočejo komentirati, kot pravijo, bodo natančen odgovor na to dale šele obsežne meritve. Drugi strokovnjaki pa že zdaj opozarjajo, da bo treba v prihodnje večjo pozornost pri graditvi nebotičnikov posvečati prav sestavi tal, sicer lahko pride do katastrofe.

Tekma za to, kdo bo zgradil najvišjo stavbo na svetu, poleg navduševanja nad zmogljivostmi današnje arhitekture in gradbeništva odpira tudi številna vprašanja o smiselnosti takih zgradb, vendar za zdaj ni pričakovati, da bi se njihova graditev ustavila. Dokler bo zanje obstajal ekonomski interes in dokler bodo mestom in državam, v katerih stojijo, pomenile prestiž, se tekma pod oblaki ne bo ustavila. ■

Vprašljiva gradbena tekma Čeprav se tekmovanje v višini stavb dviga dobesedno v nebo, se mnogim gradbenikom in arhitektom postavlja vprašanje, ali je takšne zgradbe zaradi varnosti sploh še smiselno graditi. Pri tem strokovnjaki največkrat opozarjajo na varnost takšnih stavb v primeru potresov in na vplive različnih vetrov, ki pihajo na takšnih višinah. Eno izmed večjih nevarnosti pri graditvi predstavlja tudi njihova teža. Seizmologi že sumijo, da teža takšnih zgradb povzroča celo potrese. Tako denimo tajvanski geologi preučujejo nekatere nenavadne dogodke, ki so se v tajvanski prestolnici zgodili prav pri graditvi Tajpeja 101. Seizmologi so

Najvišja stavba v Sloveniji

V Sloveniji najvišja zgradba ni kakšen blok ali poslovni center, ampak dimnik trboveljske termoelektrarne. Visok je 360 metrov, njegova graditev, ki je potekala od leta 1974 do 1976, pa je stala okoli 100 milijonov dinarjev, kar bi danes znašalo približno 20 milijonov evrov.

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija
s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kablinskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kablinskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro. Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilnetovem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Hokejisti Jesenic so favoriti v finalu, kjer prvič ne bo Ljubljancanov.

Hokejski osorej

Lovro Kastelic, foto: arhiv Demokracije

V zadnjem krogu hokejskega državnega prvenstva se je Olimpija le dobre pol ure veselila uvrstitve v finale. Potem pa je prišla novica iz Podmežakle: Slavija premagala Jesenice.

Hokejski osorej pa se na Slovenskem že tretjo leto zapored vrti okoli neizplačanih dolgov. Hokejsko zvezo Slovenije (HZS), krovno organizacijo ene najbolj plemenitih in tradicionalnih športnih panog pri nas, žal še vedno vodijo predvsem neplemeniti špekulanti; tisti, ki so pred tremi leti obljubljali in potem prelomili obljubo; tisti, ki so brez denarnega kritja obljubljali 7.500 evrov za preboj v elitno skupino svetovnega hokeja – VSAKEMU izmed slovenskih hokejskih vite-

zov, ki v nasprotju s svojimi nadrejenimi svojih obljub zlepa ne prelomijo. To še posebej spoštuje slovenska športna javnost, ki hkrati dobro ve, da naši izvrstni hokejisti svoj talent, znanje in motive črpajo iz mikroskopskega bazena, v katerem je registriranih le nekaj čez 200 članskih hokejistov, v državnem prvenstvu pa ta čas na le štirih ledenih ploskvah igra 8 klubov.

Vitezi izpolnijo obljubo Leta 2004 naši vitezi še enkrat izpolnijo obljubo in si z zmago v diviziji I znova

priigrajo nastop med elito, v kateri se jim na SP prvenstvu skupine A v Avstriji uspe tudi obdržati. Predsednik HZS Ernest Aljančič reprezentantom za vnovični preboj v elitno skupino svetovnega hokeja, kot smo že zapisali, obljubi nagrado: 7.500 evrov vsakemu. Obljube ne izpolni. Še več: HZS pristane v hudi finančni krizi, njen obseg netozadolženosti ob koncu leta 2004 doseže 274 milijonov tolarjev, kar je 2,3-krat več, kot je proračun vseh letnih prihodkov HZS. Hokejska zveza nima več

niti za servisiranje reprezentanc. Diha le še na škrge in živi od posojil RTV, SKB in OKS. Zanimivo: daleč največji posojilodajalec HZS je podjetje Class, last samega predsednika HZS. »A veste, kako je danes z denarjem v športu, težko ga je dobiti. Z določenimi sponzorji so bile pogodbe pripravljene, a zaradi političnega položaja, saj veste, bile so volitve, ljudje niso prav pretirano z veseljem dajali v te zadeve.« Igralci začnejo bojkotirati različne reprezentančne akcije; hokejska zveza pa jih še naprej vleče z (ločenimi) podpisi najrazličnejših pogodb.

Jesenice rešijo Slovenijo Medtem se po desetih letih zvezdica znova vrne v železarsko mesto. Očitno pa tudi moč. Nestl Aljančič kot izjemni hazarder (s figo v žepu) cinično napove, da bodo hokejisti zanesljivo nastopili na svetovnem prvenstvu skupine A v Avstriji. In tudi zmaga: na pomoč namreč priskoči jeseški trojica Slavko Ažman, Pavel Rupar in Brane Jeršin. Zberejo 27 milijonov tolarjev in zadnji hip poplačajo pretekle dolgove, ki so medtem še narasli. Na izrednem sestanku, na katerem manjka službeno odsotni Aljančič, jeseški župan Boris Bergant slavnostno naznani: »Slovenija gre vendarle na svetovno prvenstvo!« Jesenice rešijo Slovenijo, ki se potem pravilčno obdrži med svetovno hokejsko smetano. MŠŠ pod vodstvom ministra Zvera postane nekakšen neuradni pokrovitelj hokejske reprezentance; Aljančič pa je še vedno službeno odsoten. Mediji se sprašujejo, od kod Ruparju denar. Ali je to de-

tv PRIMORKA

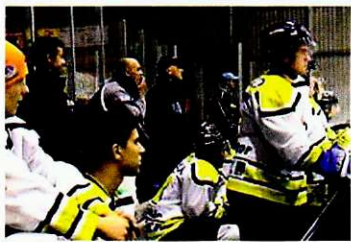
Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

Dnevnik TV Primorka
od ponedeljka do petka ob 20.00

aktualne novice
s Primorske

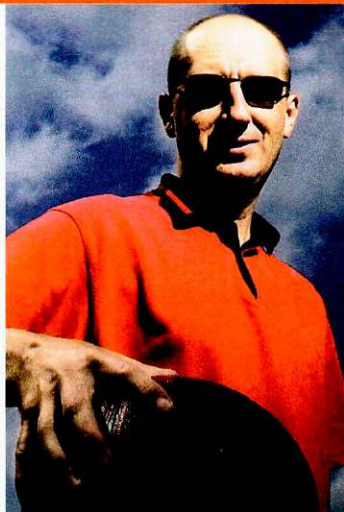
Slavija – zasluženi finalisti

nar slovenskih davkoplačevalcev? Ali pa je nemara sedanjo zasedbo MŠS sram prejšnje, ki je z nekaterimi drugimi ljudmi nezakonito nakazovala denar prek asignacijskih računov na HZS, in tako popravlja nastalo sramoto?

Na začudenje mnogih Pavel Rupar po čudežno uspešni misiji ne postane predsednik HZS, temveč HK Jesenice. Nestl Aljančič se vendarle prikaže in s stisnjenimi zobmi izdavi: »Ne vem, ali je Rupar posredoval na ministrstvu. Če je, sem mu za to hvaležen.« Slovenske zdrahe pa naposled odpihnejo odličnega finskega stratega Karija Savolainena, ki je balkanizem (denarja ni – denar je – pa ga spet ni) raje zamenjal za udobnejše razmere na Finskem. Njegovo mesto zasede Čeh František Vyborny.

Volksit in Slavija cela Ob koncu lanskega leta so se hokejske vrste potem vendarle nekoliko strnile. Nestl Aljančič je svojo predsedniško mesto zadržal še vsaj do konca letošnjega leta oziroma do naslednje volilne skupščine. Nihče ni namreč želel prevzeti pogorišča leto dni pred volitvami. Aljančič je naposled le zagotovil obročno odplačevanje še zadnjih dolgov HZS. To je zagotovo močno razveselilo tudi nekdanjega repre-

zentančnega kapetana Tomaža Vnuka, ki je kot eden od štirih igralcev-upnikov moral čakati na omenjeno zagotovilo vse do zadnjega. Državno prvenstvo je pričakal v dresu novoustanovljenega moštva Alfa. To je nadvse pomembna novost in projekt Pavleta Kavčiča, ki pa je bil v svoji prvi sezoni še brez strehe nad glavo. »Gradbena dela so zdaj pri koncu, računamo, da bo ledena ploskev v Vevčah kmalu nared in bomo končno lahko začeli trenirati na svojem ledu.« Kljub stalnemu gostovanju in pomanjkljivim treningom se je ekipa odlično spopadla s konkurenco in v končnem obračunu prvega dela v končnici opravila še z jeseniškim podmladkom (HIT Casino Kranjska Gora), za nagrado v drugem delu DP pa se je pomerila z elitnimi ZM Olimpijo, Acronijem Jesenicami, letošnjimi prvaki mednarodne lige, in zaloško VTZ Slavijo. Prav slednja je z jeseniško »pomočjo« v zadnjem tednu popolnoma razburkala že tako razburkane hokejske vode. Favorizirane Jesenice so namreč najprej v gosteh gladko izgubile z Olimpijo, potem pa še s Slavijo doma. Po prvem porazu so jim očitali »kuhinjo« – izločitev Slavije zaradi večnega derbija z ZM Olimpijo; ko pa so se govorice že povsem razlezele, so jim Jeseničani zaprli usta: v svoji Podmežakli so prikazali še bolj anemično predstavo in v slogu volk sit in koza cela Slaviji potrdili finalno vstopnico, s katero se bodo Kontrec, Terlikar in prijatelji že dreviudarili za novo zvezdico. **D**

Nogometno nerazviti

Esad Babačić

Kdor je bil prepričan, da se sodniške krivice iz nesrečne Južne Koreje in Japonske ne morejo ponoviti, se je po velikem derbiju španske lige verjetno zamislil.

Tako slabega sojenja na tako visoki ravni nismo že dolgo videli. Nobenega zagotovila ni, da se podobne blamaže ne bodo ponavljale tudi na svetovnem prvenstvu v Nemčiji. Sodnik Medina Cantalejo je razbesnel igralce Realja, ki so se smejali njegovim neverjetnim napakam. Najbolj jezen je bil Roberto Carlos, ki se ni mogel zadržati, potem ko si je Cantalejo izmislil najstrožjo kazen za domačine. Brazilski veteran si je prislužil rdeči karton in svoje soigralce porinil v žrelo Ronaldinha in družine. Ko se je že zdelo, da bo Barcelona zlahka opravila s kraljevskim klubom, se je od nekod prikazal Ronaldo s svojo prodornostjo. Roninjeva forma se očitno dviguje, kar ni čudno, če vemo, da je predurmi največji športni spektakel. Tako vsaj mislijo v nogometno razvitem svetu, ki mu pa mi že dolgo ne pripadamo več. Čeprav sta do največje športne žurke na svetu le še dobra dva meseca, pri nas ni čutiti kakšnega posebnega utripa; kot da bi bili nekako vdani v svojo usodo. To niti ni čudno, če vemo, da smo edina evropska prestolnica brez prvoligaša – nogometnega seveda. Škoda, ker se zdi večini pri nas ta podatek bolj ali manj nepomemben. Pa vendarle je zdaj morda pravi trenutek, da se z njim soočimo. Res je, da ima petdeset evropskih držav vsaj enega prvoligaša, večina od njih pa tudi dva ali več. Najbolj razvite so Gruzija, Grčija in Rusija, ki imajo celo po sedem klubov iz glavnega mesta. Irska ima denimo kar pet prvoligašev iz Dublina, pa čeprav tam nogomet še zdaleč ni na prvem mestu. Islandija ima štiri prvokategorijske iz Reykjavika, kar je ogromno za tako majhno državo, ki nima kakšnih posebnih nogometnih uspehov. Podatek, da smo Slovenci kot nekdanji udeleženci evropskega in svetovnega prvenstva brez prvoligaša iz Ljubljane, je precej bolj kot za nas zanimiv za tiste, za katere je prvoligaš iz metropole najbolj normalna stvar na svetu. Ko bodo ugotovili, da ga pri nas nimamo, se bodo najprej čudili, že v naslednjem trenutku pa se jim bomo zaradi tega zdeli malce smešni. Ko bodo začeli brskati po naši zgodovini, bodo ugotovili, da smo bili od nekdaj zelo povezani z nogometom, kar jih bo še dodatno zmedlo. Toda na koncu bodo vendarle odnehali, saj se jim bo zdelo vrtanje po bistvu nekega naroda brez prvoligaša iz glavnega mesta povsem nepomembno v primerjavi z vsem, kar jih čaka junija in julija letos. Če veste, kaj se bo takrat dogajalo v Nemčiji.

V najmočnejšem evropskem klubskem rokometnem tekmovanju smo oba finalista dobili iz Španije. V finalu bosta torej **CIUDAD REAL**, ki je pred tem ugnal Celje, in **PORTLAND SA**. Za prvega igrata Pajovič in Rutenka, za drugega pa Lubej.

Švicarski as **ROGER FEDERER** je še enkrat pokazal, zakaj je prvi teniški igralec sveta. V finalu Key Biscayna je v treh nizih (7:6 7:6 7:6) že sedmič zaporedoma ugnal šestega nosilca Hrvata Ivana Ljubičića.

»Bomba« izpraznila sodišče.

Anonimni šaljivci praznijo sodišča

Bogdan Sajovic, foto: Gregor Pohleven

V zadnjih tednih je postala očitno nova modna muha, da neznanci po telefonu grozijo z bombami na sodiščih. Delo seveda zastane, izgubljen je kup delovnih ur, hitrejšemu delu sodišč pa seveda to niti po naključju ne pomaga.

V zadnjih tednih je postalo »nastavljanje« bomb po slovenskih sodiščih modna muha. Po Kopru in Mariboru je prišla na vrsto tudi prestolnica. Anonimen telefonski klic, češ da je v prostorih sodišča nastavljena bomba, je sredi dopoldneva prisilil varnostnike in policiste, da so evakuirali ljudi iz stavbe. Na pločnikih in v parku okoli sodišča so se tako gnetli sodniki, strojepiske, tožilci, odvetniki, obtoženci, priče, policisti, nabralo pa se je tudi kar nekaj zijal. Pripadniki posebne protibombne enote policije so nato dobri dve uri pregledovali stavbo. Na srečo se je izkazalo, da je bil klic o nastavljeni bombi lažen. Večinoma so sicer tako ali tako skoraj vsi v stavbi menili, da gre za neslano šalo, zato je tudi evakuacija stavbe potekala brez panike ali razburjenja. Ljudje so sicer malo rentali, kajti vsa kolobocija jim je zmedla

načrte za tisti dan. A vendar je bilo seveda pametneje, da so se držali predvidenega postopka. Kaj pa če kdaj ne bo šlo za šalo in bi bila bomba v resnici podstavljena?

Anonimnega telefonskega šaljivca za sedaj še iščejo. Primer je tako odprt, in če se bo ujel, ga bo smeh minil. Za tovrstne šale je predpisana krepka denarna kazen, lahko pa tudi do pol leta zapor. Še bolje pa bi bilo, če bi šaljivcu naložili tudi

Psi bombe niso izvovali.

povračilo vse škode – ne le za stroške iskanja, ampak tudi za izgubljene delovne ure zaposlenih na sodišču oziroma vseh, ki so zaradi klica tistega dne izgubljali čas in denar.

Izguba časa in denarja Nekateri razmišljajo, da pri takšnih klicih ne gre le za objestnost, ampak so nekakšno maščevanje sodnemu aparatu zaradi zamud. Se pravi, da so nekomu zaradi počasnega mletja sodnih mlinov popustili živci, pa si je na ta način dal duška.

A tudi takšen način ne bo prav ničesar razrešil oziroma pospešil rešitve sodnih zaostankov. Pravzaprav lahko vso zadevo še poslabša. Na dan »bombe« na ljubljanskem sodišču je bilo razpisanih okoli sedemdeset obravnav na različnih oddelkih sodišča in tudi na različnih stopnjah. Vsaj nekaj od njih bi jih bilo tistega dne lahko rešenih. Tako pa so ostale nerešene, saj niti

potem, ko se je izkazalo, da gre za lažen alarm, delo tistega dne v glavnem ni steklo normalno. Namesto tega se je začelo besno preizporejanje. V že določene urnike obravnav so morali nekako vrniti tiste, ki so zaradi alarma odpadle oziroma bile pretrgane. Datume so morali na novo uskladiti tako sodniki kot tudi tožilci, odvetniki in drugi udeleženci obravnav. Treba je bilo na novo vabiti priče, obtožence, oškodovance, sodne izvedence. Izgubljene ure, potne stroške, stroške privedb bo treba plačati iz proračuna. Poleg tega jih bo treba plačati še enkrat, na naslednji obravnavi. Anonimni šaljivci bi se morali zavedati, da te stroške navsezadnje plačujejo tudi oni.

V petek, 31. marca, je anonimno sporočilo o nastavljeni bombi, ki se je pozneje izkazalo za lažno, izpraznilo tudi Okrožno sodišče v Celju. **D**

Nenavaden videz osvobaja

Videz ne zadostuje, da bi vas policisti smeli legitimirati.
Oblačite se torej čim bolj nenavadno.

Ustavno sodišče je odločilo, da je v 35. členu zakona o policijski element neustavnosti. Zakon namreč določa, da lahko policist osebi, ki s svojim obnašanjem, ravnanjem, videzom ali zadrževanjem na določenem kraju ali ob določenem času vzbuja sum, da bo izvršila, se pripravlja na izvršitev ali je izvršila kaznivo dejanje ali prekršek. Sam videz brez drugih dokazov naj tako ne bi bil zadosten razlog za legitimiranje s strani policije, gre pravzaprav za vdor v človekovo zasebnost. Takšna odločba je bila podana na podlagi vprašanja varuha človekovih pravic Matjaža Hanžka v zvezi s primerom Amele Đogić. Oktobra 2002 so namreč Đogićevo na ulici legitimirali policisti, njen mož, tedanji najvišji islamski dostojanstvenik v Sloveniji, mufti Osman Đogić, pa je presodil, da so njegovo ženo legitimirali

le zato, ker je kot muslimanka nosila na glavi ruto.

Policija sicer navadno legitimira na podlagi videza. Kadar je vlomljeno v trgovino, najprej legitimirajo skupino mladcev, ki postopajo za sosednjim vogalom, ali brezdomce, ki popivajo v bližnjem parku. Tega očitno po novem ne bodo mogli več, saj se bodo legitimirani lahko sklicevali na to, da jih legitimirajo le zaradi videza, torej protiustavno. Očitno bo tako lahko policija legitimirala, ne da bi ravnala protiustavno, le normalno oblečene državljane. Če hočete torej imeti mir pred policijo, nosite raztrgane cape, svetleče se trenirke, jakne z mrtvaškimi glavami, turbane ali indijske ogrlice. Le normalnih oblačil nikar, saj vas v takšnem primeru Hanžek in ustava ne branita pred legitimiranjem policije, ampak ste kot pošten državljan dolžni mirno in brez ugovora sodelovati. B. S.

DRAGA NAIVNOST Lastniki hiše na Vogrskem so svoja vhodna vrata sicer zaklenili, potem pa so ključ shranili na običajno, naivno izbrano »varno« mesto v bližini vrat. Neznanec, najverjetneje gre seveda za domačina, ki so mu navade sosedov dobro znane, je našel ključ, brez težav vstopil in premetal notranjost hiše. Ne da bi ga opazili se je nato izgubil v neznano, z njim pa je odšlo približno dva tisoč evrov, ki so jih nepredvidneži hranili doma. Policisti tatu še vedno iščejo, oškodovanci pa si bodo očitno morali najti drugo »varno« mesto, kjer bodo v prihodnje puščali ključne vhodnih vrat svoje hiše.

SAMPOŽIG ZIDANICE Na Vrbnem so v večernem mraku visoko v nebo švigali plameni in glas o požaru se je naglo raznesel po vsej okolici. Na požarni alarm so se hitro odzvali okoliški prostovoljni gasilci in začeli gasiti zidanico, ki jo je naglo požiral ogenj. Na prizorišče so prišli tudi policisti in kaj hitro ugotovili, da je zidanico zažgal lastnik sam. S samopožigom si je tako naredil za milijon tolarjev škode in brez potrebe naredil stroške tudi gasilcem in policistom. Zakaj je zakuril svoje lastno premoženje, bo moral vsekakor pojasniti tudi sodniku.

RTS:

vsak delavnik
18.00
(pon-pet)

KRONIKA
osrednja informativna oddaja

Tv program RTS lahko spremljate preko oddajnikov v Mestnem inštitutu za radio in televizijo preko kablovskega sistema na kanalih S 9 (Maribor in okolica), K 06 (Ptuj) in 35 (Celje) in preko kablovskega sistema na kanalih S 9 (Ljubljana in okolica), K 07 in S 8 (Ljubljana in okolica) in preko kablovskega sistema na kanalih S 9 (Murska sobota)

EVJ ELEKTROPROM

- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- kabelsko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEDMICA

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 KISOVEC
tel.: 03 56 57 150
fax: 03 56 71 488
www.elektroprom.si

ŠTAJERSKI VAL

prijateljstvo bližina domišljija

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

Špelca je zapustila Atomik Harmonik.

Adijo, Špelca!

Na slovenski glasbeni sceni je nedavno veliko prahu dvignila novica o odhodu Špele Kleinercher iz skupine Atomik Harmonik. Dejstvo, da simpatična plavalaska zapušča ta čas eno najbolj priljubljenih skupin pri nas, pa ni presenetilo le oboževalcev atomikov, ampak tudi preostale člane zasedbe. Špela, Jani in Frai Toni, ki že iščejo nadomestno pevko, pravijo, da ni pomembno, ali je dekle svetlo laso ali temnolaso, pomembno je le, da se bo v celoti »zlilo« s skupino.

Za Špelcin odhod naj bi bila »kri-va« ljubezen. Zaljubila se je namreč v Primorca Sebastjana, s katerim želi preživeti čim več časa. Ker skupina Atomik Harmonik večinoma nastopa ob koncih tedna, je za Špelino ljubezen ostalo le malo časa. Poleg tega, da so nastopi nadvse utrudljivi, je bilo od odhajajoče članice slišati, da tudi odnosi v zasedbi niso takšni, kot bi morali biti ...

Končno Vzhod Zahod

Vzhod Zahod je naslov glasbenega prvenca Eve Hren, ki bo izšel konec marca. Gre za ploščo z desetimi novimi skladbami, med katerimi so nekatere nastale še v času, ko je bila Eva članica skupine Katrinas. Naslovno skladbo je predstavila na Slovenski popevki 2004. Glasba, ki jo najdete na zgoščenki, je po zaslugi Evine upornosti in ustvarjalnosti svojevrstna osvežitev v slovenskem glasbenem prostoru. Navdih skladbam je življenje v vsej svoji barvitosti, humornosti, globini in širini; s stvarmi, ki jih sreča na poti vsakdo vsak dan. Zaradi njene izbirčnosti pri izboru glasbenikov pa lahko pričakujemo prvovrsten izdelek tudi za zahtevnejšega poslušalca. Z Evo so ustvarjali in snemali elitni slovenski glasbeniki v najboljših studiih.

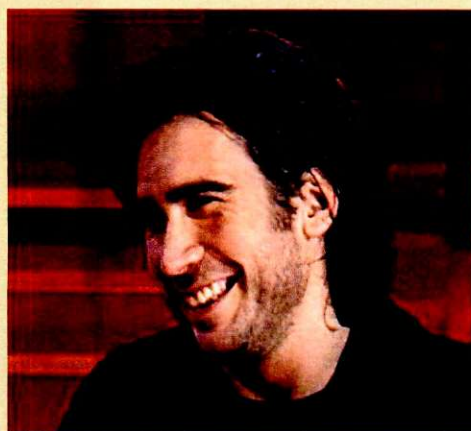

Izšel je prvenec Eve Hren.

Janova (izjemna) gesta

Ne moremo mimo dejstva, da so na svetu (in tudi pri nas) ljudje, ki so pripravljeni pomagati pomoči potrebnim. Med njimi so tudi glasbeniki. Ob praznovanju 33. rojstnega dne se je za dobrodelni koncert odločil Jan Plestenjak, eden najuspešnejših glasbenikov slovenskega prostora. Za povabljenе goste, svoje prijatelje in znance je pripravil koncert v ljubljanski Operi, in sicer zato, kot je zapisal v vabilu, "... da skupaj naredimo nekaj za tiste, ki na jutri ne gledajo s toliko veselja, ki jim je življenje namenilo bistveno težjo pot kot nam. Letos si ob rojstnem dnevu ne želim majhnih ali velikih daril zase, namesto mene naj jih prejmejo tisti, ki jih res potrebujejo!" Povabljenec je tako pozval k dobrodelni gesti – darovanju za otroke, obbolele za rakom. Rak je v otroškem obdobju redka bolezen, kljub temu pa zanjo v Sloveniji letno zbolijo okoli 50 otrok in mladostnikov. Možnost ozdravitve je sicer odvisna od vrste bolezni, a v celoti zdravnikom s sodobnimi načini zdravljenja uspe trajno pozdraviti več kot 60 odstotkov otrok. Zdravljenje je večinoma zelo naporno in zah-

tevno za bolnike, saj pri večini oblik otroškega raka zajema različne kombinacije kemoterapevtskih sredstev. To so zdravila, ki jih uporabljajo za uničevanje rakavih

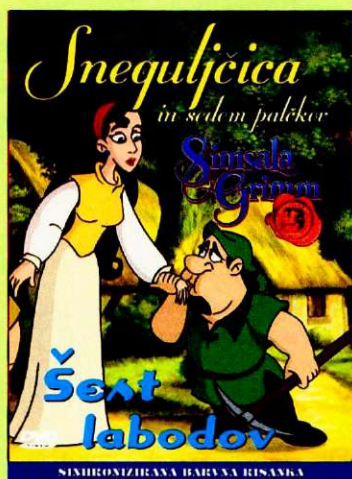
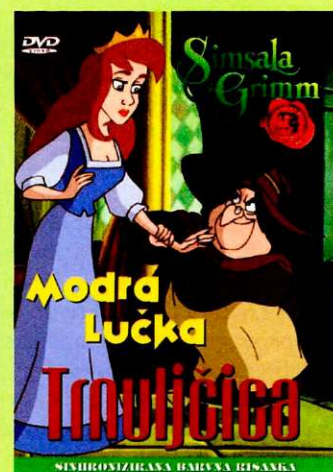
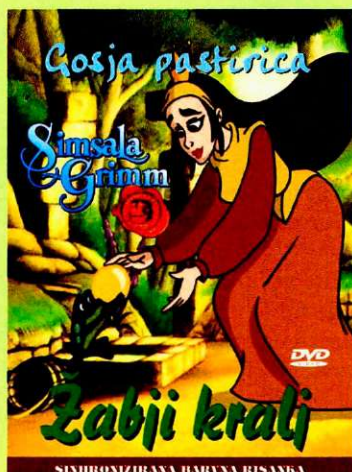

Hvala, Jan!

celic, vendar imajo številne neželene učinke, zaradi katerih je zelo pomembno, kako jih odmerjajo. Za odmerjanje uporabljajo priprave, ki se imenujejo perfuzijske črpalke in omogočajo natančno in varno odmerjanje zdravil, ki jih bolniki dnevno dobivajo v obliki intravenskih infuzij. Že pred koncertom se je na računu Ustanove za pomoč otrokom z rakom, ki je vsa zbrana sredstva namenila nakupu perfuzijskih črpalk, **zbralo več kot 3.900.000 tolarjev**, številka pa je kasneje še naraščala. Jan je z izkupičkom zelo zadovoljen in pravi, da ga bolj osreči, če kaj podari, kot če kaj dobi.

POMLADNA ZBIRKA PRAVLJIC

VSAK PONEDELJEK DVD OB NAKUPU VEČERA ZA SAMO 990 SIT (4,13 EUR)

PO DVE RISANKI NA VSAKEM DVD

Nedeljska kombinacija

Magična gledalka

Minulo nedeljo sem doživela rahel televizijski šok. Za prvega so poskrbeli v Popovem TV Klubu, za drugega pa v Intervjuju na TVS.

TV Klub je bil napovedan kot oddaja, v kateri bodo govorili o novih pravilih, ki so začela veljati v državnem zboru za pripadnike sedme sile. Gost Kluba je bil predsednik France Cukjati. No, sem si rekla, pa se bosta s Špelo malce pogovorila. Pa ni bilo tako. Špela je utegnula reči le »kako pa kaj to komentirate, kaj bi pa k temu dodali,« kajti na »zvezi« iz državnega zbora se je najprej pojavila v sliki in besedi novinarka Suzana Lovec, za njo pa še dr. Marko Pavliha. Šipkova je tako le ponudila svoje ime in svoj obraz kot gostiteljica oddaje, besedo pa je odstopila drugim. Tako je novinarka Lovčeva nenehno ponavljala, kako so nova pravila ogrozila pravico javnosti do popolnega informiranja in kako zdaj novinarji ne bodo smeli več stati pred vrati za javnost zaprtih sej, ampak se bodo morali zadovoljiti le z izjavo enega od udeležencev zaprte seje, ki ga bo za nagovor novinarjem določila komisija sama. Če jezo novinarjev lahko še razumem, ker jim je v javnosti uspelo ustvariti vtis, kako so ogroženi, pa skorajda nisem mogla zapreti ust, ko sem poslušala dr. Pavliho. S kakšno jezo, kakšnim gnevom je govoril o diktaturi v državnem zboru! O novem redu ni našel nobene dobre besede, zmerjal je Cukjatija kar povprek, privlekel na dan zgodbo o odvzemu besede Majdi Širca, o potrebi, da bi Cukjati pravzaprav moral odstopiti in tako naprej. Na drugi strani je v studiu kamera pokazala predsednika Cukjatija, ki od groze ni vedel kaj bi, na koncu zmerjanja niti ni želel več komentirati, le kislo mu je šlo na smeh. Revez je verjetno mislil, da je prišel na

pogovor z novinarko POP TV, doživel pa je najbolj nizkotno kanonado svojega poslankega kolega iz LDS Pavlihe. Za nameček je Pavliha še podpredsednik državnega zbora in tudi soodgovoren za način in ureditev gibanja novinarjev v njem. Pa voditeljici recimo niti na misel ni prišlo, da bi ga vprašala: »Gospod Pavliha, ker je vse tako grozno in kasarniško, ali boste morda odstopili? V takšnem parlamentu verjetno ne želite več biti podpredsednik?« Pa nič. Ostaja mi le upanje, da je bila tudi sama presenečena nad nivojem, ki ga po novem prakticirajo v LDS, in da se v dani situaciji ni najbolje znašla.

Da tisti večer presenečenj še ni bilo konec, je pozno zvečer poskrbel Lado Ambrožič s svojim gostom, novim predsednikom sveta RTV Slovenija Stanetom Grando. Prav potrudila sem se, da bi si Intervju ogledala, kajti zelo me je zanimala nova vizija najvišjega vodstva RTVS o tem, kakšno televizijo, kakšen program in s katerimi ljudmi bomo v prihodnje gledali. Ne nazadnje si tudi domišljam, da so mi to na RTV dolžni povedati, saj sem prispevala svoj glasek k novi ureditvi. Pa nisem izvedela nič. Voditelj se je delal, da je v goste povabil pravzaprav zgodovinarja dr. Grando, in kolikor bi mi bila sicer pripoved o Zedinjeni Sloveniji lahko zanimiva, me je tokrat delala nestrpno. Saj vendarle dr. Granda ni bil povabljen zaradi razlage zgodovine 19. stoletja, pač pa zato, da bi lahko spoznali, kam bo plula barka RTVS. Piko na »i« temu nesporazumu pa je dodal še Ambrožič, ko mu je na koncu v podtonu navrgel: »Se pravi – to le ne bo desna televizija?«

Da ne bi bili moteni:
(tako in drugače)

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Življenje vas meče levo in desno, včasih se zdi, da ne boste mogli priti na zeleno vejo, potem pa se stvari spet same od sebe uredijo. Konec tedna si vzemite čas za sprostitev, še prej pa se potrudite, da boste naredili vse, kar morate, za službo.

Bik
21.4.-21.5.

Sanjarjenje o prihodnosti ne bo nič približalo tega, kar si želite – za to si boste morali malo bolj prizadevati. Boste dovolj hitri ali vas bodo spet prehiteli? Naredite vse, da ne boste slabe volje, ko bo najmanj treba.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Frustrirani ste zaradi kariere in bi radi kakšno spremembo. Zelo bo v redu, če se boste kar tako podali na lov za delom, ki vas bo bolj veselilo kot sedanje. Imeli boste milijon opravkov, vendar se ne naveličajte.

Rak
22.6.-21.7.

Kar pogumno se pustite presenetiti. Nove smernice se vam bodo odprle, ko se boste sprostili. Romantični konec tedna se utegne spremeniti v pravo moro, ki ji ne boste videli konca. Pohitite z dogovori o poslih, da vas ne prehitijo.

Lev
22.7.-21.8.

Včasih so slike na internetu lahko nerealne, zato se raje odločate za nakup v trgovini. Nikakor vam ne bo žal, če boste nekemu pomagali z denarjem – vrnil vam bo na tak ali drugačen način. Poskrbite, da boste uživali.

Devica
22.8.-21.9.

Kupi papirjev, med katerimi je veliko neuporabnih, vam nikakor niso v ponos, zato se boste potrudili, da bodo izginili iz vaše delovne mize. Ni vaša stvar, kaj se zasebno dogaja v družini nekega znanca, zato ne sprašujte preveč.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Vaše znanje je zelo potrebno neki osebi, ki vam nikakor ni naklonjena. To boste ugotovili in jo poslali tja, kamor sodi. Sobota bo najprimernejši dan za vse, kar ste nameravali narediti in popraviti. V nedeljo počivajte.

Škorpion
23.10.-21.11.

Vaši prijatelji ta teden ne bodo imeli prav veliko časa za vas, saj se bodo ukvarjali s svojimi težavami. Poiščite si kakšno zanimivo zaposlitev, ki vam ne bo nikoli presedala, in počakajte. Denarno vam bo šlo dovolj dobro.

Strelec
22.11.-20.12.

Imeli boste nekaj težav z delovnim zagonom, a se bo uredilo, ko boste slišali neprijetno novico. Predvsem vas bo skrbelo, ker ne boste deležni rezultatov, ki ste jih bili navajeni. Zavrteti boste morali kar nekaj telefonskih števil.

Kozorog
21.12.-19.1.

Mogoče je čas, da malce poskrbite tudi za svoje sorodnike, saj ne morejo brez vas. Gre za to, da vsaj dobra beseda veliko pomaga in da človeku zagon pri delu. Vaša družina vas potrebuje in zato se ji posvetite, kolikor le morete.

Vodnar
20.1.-18.2.

Vaša kreditna kartica bo doživela polom, če ne boste pazili, za kaj porablja denar. Osebnostna kriza se bo prevesila proti koncu, zato boste laže zadihali. Pomlad vam bo prinesla veliko lepega, zato se je veselite.

Ribi
19.2.-20.3.

Najbolj srečni ste, če pomagate nekemu, ki to res potrebuje. Delo vas ta teden ne bo tako zelo okupiralo, če boste vsak dan vstali malo bolj zgodaj. Začelo se bo pomladansko delo, če imate kaj vrta, zato se kar pripravite.

28 založb in skoraj 400 knjižnih naslovov

KNJIŽNI KLUB
Samorog

*Velike misli,
dogodki in osebnosti preteklosti,
žive teme sedanjosti,
literarni junaki in njihove zgodbe,
pesniške širine duha in
pravljica obzorja sveta.*

Kot član kluba nimate nobenih obveznosti v klubu

Knjižni klub Samorog, Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, telefon: 01 433 43 06,
e-pošta: knjizni.klub@samorog.com, splet: www.samorog.com

28 založb in skoraj 400 knjižnih naslovov							SESTAVIL: MIRAN ERCEG							GESLO		VZPETINA PRI BEOGRADU		MESTO NA KITAJSKEM (IZ CRK BILO)		KAMNINA GABRSKA GLOBOČNICA		PINČU SORODEN LOVSKI PES		SREDO-ZEMSKA OKRASNA RASTLINA	
KNJIZNI KLUB Samorog Velike misli, dogodki in osebnosti preteklosti, žive teme sedanjosti, literarni junaki in njihove zgodbe, pesniške širine duha in pravljična obzorja sveta.							MESTO V MONTANI (IZ CRK TALAGA)																		
							RIDA																		
							LONČENA SKLEDA ZA MLEKO																		
							MESTO V NIGERIJU (IZ CRK ORLINI)																		
							VALJEVO								STAROGRŠKI SVOBODNJAK										
							NORVEŠKI SMUČ TEKAČ (ODDVAR)								KRAJ PRI TREBNJEM										
DEMOKRACIJA		DRUGO IME ZA PLANIKO		RUSKI PESNIK (MIHAIL)		VRSTA MINERALA		ZAKOVICA (LJUDSKO)		DRAMA IYA BREŠANA		DEMOKRACIJA		BROM		POBIRALEC NAROČNINE		UMIRANJE, POMOR (ZASTARELO)				CIGAN			
SLOVENSKI SLIKAR (FRANCE)												MEHKO USNJE						IVO ZORMAN				POGLED NA POKRAJINO		MESTO V SIRIJI	
												RIMSKA BOGINJA JEZE						HITER KONJSKI TEK							
PODZEMNI DEL RASTLINE																GNOJNI KOŠ ZA NA VOZ									
NEPROFE-SIONALKA, LJUBITELJICA																DIRIGENT DORATI									
																ANT. LUKA PRI RIMU									
TRAVNIK OB VODI								EGIP. BOG SONCA						NADLEŽNA ŽUŽELKA						NEON					
								RAČUNAL. SISTEM						NEM. MATE-MATIK (EMIL)						POSTOPAČ, MEČKAČ					
POZITIVNA ELEKTRODA										PRIPADNIK SASOV								BELORUSKA REKA, PRITOK RPIJATA		SL. VESLAČ (IZTOK)					
										EG. BOGINJA PRAVICE										NAOČARKA (HIND. IME)					
NEKDANJI KENIJSKI ATLET (HENRY)										DELAVEC PRI MARTINOVKI														KRADLIIVEC, ZMKAVT	
EGIPČANSKA BOGINJA IZIDA										TOPEL VETER															
										MIRAN TRONTELJ															
FRANCOŠKI POLITIK (PIERRE)								SLOVENSKI SLIKAR IMPRE-SIONIST																	
ALEŠ VALIČ				VERA ALBREHT		TINA TURNER						KEMIJSKI ZNAK ZA NATRIJ						GRŠKI DIDAKTIČNI PESNIK							

Rešitev prejšnje križanke

GLAVNA, LIKALO, OVINEK,
GARAMI, ORADA, VN,
INA, ISPA, SILBA, JIM,
STAVANGER, JE, KAREL,
OTO, ALAN, ARAN, RODOPI,
NAMIG, SAMO, SEJA, HRUP,
OSA, KECAL, EON, ANOR,
OLI, AVSTRALIJA, RAJ,
NASTANITEV

Nagrajenci 12. številke

- 1. nagrada:** **MARIJAN VALENTINČIČ**,
Breg 56, 4274 Žirovnica
- 2. nagrada:** **METKA RUTAR PIBER**,
Alpska c. 1, 4260 Bled
- 3. nagrada:** **IVICA PREMROV**,
Zgornje Bitnje 274, 4209 Žabnica

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

- 1. nagrada:** bon v vrednosti 7.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 2. nagrada:** bon v vrednosti 5.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 3. nagrada:** bon v vrednosti 3.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 13. 4. 2006
pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

➤ **3.4.1783** se je rodil ameriški pripovednik in diplomat Washington Irving. Rekel je: »Oster jezik je edino orodje z rezilom, ki postaja z rabo vse ostrejš.«

➤ **3.4.1871** se je v Ljubljani rodil slovenski zdravnik ftizilog Demeter Bleiweis. Z Avgustom Levičnikom je 1907 ustanovil prvi protituberkulozni dispanzer na Slovenskem.

➤ **4.4.1527** se je rodil Holandec Ortelius, ki je narisal prvi moderni atlas sveta.

➤ **5.4.1588** se je rodil angleški filozof Thomas Hobbes, ki je učil, da je zaradi naravnega stanja, v katerem je človek človeku volk, nujna družbena pogodba v obliki države.

➤ **5.4.1701** so v Ljubljani na kraju podrte stolnice začeli graditi novo.

➤ **5.4.1896** so se začele v Atenah prve olimpijske igre moderne dobe.

➤ **6.4.1483** se je rodil Rafael (Raffaello Santi), eden od velikanov visoke italijanske renesanse.

➤ **6.4.1490** je na Dunaju umrl kralj Ogrske in Češke Matija Korvin, ki se je v spominu Slovencev ohranil kot ljudski junak kralj Matjaž.

➤ **6.4.1630** se je rodil francoski književnik Jean de Santeul. Ko se mu je prijatelj pritoževal zaradi ženine nezvestobe, ga je tolažil z besedami: »Verjemi, da gre za namišljeno bolezen, ki sploh ni nevarna. Za njo jih zelo malo umre, zelo veliko pa jih živi, četudi jo imajo.«

➤ **6.4.1830** je Joseph Smith ustanovil mormonsko skupnost. Središče mormonstva je v Salt Lake Cityju v ZDA, kjer so bile leta 2002 zimske olimpijske igre.

➤ **6.4.1899** se je v Tolminu rodil publicist in narodni delavec Albert Rejc. Poleti 1927 sta z Zorkom Jelinčičem ustanovila ilegalno narodnjaško organizacijo Tigr.

➤ **7.4.1906** je začel bruhati vulkan Vezuv. Tok lave je zalil mesto Ottaviano, Neapelj pa je pokrila debela plast pepela. Ker so bile strehe hiš preobtežene, so se vdrle.

➤ **8.4.1336** se je rodil mongolski voditelj Timurlenk. Njegove horde so brez razlike pobijale krščansko in muslimansko prebivalstvo in spreminjale cele dežele v puščave.

➤ **8.4.1692** se je v Piranu rodil violinist in skladatelj Giuseppe Tartini.

➤ **8.4.1990** so bile v Sloveniji, ki je bila ena od šestih republik Jugoslavije, po 52 letih prve demokratične večstrankarske volitve. Zmagala je opozicijska zveza Demos.

➤ **9.4.1865** se je končala ameriška državljanska vojna. Začela se je 12. aprila 1861.

➤ **9.4.1872** se je rodil francoski predsednik vlade Leon Blum. Ko se mu je starejši profesor pritožil, da poslanci vedno glasujejo za finančno podporo zaporom, manj radi pa za podporo šolam, je Blum odgovoril: »Kaj hočemo, prepričani smo, da se v šolo ne bomo nikoli več vrnili, glede zapora pa človek nikoli ne ve ...«

POGLED NAZAJ (OD 3. 4. DO 10. 4.)

Živo srebro iz Idrije

Deželni knez nadvojvoda Karl II. je **6. aprila 1580** izdal tako imenovani karolinški rudarski red, ki je podrobno opredeljeval pravice in dolžnosti rudarjev in rudniških uslužbencev ter upravitelja Rudnika živega srebra v Idriji. Dunajski deželni zbor je do leta 1918 dobival iz idrijskega rudnika velike dobičke, saj je bil idrijski rudnik dolga leta eden najbogatejših in najdonosnejših v Evropi.

O njegovih začetkih je znanih nekaj legend. Ena pravi, da ga je odkril oglar Škafar, ko je v potoku namakal leseno posodo. V njej je zagledal sivo snov, ki se je pretakala v drobnih kroglicah, se vedno znova spojila, ne da bi puščala kakršne koli sledove. Ko se je vračal domov, je srečal vojaka najemnika Andreja Ka-

cijanarja in mu vse povedal. Kacijanar je zbral ljudi in ti so začeli kopati. Novica se je hitro razširila. Iz Benečije in Furlanije so začeli prihajati rudarji. To naj bi se zgodilo okoli leta 1490. V prvih desetletjih je bil idrijski rudnik v zasebnih rokah. Lastništvo je bilo razdeljeno med 43 podjetniki. Ker so cenili, da so v idrijski kotlini velike zaloge živega srebra, je deželni knez Karl II. aprila leta 1575 odkupil rudnik z vsemi posestniškimi pravicami.

Narodni svet za Slovenijo

Nemčija in Italija sta **6. aprila 1941** brez vojne napovedi napadli Jugoslavijo. Isti dan so na pobudo bana Marka Natlačenca ustanovili Narodni svet za Slovenijo. Bil je politično predstavništvo Slovencev. Sestavljalo ga je 5 predstavnikov SLS in po en predstavnik JNS, Narodne radikalne stranke, SSJ in Samostojne demokratske stranke, zahtevo po sodelovanju KPS pa so zavrnil.

Narodni svet si je prizadeval ohraniti čim več nepoškodovanih gospodarskih in prometnih naprav in je pozival k redu in miru. Poskušal je doseči, da bi se mu podredila jugoslovanska vojska v Sloveniji, po razglasitvi

NDH pa je 11. aprila 1941 razglasil prevzem vrhovne oblasti v Sloveniji. Narodni svet si je predvsem prizadeval, da bi Slovenijo zasedel en okupator in da bi bila priznana kot politični subjekt, kot neke vrste država, kot je bila na primer Slovaška. Ker pa se je Hitler že pred tem odločil za razkosanje Slovenije, pogajanja, ki so bila v Celju med 12. in 14. aprilom, niso mogla biti uspešna.

Severnoatlantski pakt Nato

Potem ko so Sovjeti uprizorili komunistični udar na Češkoslovaškem, eno leto pred tem pa z blokado poskušali izstradati Zahodni Berlin, so predstavniki Velike Britanije, Belgije, Danske, Francije, Islandije, Italije, Kanade, Luksemburga, Nizozemske, Norveške, Portugalske in ZDA **4. aprila 1949** v Washingtonu podpisali sporazum o ustanovitvi Severnoatlantskega pakta Nato. Namen pakta je bil preprečiti, da bi se železna zavesa pomaknila naprej proti zahodu.

Sovjeti so najprej po Evropi angažirali svoje privrženke, ki so obtoževali podpisnice, da pripravljajo vojno proti miroljubni SZ, kasneje pa je SZ ustanovila svoj Varšavski pakt.

Zanimivo je, da sta Francija in Velika Britanija že dve leti pred tem, 4. marca 1947, v Dunkerqueu podpisali zvezo proti morebitni oživitvi nemške agresivne politike. Sporazumu so se kmalu pridružile tudi druge evropske države. Praktično je tako začel nastajati Nato.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pism, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 12/63

Politične vetrne elektrarne (4)

Gospodu Aplencu nihče ne krati pravic, ki mu kot državljanu Republike Slovenije pripadajo. Vendar se mora zavedati, da te pravice niso absolutne. Te pravice so absolutne do trenutka, ko se srečajo s pravicami drugih državljanov Republike Slovenije, ki so nasprotne njegovim stališčem. In takrat nastopi prvo pravilo demokracije – VEČINA. In večina je na moji strani, saj večina prebivalcev in prebivalcev Slovenije in kar 82 odstotkov prebivalcev in prebivalcev občine Ilirska Bistrica podpira graditev vetrnih elektrarn.

Ne morem se strinjati z vami, da sem s svojim člankom napadel vas kot avtorja in ne vaših »argumentov«. Argumentov preprosto nimate. Jasno sem zapisal, da uporabljate večkrat zavržene laži. To lahko v vsakem trenutku, z vrhunskimi strokovnjaki iz naše občine, dokažem. Sem pa zelo odločno napadel vaše nepoznavanje grebene Milanja – Goljaki, kjer bo stala VE, vaše nepoznavanje tehnologije VE, vaše nepoznavanje finančne konstrukcije investicije itd. Kratko povedano – vaše neznanje.

Nerazumljivo mi je vaše ponavljanje, kako se zavzimate za sonaravni razvoj v skladu s stališči sedanje vlade. Ali z dobrikanjem vladi poskušate kam prilesti? Več kot očitno je, da stališč sedanje vlade do graditve VE ne poznate. VE Volovja reber ni politična investicija prenoviteljskih strank, pač pa gospodarska investicija.

To investicijo podpira tudi sedanja vlada, predvsem pa največja vladna stranka SDS. Ne nazadnje je na zadnjih državnoborskih volitvah v Ilirski Bistrici zmagal gospod Milan Zver, ki se je v svojem programu jasno zavzel za gradnjo VE. Tudi sedaj se v vladi zavzema za graditev, za kar mu je večina občanov in občanov naše občine hvaležna.

V občini Ilirska Bistrica se za graditev VE nismo odločili čez noč. V našo odločitev je vložena ogromno dela, raziskovanja, preračunavanja, tehtanja ... Svoje veliko strokovno znanje o okolju, v katerem živimo, smo dokazali tudi na občinskem svetu s temo Natura 2000. Strokovno smo bili veliko pred uradnimi »strokovnjaki« z ministrstva za okolje in prostor. V našem okolju so namreč želeli zavarovati tudi rastlinske in živalske vrste, ki jih pri nas preprosto ni. Prezrli pa so naše avtohtone vrste, predvsem tiste iz Velke vude. Zaradi vsega povedanega ne bomo dovolili, da nam kdor koli z lažmi, podtikanjem, polresnicami ali kako drugače poskuša zminirati projekt, za katerega smo se odločili in s katerim bomo ne nazadnje živeli mi. Zato vedno nekdo iz naše občine reagira na takšno pisanje, kot je pisanje gospoda Aplenca, če nam le dovoli urednik časopisa. In gospod Aplenc, ne boste verjeli, da tako imenovani časopisi kontinuitete, kot bi jih imenovali vi (Delo, Primorske novice), nikoli ne objavijo odgovorov, ker so navadno vaši kolegi tako kot vi zelo užaljeni, če vsega napisanega ne vzamemo za sveto resnico in se upamo temu celo ugovarjati.

Na koncu se zahvaljujem uredništvu Demokracije, da je moje pisanje sploh objavilo.

Vojko Tomšič, svetnik občine Ilirska Bistrica

Sodstvo še vedno za uravnilovko

Poleg realsocialistične uravnilovke našega sodstva pri plačah se komunistični stereotipi te veje oblasti kažejo še v naslednjem:

- razsodbe so še vedno »v imenu ljudstva«, kot so bile v času hitrih sodišč »narodne časti«;
- večina kadra še vedno izhaja iz nekdanjega totalitarnega sistema;

- čeprav so bili posamezniki imenovani že v demokratični Sloveniji, so le-ti večinom Kučanovi izbranci;
- še vedno se spoštuje le pravosodni minister iz »prave stranke«!

Iz zgodovine in prakse vemo, da pravosodje in pravica nista eno in isto. Tudi pri nas so (bili) primeri, ko znanih storilcev niso sodno preganjali ali pa so bili oproščeni vsakršne krivde. Dejal bi, da je sodstvo še vedno le približek pravičnosti oziroma je le institucija, ker pri iskanju in dokazovanju krivde boljšega načina še ne poznamo. V našem sodstvu prav zdaj buri duhove odprava neproduktivne uravnilovke, ki zadeva sodniške plače, kar se kaže pri njihovem (ne)delu.

Zlasti za Slovence velja, da se novostim radi upiramo. Upor sodnikov pa ni razumljiv, ker se jim z reformo plače dejansko ne zmanjšujejo kot se na primer mnogim drugim funkcionarjem v javnem sektorju; predsedniku vlade se na primer brutoplača zmanjšuje za 160.000 sit. Masa denarja za sodniške plače pa se s tem ukrepom ne zmanjšuje, kar potrjuje, da se sodniki bojijo le ocenjevanja svojega dela.

»Na krilih ljudskega glasu«, kot sem nedavno prebral v Večeru, »ki ima sodnike že tradicionalno v želodcu«, pa bi po sodniški logiki odprava uravnilovke pomenila le dodatno zmanjšanje že tako okrnjenega ugleda! Sicer pa se sodniški zaslužki sučejo okrog zavidljivih 475.000 sit. Nerazumljiv je tudi ogorčen odpor sodnikov zoper sklep vlade »za več dela, več plače«, njihova grožnja s stavko in zahteva po odstopu pravosodnega ministra. Menim, da gre za prenagljeno vehemenco, ki nikakor ne sodi v sodniško etiko in neodvisno tretjo vejo oblasti. V zvezi s tem pa vendarle ostaja kar nekaj dilem. Če bi v

preteklosti vsi sodniki delali dosledno po normah, potem ne bi prišlo do enormnih zaostankov. Ali ni morda prav ta sodniška grožnja še en poskus več, kako spodkopati sedanjo vlado?

Vlada je torej dregnila tudi v to »sršenje gnezdo« – v plače funkcionarjev javnega sektorja, ki jih plačujemo davkoplačevalci. Kljub očitni neučinkovitosti našega sodstva (da o sumu klientelizma in korupcije ne govorimo) in opozorilom iz Bruslja, da z našim sodstvom vendar moramo nekaj storiti, je omenjena poteza naletela na ogorčen odpor. Do podobnega spoznanja, kako rešiti zagato v našem sodstvu, so prišli tudi gostujoči nemški sodniki v minulem letu, ko so tudi oni dobili vtis, da si naši sodniki prizadevajo predvsem za plače in ohranitev svojih privilegijev. »Žogica« je sedaj začasno v rokah ustavnih sodnikov, ki so tudi še Kučanova izbira! Hkrati pa je res, da se večina ljudi v sodstvu z vladnimi ukrepi strinja, mnogi sodniki pa si želijo delati več in s tem na pošten način več zaslužiti.

Rajko Topolovec, Ptuj

Ponarejanje, prikrivanje, RESNICA

Naj mi bo dovoljeno posredovati nekaj misli ob trdih besedah in celo grožnjah, ki jih je razbrati v zadnjih številkah Demokracije.

Dejstvo je, da ne živimo več za železno zaveso. Odprla so se nam vrata v Evropo, kamor z obrobja Balkana po »osvoboditvi« leta 1945 za nekaj desetletij nismo smeli. Po volji vseh Slovencev (med katere ne morem prišteti kolaborantov z boljševidniško-komunističnimi idejami) smo se odločili za osamosvojitve iz nazadnjaško usmerjene Jugoslavije in se tudi prostovoljno odločili za združenje z Evropo. To pa žal ni ▶

► preprosto. Jasno pa je, da bo treba upoštevati mednarodno obsodbo zločinov totalitarnih komunističnih režimov. Resoluciji 1096 Parlamentarne skupščine Sveta Evrope iz leta 1996 za odpravo zapuščine nekdanjih totalitarnih komunističnih režimov, ki so v prejšnjem stoletju vladali v srednji in vzhodni Evropi, se je naš režim izmuznil. Zdaj je tu Resolucija 1481 (sprejeta 25. januarja letos) s 14 člani, ki se sklicuje na Resolucijo 1096. Tudi v Sloveniji nekateri nočejo, a morajo dojeti, da si še živeče žrtve zločinov, ki so jih zagrešili totalitarni komunistični režimi, in njihove družine zaslužijo sočutje, razumevanje in priznanje svojega trpljenja.

Upam, da je naše sodstvo seznanjeno s priporočili Parlamentarne skupščine Sveta Evrope in da ne ostaja na barikadah revolucionarnega boljševidnega delovanja, v katerem je bilo na uslugo politiki kot najponižnejša dekla. Ne spominjam se, da bi naše sodstvo, ki je krivo za najhujše zločine in je pod masko gesla »v imenu ljudstva« izvajalo najperfidnejše montirane procese, nedolžnim izrekalo krive sodbe – tudi smrtne – in tisočim odvzemalo premoženje, ki je v marsikaterem primeru nastajalo skozi več stoletij. Upam, da bi sodna veja oblasti doživela katarzo in se očistila boljševidno-komunističnih sodb. Gorje, ki so ga povzročila sodišča na slovenskih tleh, ima genocidne razsežnosti, povzročena škoda pa je nepopravljiva. Višek tega je, da v samostojni Sloveniji sodijo sodniki, ki jih je ustoličil totalitarni režim in ki so ga dosledno ubogali.

Henrica Kumer, Ljubljana

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI-VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
† 05 38 11 674

RADIO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

Manca K., Milan K. in sodniki

Zbrane dame so se trudile (Trenja na POP TV, 9. 3. 2006), da bi me prepričale, koliko sposobnejše so od moških. Moški počasi izgubljam vodilno vlogo, so presodile dame. Pozitivno so izstopale posameznice, mednje nisem uvrstil dr. Mance Košir. Morala bi biti drugačna zasedba, z drugačnimi argumenti, da bi priznal njihovo vizijo.

Tokrat je sam sebe čudno predstavil voditelj oddaje g. Slak. Potencial je napako g. Drobniča. Ne vem zakaj. Ali zaradi odriva novinarkine roke z mikrofonom? Nad novinarjem Petkom se je zgodil neprimerno grši in smrtno nevaren incident, vendar se v njegovo obrambo ni toliko govorilo. Najbrž zato ne, ker je naročilo zanj prišlo iz krogov, zoper katere se niti novinarji ne upajo kaj dosti govoriti in pisati. Škoda, da ministru Drobniču ob provokativnem vprašanju novinarke ni prišla na misel obramba pred novinarji, ki jo je pogosto uporabljal g. Milan Kučan. Če mu namreč vprašanje ni bilo všeč, je dejal, da bi on drugače vprašal. S tem je bolj užalil novinarja, kot če bi mu odrinil mikrofona. Res imajo nekateri ljudje g. Janeza Janšo za militantnega in na splošno tudi diktator-

skega. Prepričan sem, da to ni res. Kdor vodi vlado in se zaveda svojih dolžnosti do države in njenih državljanov, se mora truditi izpolnjevati predvolilne obljube in v nadaljevanju spodbujati vlado k perspektivnim projektom. To so naloge, ki do roba obremenjujejo ministre in njihovega predsednika. Zaradi slabe skladnosti in načelnega nasprotovanja večine opozicije je delo v vladi izredno naporno. Otročje je govoriti, naj se vlada o vsem prej posvetuje z vsemi partnerji. Kakšna vlada bi bila in kaj bi dosegla, če bi se brez okvirne zasnove začela pogajati s sindikati? Takšni sindikati, kakršni so zdaj, niso partnerji, temveč nasprotniki napredka, nasprotniki tega, da bi državljanom in državi šlo bolje. Vsi moramo skrbeti, da se uvrstimo med druge narode in da jim nismo v breme po nepotrebnem.

Gospodje sodniki me negativno presenečajo. Od kdaj so tako negativno razpoloženi? Vsak normalen državljan ve, kako je z normo. Če se pred tabo nabira kup, se pravi, da ne dosegaš norme. Kdor ne dosega norme, ne more dobiti stoodstotne plače, temveč kvečjemu manj. Kdor dosega stoodstotno normo, dobi stoodstotno plačo. Kdor jo prese-

ga, dobi več. Kaj je pri tem narobe? Ministra g. Šturm in g. Virant imata torej popolnoma prav. Če kdo v podjetju ne verjame, da je norma pravilno postavljena in je niti noče dosegati, naj poišče delo drugod. V normo sodnikov se vlada ne vmešava. To je interna zadeva sodstva, dokler se ne vmešajo tujci in ugotovijo, da je v našem sodstvu preveč napak. Evropske razsodbe naj poplača kar sodstvo iz svojih dohodkov. Če sodišča dohodkov nimajo, naj plačajo svoje napake iz svojih plač. Državljeni nismo krivi, če sodstvo dela napake in ustvarja zaostanke. Država se v sodstvo vmešava samo takrat, kadar mora urediti plačno politiko v državnem merilu.

Žal sem moral v članku omeniti tudi sodnike. Njihova visokost in nedotakljivost sta popustili, hote ali neho. Padli so nizko in obravnavati jih moramo tako, kot si zaslužijo.

Evstahij Moder, Domžale

Parada mož ali parada rož?

Ja, gospa Manca Košir, to je sedaj vprašanje. Za vas, seveda! Sama sem doživela »parado mož« med svetovno morijo. Verjemite, take parade razčlovečenosti pustijo v človeku do smrti posledice, medtem ko miroljubno in dostojanstveno paradiranje deluje »terapevtsko«, saj človek v vojaški obleki ne vidi le smrti, temveč tudi voljo in moč ubraniti in pomagati.

Veste, gospa Manca, za idejo parade rož je treba zoreti in trpljenju, v bolečini, povzročeni s paradami morije v drugi svetovni vojni; v strahu za svoje otroke, v bridki izgubi očeta osmih otrok in življen-

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

nju z ovdovelo mamo, ki ima le 33 let in je prezrta od Boga in posvetne oblasti ter kriči na pomoč, da svoje otroke ubrani pred pokončanjem v taborišču Kidričevo. Spoštovana gospa Manca Košir, to seveda ni vaša izkušnja, kot tudi ideja o »paradi rož« na Metelkovi ni vaša ideja, kakor ste dejali v oddaji Trenja, 9. marca letos.

Verjemite, nikoli nisem rada ubogala, zato tudi vas ne bi. Odbor za varstvo človekovih pravic je v letu 1988 napovedal in preklical sprehode na Metelkovi, vendar nisem ubogala, temveč sva skupaj z možem na vrtu nabrala košaro vrtnic. Na Metelkovi ni bilo nikogar. V parku na klopi je sedela starejša gospa in se z bolečino spominjala krvave Zaloške. Bili smo prestrašeni, gospa, moj mož in jaz. Vendar nas je bilo še bolj strah, kaj bo, če ne bomo ničesar storili in bo JLA ponorela ter izkoristila četverico za svojo »parado« v bran »tekovina revolucije«.

Tako smo šli na sprehod po Metelkovi, košara z vrtnicami pa je ostala na tleh pri cerkvi. Prišli smo si vrtnice in mimoidočim sprehajalkam, ki jih je bilo čedalje več, sem ponudila cvetje v košari. Strah je popustil, saj nas je bilo veliko.

Čez dan ali dva sem ostanke vrtnic nesla na Kersnikovo 4, kjer je Igor Bavčar vodil odbor. Jasno sem mu povedala, da pač ne ubogam, zato se sprehajam in krasim vse dobro misleče ljudi. Takrat nas je podprl. Po seji odbora sem vas, spoštovana gospa Manca Košir, prvič videla in slišala. Zato le priznajte, da je vaša izjava v Trenjih čisto bosa.

Kolikor mi je znano, do danes ni niti ena od sprehajalk izkoristila naše parade rož. Sama sem »pokasirala« le batine. Ideja ni nova ali naša. Naša je samo bridka izkušnja, ki je mnoge ljudi prisilila, da smo postali iznajdljivi.

Vera in Ivan Vazzaz, Ljubljana

Dvojna merila

Mladi K. S. je večino mladosti preživel v Kočevski Reki med poklicnimi vojniki specialne brigade Moris. Vojaški način življenja (disciplina, red, orožje) mu je prirasel k srcu. Njegovi pisni in likovni

izdelki so bili v celoti prepojeni z vojaškimi simboli. Usmerjen je bil v en sam cilj: postati vojak.

Po končani osnovni šoli je bil za vojaka še premlad. Vpisal se je v obrtno šolo, postal mizar, opravil šoferski izpit in v 18. letu starosti odšel kot prostovoljec na odsluženje vojaškega roka z željo, da bi se čim prej vključil v nadaljnje vojaško izpopolnjevanje. Po končanih trimesečnih vojaških vajah v Postojni so ga kot izurjenega vojaka poslali na vojaški zdravstveni pregled, na katerem so ugotovili, da ima astmo in da je zato za vojaka nesposoben. Sanj je bilo v trenutku konec, luč upanja je dokončno ugasnila.

Ne oporekam odločitvi vojaške komisije za sprejem novih kadrov, saj pri svojem delu prav gotovo upošteva zakonska določila, ne morem pa razumeti, zakaj ustrežna vojaška služba K. S. ni napotila na vojaški pregled že pred služenjem vojaškega roka, saj so vedeli, da želi postati poklicni vojak.

Še posebej težko je razumeti, zakaj so mladega K. S. v Ljubljani zavrnilo z obrazložitvijo, da zaradi astme ne more opravljati večjih fizičnih obremenitev, ne glede na to, da je bil pred tem v Postojni izurjen s testi Nata, da je dosegal boljše rezultate od mnogih »zdravih« vojakov (dosegel je 290 točk od 300 mogočih). Kaže, da veljajo v Ljubljani drugačna merila kot v Postojni.

Mladi K. S. je tako ostal na začetku življenjske poti. Pomislite – zaradi preproste astme, ki ga ni nikoli ovirala ne pri športu (košarka, namizni tenis, nogomet) ne pri premagovanju večjih fizičnih vojaških obremenitev. (Pri športu je dosegal izredno dobre rezultate, saj je bil kar pri dveh panogah izbran v prvo kadetsko ekipo. Sedaj je zaradi materine smrti hudo prizadet, vaša zavrnitev pa ga je še dodatno prizadela.)

Razmišljam o Slovenski vojski, za katero naj bi bilo po podatkih v medijih le malo zanimanja (baje iščejo kandidate celo zunaj Slovenije), in hkrati razmišljam o mladih gorečih navdušencih iz Slovenije, ki jim sprejem v profesionalno vojsko pomeni uresničitev dolgoletnih želja, pa žal zaradi astme nimajo nobene možnosti.

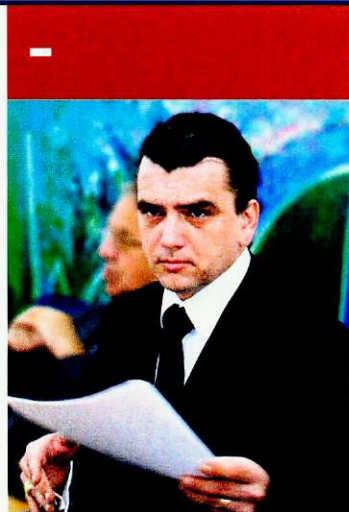
Ive A. Stanič, Kočevska Reka

So bulmastifi v parlamentu?

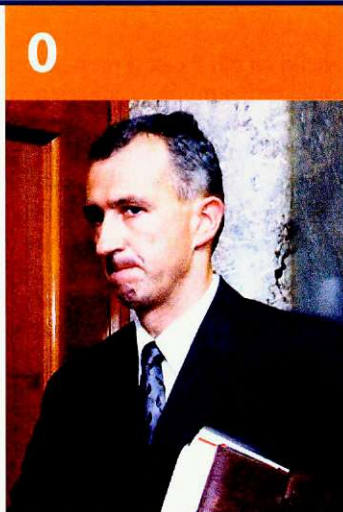
Marija Vodišek

Parlamentarna seja 27. marca je v nekaterih trenutkih predvsem pri dveh poslancih nakazala, da so tudi med njimi lahko »bulmastifi«. Nastop poslanca LDS Milana M. Cvikla je bil sovražen govor, nasičen s ponavljajočimi se podtikanji, ne pa postavljanje konkretnih vprašanj premierju Janezu Janši, čemur je bil namenjen prvi del seje. Se poslanca Cvikla in Sašo Peče ne zavedata, da sta poleg sovražnosti izkazovala tudi perversnost? Perversnost pomeni narediti ali govoriti nekaj skrajno popačenega iz »čistega veselja« oz. boleštne samovšečnosti. Kdor ju je poslušal, se je vprašal, do kod sežeta sovražstvo in abota. Koliko samokontrole je potrebne, da se napadeni ne odzove na enak način? To je uspelo premierju Janši, zato si zasluži, da njemu in njegovim ministrom zaupamo še naprej. Ob Cviklovi trditvi, da v Sloveniji ni svobode tiska oz. medijev, se upravičeno vprašamo, ali ne bere časopisov ali pa tistega, kar bere, ne razume. Verjetno to drugo. Časnik Delo je 22. marca objavil članek v zvezi z odstopom Jožeta P. Damijana, v katerem na široko razpreda o vzrokih za njegov odstop. Članek je napisan v Direktovem slogu. Delo 23. marca objavi 4 članke, od katerih je le eden naklonjen vladi. Da ne omenjamo pisem bralcev, med katerimi je le malo prijateljskih. Edino »razveseljivo« novico je v soboto, 25. marca, prineslo Delo, ko je objavilo protest ZSSS in ŠOS v podporo protestom v Franciji. Upam, da so protestniki v Franciji zvedeli za to podporo in da jo bodo ob priložnosti vrnil. Če bi hotela navesti še prispevke drugih slovenskih medijev, bi zmanjkalo prostora. Je kdo poskušal cenzurirati te članke? Nedvomno nihče, pa vendar Milan M. Cvikl govori o nesvobodi medijev. Na dlani je, da je zadolžen napadati in zavajati, ker on in nalagodalci vedo, da nekateri ljudje prav tako slabo razumejo tisto, kar berejo ali poslušajo, kot oni sami. Opozicija je sejo izkoristila za obravnavo »pravih« vzrokov odstopa ministra za razvoj. Ko se je Damijan začel pojavljati v slovenskem prostoru in razlagati svoje videnje programa za razvoj Slovenije, je pri opoziciji, kot je bilo pričakovati, naletel predvsem na nasprotovanje. Iz teh krogov ni bilo slišati najmanjše podpore njegovemu programu. Je bilo njegovo delo v takšni sovražni atmosferi sploh mogoče? Nasprotovanja predvsem iz vrst LDS so bila še manj razumljiva kot sam Damijanov program, ki ga večina Slovencev zaradi velikega obsega ni razumela. Kaj pa če je Damijan res odstopil iz osebnih razlogov? Mlad, življenja in zabave željan človek, ki ima v načrtu, kot je sam razlagal, mnoge stvari, a jih na odgovorni funkciji ministra za razvoj ne bi mogel uresničiti. Jadrali, dirkati z avtomobili, pilotirati, živeti z družino in prijatelji pri funkciji, ki jo je sprejel, ne bi zmoget. Pošteno bi bilo, da na pamflet Pavla Gantarja, izrečen v parlamentu, odgovori. Naj pove, ali je odšel sam ali je bil odstopljen.

Politični semafor

Jakličev kurirček Čeprav bi moral Sašo Peče kot poslanec zastopati interese slovenskih državljanov, ga očitno bolj zanimajo interesi Vzajemne in njenega predsednika Marka Jakliča. Nekateri so ga večkrat videli na pogovorih z Jakličem v enem od lokalov blizu parlamenta. O čem sta se pogovarjata, ni znano, po Pečetovem krčevitem zagovarjanju interesov Vzajemne v DZ pa bi lahko sklepali, da pogovor ni tekkel le o Pečetovem dopolnilnem zdravstvenem zavarovanju.

Toplo-hladno Generalni sekretar DZ Lovro Lončar je v zadnjem času pogosto tarča novinarjev. Nekateri ga hvalijo, nekateri grajajo. Pohvalno je, da poskuša Lončar pri vstopanju v zgradbo DZ in gibanju po njej vnesti več reda. Preseneča pa, da zadrževanje predstavnikov sedme sile na hodnikih pred sobami, kjer potekajo seje ali delovni pogovori, ni dovoljeno. To je za novinarje precej neugodno, saj so do sedaj tako lahko dobili izjave poslancev takoj po seji.

Dobra koordinacija Čeprav se je državnega zbora včasih trajalo tudi dolgo v noč, kar je za poslance precej utrudljivo, Jožetu Tanku, vodji poslanske skupine SDS, še vedno uspeva zagotavljati njihovo sklepčnost. Njegov dosežek je toliko večji, ker njegovo sicer pogosto tudi neformalno delo ne obsega samo zagotavljanja sklepčnosti, ampak tudi usklajevanje in dogovarjanje z drugimi poslanskimi skupinami.

Preizkušena raziskovalna novinarja Vinko Vasle in Jože Možina

Končno profesionalca?

Anton Guzej, novi generalni direktor RTV Slovenija, je objavil razpis za nova direktorja radijskih in televizijskih programov. Do minulega torka opolnoči, ko se je iztekel rok, je za obe mesti prislo deset prijav, dokončna odločitev pa naj bi bila znana enajstega aprila. Že do sedaj pa je znano, da sta najresnejša kandidata za direktorja radijskih oz. televizijskih programov Vinko Vasle in Jože Možina. Oba v slovenskem medijskem prostoru veljata za preizkušena raziskovalna novinarja. Vasle je doslej sodeloval bolj v tiskanih medijih (Kmečki glas, Mladina), nekaj časa je bil tudi odgovorni urednik tednika Mag, sedaj pa že nekaj let deluje kot pomočnik odgovorne urednice revije Jana. Med njegove dosežke vsekakor sodi raziskovanje afeze Hit. Jože Možina pa je znan predvsem po svojem raziskovanju dogodkov med drugo svetovno vojno in po njej, iz česar je pripravil že več do-

kumentarnih oddaj, za svoje dosežke pa je kar dvakrat prejel Jurčičevo nagrado. Je tudi odgovorni urednik mesečnika Ampak. Če bi jima uspelo s kandidaturo, bi njuno imenovanje dvignilo veliko prahu v vrstah tranzicijske levice, kljub temu pa jima nihče ne more očitati, da sta favorita zaradi političnih zvez. G. B.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

DRAMA

PREMIERA 8. aprila ob 20.00 na velikem odru

ŽENSKA OD PREJ

Prevajalka Mojca Kranjc
Režiser Martin Čičvák

Prva slovenska uprizoritev

Roland Schimmelpfennig

Igrajo
BOJAN EMERŠIČ
NATAŠA BARBARA GRAČNER
POLONA JUH
SAŠA TABAKOVIĆ
ARNA HADŽIALJEVIĆ /
MEDEA NOVAK

Prodaja in rezervacija vstopnic pri blagajni gledališča:
(od 14.00 do 17.00 ter od 18.00 do 20.00) tel. 01/2521 511,
informacije: www.drama.si

GLEDAŠ LAHKO ZASTONJ!

Z videoklicem se pogovarjate **BREZPLAČNO**

Mobitel d.d., 1537 Ljubljana

Publicis, ad+dr. Alex Studio, foto: U. Modic, D. Angler

P

Motorola E1070
19.900 SIT*
83,04 EUR

Cene vključujejo DDV. Akcija traja do odprodaje zalog.
*Pogoj: sklenitev/podajšanje naročniškega razmerja
Študentski plus paket za 24 mesecev.
Velja za vse, ki nimate veljavnega aneksa UMTS št. 14/2005.

Študentski **PLUS** paket ZA VSE OD **18** DO **28** LET

Ne spleča se odrasti! Vsi med **osemnajstim** in **osemindvajsetim** letom imate v Študentskem plus paketu možnost, da pridete do dostopnega **UMTS** telefona. Z njim se boste lahko do konca letošnjega leta v omrežju **Mobitel UMTS** s storitvijo videoklic tudi pogovarjali **brezplačno**. Edini strošek bo predstavljala naročnina, ki znaša **1.300 SIT** (5,42 EUR) mesečno. Naročniki Študentskega plus paketa lahko izbirate tudi med **UMTS** mobilniki iz ponudbe **UMTS razkošja**.

Informacije na brezplačnih številkah: naročniki Mobitel GSM/UMTS: 031/041/051 700 700, Mobiuporabniki: 031/041/051 121, ostali: 080 70 70.

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

